

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

E.T.A. HOFFMANN

Altın Çanak

Zamanımızın Bir Masalı

Can Klasik

Altın Çanak, Zamanımızın Bir Masalı, E.T.A. Hoffmann

Almanca aslından çeviren: Bilge Uğurlar-Türkis Noyan

Der goldne Topf. Ein Märchen aus der neuen Zeit

İlk baskı: 1819

Bu çeviride kaynak alınan basım: Reclam Verlag, 2016

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncı yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

1. basım: Mart 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Sanat Yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Dinem Kurşun

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-4885-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

E.T.A. HOFFMANN

ALTIN ÇANAK

Zamanımızın Bir Masalı

MASAL

Almanca aslından çeviren

Bilge Uğurlar – Türkis Noyan

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

***Gece Tabloları*, 2012**

***Şeytanın İksirleri*, 2014**

***Kedi Murr'un Hayat Görüşleri*, 2016**

***Küçük Zaches, Namıdiğer Zinnober*, 2018**

***Üstat Pire*, 2019**

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg' de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizminin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* (Callot Tarzı Düşlemler) adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (Serapion Kardeşler) (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıklıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Rudolf Borchardt'ın *Gece Yatısı*, Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören*, Franz Grillparzer'in *Fakir Çalgıcı*, Sendomir Manastırı, Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaas*, E.T.A. Hoffmann'ın *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri*, Küçük Zaches Namıdiğer Zinnober, Üstat Pire, Joseph Roth'un *Hotel Savoy* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın *Gerlach Seyahatnamesi*, Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588*, çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır.

Birinci Gece Nöbeti

Üniversiteli Anselmus'un başına gelen aksilikler. – Müdür Muavini Paulmann'ın ucuz tütün ve altın yeşili yılanlar.

İsa'nın Göğe Yükselişi Yortusu'nun kutlandığı gün, öğleden sonra saat üçte, genç bir adam Dresden'deki Siyah Kapı'dan¹ koşarak geçerken, dosdoğru yaşlı ve çirkin bir kadının satmaya çalıştığı elmalar ve çöreklerle dolu sepetin içine düştü; sepette şans eseri ezilmemiş olan ne varsa hepsi etrafa saçıldı ve sokak çocukları sakar adamın önlerine attığı bu ganimeti neşeyle aralarında paylaştılar. Yaşlı kadının kopardığı yaygarayı duyan diğer satıcı kadınlar, çörek ve konyak tezgâhlarını bırakıp genç adamın çevresini sardılar ve kaba küfürler savurarak onu öyle bir azarladılar ki genç adam utancından ve kızgınlığından bir tek kelime bile edemeden küçük para kesesini yaşlı kadına uzattı. Kadın açgözlülükle içi pek de dolu olmayan para kesesini kapıp çabucak cebine attı. Bunun üzerine etrafını sımsıkı kuşatan çemberin dağılmaya başlamasını fırsat bilen genç adam kaçıp oradan uzaklaşırken yaşlı ka-

1. Almanya'nın Elbe Nehri kenarında yer alan ve Saksonya'nın merkezi olan Dresden kentinde kuzey şehir kapısı. (Ç.N.)

dın arkasından bağırdı: “Haydi koş bakalım – koşmaya devam et, şeytanın oğlu – yolunun sonu, kristalin dibi – kristalin dibi!” – Yaşlı kadının karga çığlıklarını andıran kulak tırmalayıcı sesi öyle dehşet vericiydi ki yoldan geçenler şaşkınlıkla oldukları yerde kalakaldılar ve ilk anda duyulan gülüşmeler birden kesildi. – Üniversiteli Anselmus (yani bu genç adam) kadının bu tuhaf sözlerine hiçbir anlam veremediği halde, içini gayriihtiyari kaplayan garip bir hisle ürperdi, meraklı kalabalığın üzerine diktiği bakışlardan kurtulabilmek için adımlarını hızlandırdı. Temiz pak giyinmiş insan kalabalığının arasından kendine yol açmaya çalışırken kulağına her taraftan birtakım mırıltılar geliyordu: “Zavallı genç adam – ah! – Lanet olası kadın!” – Çok tuhaf bir şekilde, yaşlı kadının esrarengiz sözleri bu gülünç olaya trajik bir hava katmıştı, öyle ki insanlar daha önce hiç dikkatlerini çekmeyen bu genç adamın arkasından şimdi acıyarak bakıyorlardı. Delikanlının hiddetten kıpkırmızı kesilen yüzü o kadar hoş ve beden yapısı o kadar güçlüydü ki kadınlar onun sakarlığını ve günün modasına uymayan kıyafetini mazur gördüler. Mavimsi gri renkteki frakının kesimi, onu diken terzi- nin günün modasını sadece kulaktan dolma bildiğini belli ediyordu, siyah atlas kumaştan yapılma, eski ama iyi kullanılmış yeleği ise genç adama bir başöğretmen havası veriyordu ki bu onun duruşuna da, yürüyüşüne de hiç mi hiç uymuyordu. – Üniversiteli genç, Lincke¹ Lokali’ne giden ağaçlıklı yolun sonuna vardığında nefes nefese kalmıştı. Artık adımlarını yavaşlatması gerekiyordu; ama başını kaldırıp etrafına bakmaya cesaret edemiyordu, çün-

1. Dresden yakınlarında Elbe Nehri kıyısında ilk açık hava havuzlarının da yer aldığı kaplıca tesislerinin bulunduğu alan, 1766’da Carl Christian Lincke tarafından gezinti ve eğlence yeri olarak düzenlenmiş, tesise 1776’da yazlık tiyatro ve konser salonu da eklenmiştir. Hoffmann’ın Dresden’de yaşadığı dönemde burada orkestra şefliği yaptığı bilinmektedir. (Ç.N.)

kü havada uçuşan elmalar ve çörekler gözünün önünden gitmiyordu, yanından geçen kızların tatlı bakışları bile ona Siyah Kapı'daki, "Oh olsun!" dercesine gülüşmelerin bir yansıması gibi geliyordu. Böylece Anselmus, Lincke Lokali'nin girişine vardı; bayramlıklarını giymiş sıra sıra insanlar oraya akın ediyorlardı. İçeriden nefesli enstrümanların sesleri geliyor, neşeli kalabalığın gürültüsü gide-rek artıyordu. Zavallı üniversiteli Anselmus'un gözleri dolmuştu, çünkü daima özel bir gün olarak ailesiyle birlikte kutladıkları İsa'nın Göğe Yükselişi Yortusu'nda o da Lincke cennetinin sunduğu mutluluğa katılmak, hatta yarım fincan romlu kahve ve bir şişe sert biranın keyfini çıkarmak istemişti ve aslında müsrifliğin doğru olmadığını bildiği halde canının çektiği gibi harcayabilmek için yanına bolca para almıştı. Aksi gibi elma sepetinin içine düşmesi bütün parasına mal olmuştu. Kahve, sert bira, müzik, süslenmiş genç kız manzaraları –kısacası!– hayali-ni kurduğu bütün zevkler uçup gitmişti; böylece ağır adımlarla sessizce oradan uzaklaşıp Elbe Nehri'ne doğru giden ıssız yolda yürümeye başladı. Duvardan fışkırmış olan bir mürver ağacının¹ altında sevimli küçük bir çi-menlik alan buldu ve oturdu; dostu Müdür Muavini Paulmann'ın verdiği ucuz tütünü piposuna doldurdu. – Hemen önünde güzel Elbe Nehri'nin altın sarısı dalgaları şırıldayıp çağılıyor, arkasında muhteşem Dresden şehri cüretkâr ve gururlu bir edayla ışıklı kulelerini çiçekli çayır-ların ve taze yeşillenen ormanların üzerini bir tül gibi kaplayan gökyüzüne doğru uzatıyordu, alacakaranlığın içinden yükselen dağların sivri dorukları uzaklardaki Bo-

1. Germenlerde mürver ağacı, ailenin ve klanın koruyucu tanrıçası Holda'nın barınağı olarak kabul ediliyordu. Grimm Kardeşler'in masallarında Frau Holde kişileştirmesiyle de karşımıza çıkan Holda'nın, yaşamı kutsadığı ve kaderin tecellisinde aracı olduğuna inanılırdı. (Ç.N.)

hemya topraklarının habercisi oluyordu. Üniversiteli Anselmus ise asık bir yüz ifadesiyle gözlerini yere dikmiş, havaya dumanlar savuruyordu, sonunda içindeki sıkıntıyı şu sözlerle dile getirdi: “Ben dünyaya gerçekten her türlü azabı ve sefilliği çekmek için gelmişim! – Bir kere bile Fasulye Kral¹ olmadım; tek mi, çift mi bahsinde hep yanlış tahmin ettim; tereyağlı ekmeğim hep yağlı tarafının üzerine düştü; bütün bu aksilikler bir yana, bundan sonra da korkunç kader peşimi bırakmayacak mı? Ben şeytana inat üniversite öğrencisi olmayı başarmama rağmen, ömür boyu burada ot gibi² yaşayıp gitmek zorunda mı kalacağım? – Yeni bir ceket giyer giymez hep üzerine yağ mı damlatacağım ya da eğreti çakılmış bir çiviye takılıp iğrenç bir biçimde yırtacak mıyım? Bir saray müşaviri beyefendiye ya da bir hanımefendiye selam vermek için şapkamı çıkardığımda, elimden düşürmeden ya da düz yolda ayağım takılıp düşmeden geçip gidemeyecek miyim? Halle’de³ her pazar kurulduğunda, şeytana uyup kır faresi gibi önüme ardıma bakmadan dosdoğru yürürken kırdığım çanaklar için her defasında üç-beş kuruşum gitmedi mi? Bir kere olsun üniversitedeki derse ya da katılmam gereken toplantıya tam zamanında yetişebildim mi? Yarım saat önce evden çıkmamın ne yararı oldu? Gideceğim yere zamanında vardığım halde, tam kapının tokmağını çalacakken şeytan başımdan aşağıya bir kova

1. Fasulye Kral, eski bir gelenek olarak her yıl 6 Ocak’ta kutlanırdı. Bu geleneğe göre, Hz. İsa doğduğunda gökte belirdiğine inanılan Bethlehem Yıldızı’nı temsilen bir fasulye tanesi, yapılan kekin içine gizlenir, fasulye tanesini bulan kişi kral olur ve önce kendine bir kraliçe, ardından onlara hizmet edecek hizmetçiler, soytarı, çalgıcılar vs. seçer ve eğlence başlar. (Ç.N.)

2. Burada geçen ve aslen “Kimyon-Türk” anlamına gelen *Kummeltürke* ifadesi, 18. yüzyılın sonlarından itibaren üniversiteli öğrenci jargonunda, okuduğu üniversite kentinde doğup büyümüş ve oradan hiç çıkmamış öğrenciyi tarif eden alaycı, küçümseyici bir ifadedir. (Ç.N.)

3. Dresden civarında küçük bir kent. (Ç.N.)

su dökmedi mi ya da o sırada kapıdan çıkan biriyle çarpışıp bitmek bilmeyen bir tartışmaya girdiğimizden her şeyi kaçırmadım mı? – Ah! Ah! Sır kâtipliği görevine kadar yükselebileceğimi düşünerek gururlanırken gelecekteki mutluluk hayallerime ne oldu? Oysa kör talih bana en değerli velinimetlerimi düşman etmedi mi? – Örneğin: Kendisine tavsiye eddiğim dışışleri müşavirinin kısa kesilmiş saçtan hiç hoşlanmadığını biliyorum, o nedenle kuaför kafamın arkasına zar zor küçük bir saç örgüsü ekliyor; ama daha ilk reveransta lanet olası bağcık kopunca, o sırada etrafımı koklayıp duran oyuncu buldok köpeği sevinç içinde saç örgüsünü kapıp dışışleri müşavirine götürüyor. Ben telaşla köpeğin peşinden koşarken, müşavirin bir yandan kahvaltı yaparak çalıştığı masasının üzerine kapaklanıyorum ve tabaklar, çanaklar, mürekkep hokkası – rıhdan¹ şangırtılarla yerle bir oluyor, kakao ve mürekkep karışımı sel olup müşavirin az önce yazıp bitirdiği raporun üzerini kaplıyor. Öfkeden deliye dönen dışışleri müşaviri, “Şeytan görsün yüzünüzü!” diye gürleyerek beni kapı dışarı ediyor. – Müdür Muavini Paulmann bana bir kâtiplik işi teklif ettiyse bile neye yarar? Kör talih gene peşimi bırakmaz ve buna izin vermez ki! – Üstelik bugün olanlar! – Tek istediğim İsa’nın Göğe Yükselişi Yortusu’nu keyifle kutlamaktı, bunun için yeterince parayı da gözden çıkarmıştım. Ben de Lincke Lokali’ndeki diğer müşteriler gibi, “Garson – bir şişe sert bira – ama en iyisinden lütfen!” diye gururla seslenebilirdim. – Akşamın geç saatlerine kadar orada oturabilirdim, üstelik de süslenmiş güzel genç kızların yakınında. Eminim ki cesareti mi toplayıp bambaşka bir insan olabilirdim; hatta işi öyle bir raddeye vardırabilirdim ki genç kızlardan biri, “Saat

1. Yazının mürekkebinin kurutmak için kullanılan özel kumun bulunduğu üzeri delikli kap. (Ç.N.)

kaç acaba?" ya da "Şu anda hangi parçayı çalıyorlar?" diye sorduğunda bardağını devirmeden ya da sandalyeye takılmadan, kibarca ayağa fırlar, reverans yaparak bir adım ilerler ve, "Emriniz olur, matmazel, bu parça *Tuna Deniz Kızı*¹ operetinin giriş müziği" ya da "Saat altı olmak üzere," diyebilirdim. – Bunda ne kötülük var! – Tabii ki yok! Genç kızlar tatlı tatlı gülümseyerek bakarlardı; zaten ben ne zaman cesaretimi toplayıp rahat ve centilmence bir tavırla küçükhanımlara hitap etmeyi bildiğimi gösterirsem, hep böyle olacağını hayal ederim. Ama ne oldu: Şeytan beni o lanet olası elma sepetine düşürdü, şimdi de tek başıma elimdeki ucuz tütünü tütürtmek zorunda kaldım–" Üniversiteli Anselmus'un kendi kendine konuşması, o sırada ıslığa benzer, tuhaf bir hışırtı sesiyle kesildi, hemen yanı başındaki çimenlikten yükselen bu sesler, başının üzerine doğru eğilen mürver ağacının dallarına ve yapraklarına yayıldı. Anselmus kâh akşam rüzgârının yaprakları salladığını, kâh dallardaki minik kuşların kanatçıklarını neşeyle çırparak cıvıldadıklarını sandı. – Ardından birtakım fısıltılar ve mırıltılar duyulmaya başladı; sanki çiçekler dallara asılmış minik kristal çingiraklar gibi şingirdiyorlardı. Anselmus kulak kabartmaya devam etti. Bir anda, kendisi de nasıl olduğunu anlamadan, duyduğu mırıltı, fısıltı ve çınlama sesleri rüzgâra karışan belli belirsiz sözlere dönüştü:

"Fısıltıyla – hışırtıyla – süzülerek – filizlenen çiçeklerin – bir içinde – bir dışında sürünerek – dolaşırız – biz kardeşler – kız kardeşler – akşam güneşinin ışığında – sarılız dallara – bir aşağıya – bir yukarıya – ısıltılar saçarak – dolanırız – çiçeklerle şarkılar söyler – çiyile serinleriz – ıslık sesleriyle – yaprakları okşarcasına – yeşilin

içinde salınırsınız – yıldızlar çıkınca – aşağıya sallanır – çimenlere sızarsınız – kız kardeşler.” –

Bu şaşırtıcı konuşma böylece sürdü gitti. Üniversiteli Anselmus, “Bu, akşam rüzgârının sesi olsa gerek,” diye düşündü, “ama bugün gayet anlaşılır sözler fısıldıyor.” – Fakat tam o sırada başının üzerinde üç kristal çingirak birlikte çınliyormuş gibi oldu; Anselmus başını kaldırıp bakınca yeşil altın renginde parlayan üç minik yılan gördü, dallara sarılmış, minik başlarını akşam güneşine doğru uzatmışlardı. O sırada fısıltılar ve hışırtılar yeniden sözlere dönüştü, minik yılanlar dalların üstünde yaprakları okşarcasına bir aşağı bir yukarı kayarak gidip gelmeye başladılar; o kadar hızlı hareket ediyorlardı ki mürver ağacının dalları sık yaprakların arasından adeta binlerce zümrüt ışıltısı saçıyordu. “Akşam güneşi mürver dallarına vuruyor herhalde,” diye düşündü Anselmus, ama tam o sırada çingiraklar gene şingirdamaya başladılar ve Anselmus bir yılanın minik başını ona doğru uzattığını gördü. Birden bütün vücudu elektrik çarpmış gibi titredi, ruhunun en derininden sarsıldığını hissediyordu – başını kaldırıp baktığında, karşısında olağanüstü güzellikte bir çift koyu mavi göz tarifsiz bir özlemle onu seyrediyordu, öyle ki o güne kadar hiç tatmadığı derin bir acıyla karışık büyük bir mutluluk duygusu yüreğini parçalarcasına ruhuna doldu. Anselmus yakıcı bir arzuyla o büyüleyici gözlerle baktıkça, kristal çingiraklar tatlı akorlarla daha da kuvvetle şingirdarken, ıslıl ıslıl zümrütler Anselmus’un üzerine yağmaya başladılar ve çevresinde ışıklar saçan binlerce minik kıvılcım halinde altın huzmeleriyle oynaşarak dört bir yanını sardılar. Mürver ağacı kıpırdadı ve dile geldi: “Sen benim gölgemde yattın, kokum dört bir yanını sardı, ama sen beni anlamadın. Aşkın ateşiyle alevlendiğinde, koku benim dilim olur.” Akşam rüzgârı esip geçerken dile geldi: “Ben senin şakaklarını okşadım, ama sen beni

anlamadın. Aşkın ateşiyle alevlendiğinde, yel benim dilim olur.” Güneş bulutların arasından süzüldü ve hafifçe yakarken adeta şu sözlerle dile geldi: “Seni pırıl pırıl altınım ile sardım, ama sen beni anlamadın. Aşkın ateşiyle alevlendiğinde, kor benim dilim olur.”

Anselmus o olağanüstü güzel gözlerin derinliklerine daldıkça özlemi daha da yakıcı hale geliyor, arzusu daha da alevleniyordu. O anda her şey sevinçli bir yaşama uyanırmışçasına kıpırdayıp hareketlendi. Çiçekler ve tomurcuklar mis gibi kokularıyla etrafını sardılar, ıtırları binlerce flüt sesinden muhteşem ezgiler gibi havaya yayıldı ve o sırada üzerinden geçmekte olan altın pırıltılı akşam bulutları bu ezgileri uzak diyarlara taşıdılar. Fakat güneşin son ışıkları hızla dağların arkasında gözden kaybolup alacakaranlık kentin üzerini bir tül gibi örterken sanki çok uzaklardan, derinden gelen boğuk bir ses şöyle seslendi:

“Hey, hey, oradaki fısıltılar, mırıltılar da ne? – Hey, hey, dağların arkasından güneşin ışınlarını kim çekip duruyor! – Yeter artık güneşlenmek, yeter şarkı söylemek – hey, hey, çalılarının ve çimenlerin arasından – çimenlerin ve nehrin içinden! – Haydi aşaaağyya! – Aşaaağyya! –

Böylece ses sanki uzaklardan duyulan bir gök gürültüsünün uğultuları arasında kayboldu, kristal çingiraklar ise keskin ve uyumsuz sesler çıkararak parçalandılar. Birden her şey sessizliğe gömüldü. Anselmus üç yılanın ısıltılar saçarak, pırıl pırıl parlayarak çimenden nehre doğru kayarcasına ilerlediklerini gördü; yılanlar hışırdayarak Elbe Nehri'ne daldılar. Onlar dalgaların arasında gözden kaybolurken yeşil bir alev çıtırdayarak havaya yükseldi ve şehre doğru kavislenerek son bir parıltıyla söndü.

İkinci Gece Nöbeti

Üniversiteli Anselmus'un sarhoş ve kaçık zannedilmesi. – Elbe Nehri'nde gezinti. – Orkestra Şefi Graun'un¹ bestelediği aria di bravura² – Conradi Pastanesi'nin³ mide rahatlatıcı likörü ve yüzü tunçlaşmış elmacı kadın.

"Beyefendi aklını kaçırdı galiba!" dedi şehirli, saygın bir kadın; ailesiyle birlikte gezintiden evine dönerken durmuş, kollarını kavuşturarak üniversiteli Anselmus'un çılgınca hareketlerini izlemekteydi. O sırada Anselmus mürver ağacının gövdesine sarılmış, dalların ve yaprakların arasına doğru hiç durmadan sesleniyordu: "Ah ne olur bir kere daha parıldayın, ışıldayın, tatlı minik altın yılanlar, ne olur çingiraklar gibi şingırdayan sesinizi bir kere daha duyayım! Ah o büyüleyici mavi gözler, ne olur bir kere daha bana bakın, yoksa bu acı ve yakıcı özlem beni öldürecek!" Anselmus bu sözlerle yüreğinin en de-

1. Carl Heinrich Graun (1704-1759): Alman besteci, orkestra şefi ve tenor. (Ç.N.)

2. (İt.) Parlak bir teknikle yazılmış, yorumu zor, ustalık aryası. (Ç.N.)

3. Dresden'de krallık sarayına çıkan yan sokaklardan biri olan Schlossgasse'de Wilhelm Conradi'nin pastanesi. (Ç.N.)

rininden gelen ağlamaklı bir sesle iç çekip inliyor, arzu ve sabırsızlık içinde mürver ağacını sarsıyordu, ağaç ise ona cevap verecek yerde sadece hafifçe, belli belirsiz hışırtılarla dallarını kıpırdatıyor, sanki Anselmus'un acısıyla alay ediyordu. – “Beyefendi aklını kaçırdı galiba!” dedi şehirli kadın. Anselmus, birdenbire sanki derin bir rüyadan uyanır gibi ya da başından aşağıya bir kova buzlu su dökülmüş gibi silkelenip kendine geldi. Şimdi ilk kez nerede olduğunun farkına varıyordu, nasıl olup da tuhaf bir hayaletin ayartısına kapılıp birdenbire tek başına kendi kendine yüksek sesle konuştuğunu düşündü. Şaşkın şaşkın kadına baktı, sonra yere düşmüş olan şapkasını kapıp bir an önce oradan uzaklaşmak istedi. Bu arada şehirli ailenin babası da yanlarına gelmiş, kucağında taşıdığı küçük çocuğu çimenlerin üzerine bırakmış, bastonuna dayanıp hayret içinde Anselmus'u izlemeye ve dinlemeye koyulmuştu. Şimdi ise üniversiteli Anselmus'un elinden düşürdüğü pipoyu ve tütün kesesini yerden alıp ona uzatırken, “Bence beyefendi, gecenin karanlığında böyle yana yakıla feryat edip içkiyi biraz fazla kaçırdığı için boş yere insanları ürküteceğine doğrudan evine gidip yatağına yatsa daha iyi olur!” dedi. Üniversiteli Anselmus çok utanmıştı, ağlar gibi, “Ah!” diye iç geçirdi. “Haydi, haydi,” diye konuşmasına devam etti şehirli beyefendi, “böyle şeyler herkesin başına gelebilir, İsa'nın Göğe Yükselişi'nin kutlandığı bu güzel yortu gününde insanın yüreği neşeyle dolup taşıdığından içkiyi fazla kaçırabilir. Bu durum Tanrı'nın bütün kullarının başına gelebilir – beyefendi sanırım mezuniyet sınavlarına hazırlanan bir teoloji öğrencisi. – Bu arada beyefendi izin verirlerse, tütününden pipoma biraz doldurmak isterim, benimki az önce bitti de.” Üniversiteli Anselmus piposunu ve tütün kesesini cebine sokmak üzereyken, şehirli beyefendi bunları söyleyip büyük bir dikkatle ağır ağır piposunu

temizledikten sonra, gene ağır ağır tütünle doldurdu. Şehirli birkaç genç kız da onlara katılmıştı, belli etmeden kadınla konuşuyorlar, Anselmus'a bakıp kıkır kıkır gülüyorlardı. Anselmus ise diken üstündeymiş gibi hissediyordu. Piposunu ve tütün kesesini kapar kapmaz, oradan hızla koşarak uzaklaştı. Gördüğü bütün olağanüstü şeyler aklından tamamen uçup gitmişti, sadece mürver ağacının altında bağıra çağıra saçma sapan konuştuğunu hatırlıyordu, üstelik eskiden beri kendi kendine konuşanları içten içe itici bulduğundan, bu olanlar onu daha da dehşete düşürüyordu. "Şeytan onlarda dile gelir," derdi okul müdürü, Anselmus da buna gerçekten inanıyordu. İsa'nın Göğe Yükselişi Yortusu'nun kutlandığı günde sarhoş olan bir *candidatus theologiae*¹ sanılmak ona katlanılmaz geliyordu. Kosel Bahçeleri'nin yakınlarındaki Pappelallee'ye² tam sapacağı sırada arkasından biri, "Herr Anselmus! Herr Anselmus! Tanrı aşkına nereye koşturuyorsunuz böyle?" diye seslendi. Üniversiteli Anselmus birden mihlanmış gibi olduğu yerde kalakaldı, hiç kuşkusuz şimdi gene başına yeni bir felaket gelecekti. Aynı ses bir daha duyuldu: "Herr Anselmus, haydi, geri dönünüz, sizi nehrin kıyısında bekliyoruz!" – Üniversiteli genç ancak o zaman ona seslenen kişinin dostu Müdür Muavini Paulmann olduğunu anladı; geriye dönüp Elbe Nehri'nin kıyısına doğru yürüyünce, müdür muavini ve iki kızının Kâtip Heerbrand'la birlikte gondola³ binmek üzere olduklarını gördü. Müdür Muavini Paulmann, üniversiteli genci Elbe'de gezintiyeye katılmaya, sonra da

1. (Lat.) Teoloji öğrencisi. (Ç.N.)

2. Dresden'de, Elbe Nehri kıyısında Kral Augustus'un, gözdesi Kontes Kosel adına yaptırdığı bahçelerin yakınında yer alan, iki tarafı kavak ağaçlarıyla kaplı yol. (Ç.N.)

3. 19. yüzyılda Elbe Nehri boyunca gondol gezintisi yapılırdı. (Ç.N.)

Pirna'nın¹ banliyösünde yer alan evinde geceyi geçirmeye davet etti. Üniversiteli Anselmus o gün peşini bırakmayan kötü kaderinden sonunda kurtulacağı umuduyla bu daveti memnuniyetle kabul etti. Nehirde yol alırken karşı kıyıda Anton'un Bahçeleri² yakınlarında havai fişekler atılmaya başladı. Çatırtılar ve ısıklık sesleri çıkarak yükselen roketler, etrafına kıvılcımlar ve ışıklar saçan binlerce parlak yıldızla dönüşüyorlardı. İçine kapanmış olan üniversiteli Anselmus, kürek çeken sandalcının yanında oturmuş, havada çıtırdayarak uçuşan kıvılcımların ve alevlerin sudaki yansımalarını izlerken, birdenbire sanki minik altın yılanlar akıntıyla birlikte hareket ediyorlarmış hissine kapıldı. Mürver ağacının altındayken gördüğü bütün o tuhaf şeyler zihninde ve hafızasında yeniden canlandı ve orada duyduğu tarifsiz özlem ve yüreğini sarsan acı yüklü, şiddetli hazzın yakıcı arzusu onu yeniden ele geçirdi. "Ah, demek geri döndünüz, minik altın yılanlar, ne olur şarkılar söyleyin! Siz şarkılar söylerken, o güzeller güzeli masmavi sevimli gözler bana tekrar görünecek – ah, demek nehrin içindesiniz!" – Üniversiteli Anselmus bu sözleri haykırırken sanki gondoldan nehre atlayacakmış gibi ani bir hareket yapınca sandalcı, "Çıldırıdınız mı beyefendi?" diye bağırarak onu ceketinin eteğinden yakaladı. Yanında oturan genç kızlar çığlık çığlığa gondolun diğer ucuna kendilerini attılar; kâtip, Müdür Muavini Paulmann'ın kulağına bir şeyler fısıldadı, o da ona uzun uzun karşılık verdi, bunların arasında üniversiteli Anselmus'un kulağına sadece, "Bu nöbetler – daha önce de oluyor muydu?" sözleri çalındı. – Bunun üzerine Müdür Muavini Paulmann da ayağa

1. Dresden yakınlarında, Elbe kıyısında bir kent. (Ç.N.)

2. Lincke tesislerinin karşı kıyısında yer alan Prens Anton'un Bahçeleri, lokali ve teraslarıyla ünlü bir gezinti alanı. (Ç.N.)

kalktı ve yüzünde makamına uygun ciddi ve vakur bir ifadeyle üniversiteli Anselmus'un yanına oturup elini tutarak ona, "Ne oluyor size Herr Anselmus?" dedi. Üniversiteli Anselmus o sırada içinde baş gösteren garip bir çatışmayı boşuna yatıştırmaya çalışıyordu ve neredeyse aklını yitirmek üzereydi. Şimdi açıkça fark ediyordu ki minik altın yılanların ışıltısı sandığı şey, aslında Prens Anton'un Bahçeleri'nden atılan havai fişeklerin sudaki yansımalarıydı; buna rağmen mutluluk mu, acı mı olduğunu bilemediği, daha önce hiç tatmadığı bir duygu yüreğini sıkıştırıyordu. Sandalcının küreğini her suya daldırışında, adeta öfkeleniyormuş gibi kabarıp köpüren dalgaların fışkırtıları arasında, Anselmus'un kulağına belli belirsiz birtakım mırıltılar ve fısıltılar çalındı: "Anselmus! Anselmus! Bak biz hep senin önün sıra ilerliyoruz! – Küçük kız kardeşimiz elbette senin gözlerinin içine tekrar bakacak – inan – inan – inan bize." – O anda Anselmus yansımaların arasında yemyeşil parlayan üç çizgi görür gibi oldu. Fakat o büyüleyici gözler dalgaların arasından belki ona bakar ümidiyle, hüznün içinde nehrin derinliklerine gözlerini diktiğinde, bu ışıltının aslında civardaki evlerin aydınlık pencerelerinden yansıdığını fark etti. Anselmus hiç konuşmadan oturuyor, kendi içinde bir savaş veriyordu; ama müdür muavini daha sert bir ses tonuyla, "Ne oluyor Herr Anselmus?" diye sordu. Üniversiteli genç son derece ürkek bir tavırla karşılık verdi: "Ah sayın müdür muavini, bir bilerseniz, az önce Lincke Lokali'nin bahçe duvarından fışkırmış olan bir mürver ağacının altında, gözlerim açık ve tamamen uyanıkken ne kadar garip düşler gördüğümü ah bir bilerseniz, bu dalgınlığıma şaşmazdınız." – "Haydi, haydi Herr Anselmus," diye söze atıldı Müdür Muavini Paulmann, "sizin her zaman akli başında bir genç olduğunuzu sanırdım, ama düş görmek mi? – Gözleri açık düş görmek mi? Sonra

birdenbire suya atlamaya kalkışmak mı? – Beni bağışlayınız ama bunu sadece kaçıklar ya da deliler yapar!” – Üniversiteli Anselmus dostunun bu sert sözlerine çok üzülmüştü, tam o sırada Paulmann’ın on altı yaşında, gerçekten taze bir çiçek gibi güzel en büyük kızı Veronika söze karıştı: “Ama babacığım, Herr Anselmus belki olağandışı bir olay yaşamıştır, belki de mürver ağacının altında uyuyakaldığı halde, o sırada uyanık olduğunu zannetmiştir ve aklından geçen bazı garip şeyleri gerçekten gördüğünü sanmıştır.” “Peki kıymetli matmazel ve saygıdeğer müdür muavini,” diye söze başladı Kâtip Heerbrand, “uyanırken de sanki uykudaymış gibi düşler âlemine dalınamaz mı? Böyle şeyler zaman zaman benim de başıma gelir. Örneğin geçenlerde öğle yemeğinden sonra kahvemi içerken, bedensel ve zihinsel sindirim faaliyetlerine kendimi terk ettiğim bir sırada, kayıp bir belgenin nereye kaybolmuş olacağını kara kara düşünmeye dalmıştım ki birdenbire içime dolan bir ilhamla nereye koyduğum aklıma geliverdi; dün de gene aynı şekilde gotik harflerle yazılmış Latince kocaman bir yazı gözlerimin önünde raks etmeye başladı.” – “Ah saygıdeğer kâtip bey,” diye karşılık verdi Müdür Muavini Paulmann, “sizin oldum olası *Poeticis*’e¹ büyük merakınız olduğunu biliyorum, dolayısıyla da fantastik ve romantik unsurlara kendinizi kaptırmanıza hiç de şaşmam.” Üniversiteli Anselmus’a gelince, o birisinin onu sarhoş ya da kaçık sanılmak gibi üzücü bir durumdan kurtarmasına memnun olmuştu ve karanlık bastırmış olmasına rağmen, Veronika’nın ne kadar güzel koyu mavi gözlere sahip olduğunu şimdi ilk kez fark ettiğini düşündü, mürver ağacından ona bakan o muhteşem gözler o anda ak-

lına hiç gelmedi. Aslında mürver ağacının altında başından geçen maceraya dair her şey aklından çıkmıştı, kendini o kadar hafiflemiş ve neşeli hissediyordu ki, içinde bulunduğu sevinçli ve coşkulu ruh haliyle, az önce onu savunan Veronika'nın gondoldan inmesine yardımcı olmaya bile cesaret edebildi ve derhal onun koluna girip eve kadar eşlik etti, şansı öyle yaver gitti ki sadece bir kez ayağı kaydı ve yolda başka çamurlu su birikintisi olmadığından Veronika'nın beyaz elbisesine daha fazla çamur sıçramamış oldu. Üniversiteli Anselmus'un ruh halindeki olumlu değişim, Müdür Muavini Paulmann'ın dikkatinden kaçmadı, Anselmus gözünde gene itibar kazanmıştı ve az önceki sert sözleri için ondan özür diledi. "Evet!" diye ekledi, "Uykuyla uyanıklık hali arasında beliren birtakım hayalî görüntülerin insana dehşet ve ıstırap verdiğine dair birçok örnek vardır, ama bu durum fiziksel bir rahatsızlıktan kaynaklanmaktadır; çoktan öbür dünyaya göçmüş ünlü bir bilginin kanıtladığına göre, bunun tedavisi için hastanın –*salva venia*¹– kıçına sülük yapıştırılması çok yararlı olmaktadır." Üniversiteli Anselmus biraz önce başından geçenler sırasında sarhoş mu, kaçık mı, yoksa hasta mı olduğunu gerçekten kendisi de bilmiyordu, öyle ya da böyle, sülüğe gerek kalmadığı belliydi, çünkü muhtemelen hayalden ibaret olan görüntüler tamamen kaybolmuştu ve Anselmus nezaket dolu davranışlarıyla güzel Veronika'ya ilgisini gösterme fırsatını buldukça daha da neşeleniyordu. Hafif bir yemekten sonra, her zamanki gibi müzik icrasına geçildi; üniversiteli Anselmus piyanonun başına oturdu, Veronika da pırıl pırıl, berrak sesiyle şarkı söyledi. – "Değerli matmazel, sesiniz kristal çingirakların şingirtısı gibi!"

1. (Lat.) Affedersiniz. (Ç.N.)

dedi Kâtip Heerbrand. “Hiç de değil,” sözleri döküldü üniversiteli Anselmus’un ağzından ne olduğunu kendi de anlamadan, herkes şaşkınlık ve hayret içinde ona baktı. “Kristal çingirakların muhteşem sesleri mürver ağaçlarından yankılanır! Muhteşem sesleri!” diye hafifçe mırıldanarak sözlerine devam etti üniversiteli Anselmus. O sırada Veronika elini onun omzuna koyarak, “Neler mırıldanıyorsunuz Herr Anselmus?” dedi. Bunun üzerine üniversiteli genç tekrar cesaretini topladı ve piyano çalmaya başladı. Müdür Muavini Paulmann asık bir suratla Anselmus’u izlerken Kâtip Heerbrand nota defterini masaya koyup herkesi hayran bırakacak bir şekilde orkestra şefi Graun’un bestesi olan bir *aria di bravura* seslendirmeye başladı. Ardından üniversiteli Anselmus birkaç şarkıya daha eşlik etti, ayrıca Müdür Muavini Paulmann’ın kendi bestesi olan füg formunda bir düeti Veronika’yla birlikte seslendirmeleri ortamı daha da neşelendirdi. Vakit hayli geç olmuştu, Kâtip Heerbrand şapkasını ve bastonunu eline aldığı anda Müdür Muavini Paulmann esrarengiz bir tavırla yanına yaklaşmış, “Aa, saygıdeğer kâtip, hani sevgili Herr Anselmus’a bir şey söyleyecektiniz – daha önce aramızda konuşmuştuk ya...” dedi. – “Memnuniyetle,” diye karşılık verdi Kâtip Heerbrand ve topluluğun ortasına geçip hemen konuşmaya başladı: “Bu civarda oturan yaşlı, tuhaf, eksantrik bir adam var, hakkında her türlü gizli ilimle uğraştığı söyleniyor; ama aslında gizli ilimler diye bir şey olmadığına göre, bu kişi için daha çok araştırmacı bir antika kitap meraklısı, aynı zamanda da kimyasal deneyler yapmaya düşkün birisi diyebilirim. Sözünü ettiğim kişi elbette ki bizim saray arşivcisi Lindhorst’un ta kendisi. Bildiğiniz gibi, ücra bir yerde tek başına eski bir evde oturuyor, görevinin başında olmadığı zamanlarda, onu ya kütüphanesinde ya da kimsenin girmesine izin vermediği kim-

ya laboratuvarında bulabilirsiniz. Lindhorst, birtakım nadir bulunan kitapların dışında Arapça, Kıptice ve hangi dilde olduğu bilinmeyen garip harflerle yazılmış birçok elyazmasına sahiptir. Bunların ustalıkla kopya edilmesini istiyor ve bunun için de mürekkep kalemiyle çizim yapmayı bilen, bütün harfleri aslına tıpatıp benzer biçimde, üstelik çini mürekkebiyle parşömene geçirebilecek yetenekte birini arıyor. Bu kişiye, evinde gözetimi altında çalışacağı özel bir oda ayıracak, iş süresi boyunca bedava yemek ve gündelik bir *taler*¹ verecek; ayrıca eğer kopyalama işi başarıyla biterse, hatırı sayılır bir armağan vaadinde de bulunuyor. Çalışma saatleri her gün on iki- den altıya kadar; saat üç ile dört arasında yemek molası olacak. Daha önce elyazmalarını kopya etmeleri için birkaç gençle denemeler yapmış ama nafile, sonunda kendisine becerikli bir çizim ustası tavsiye etmem için bana başvurdu. Benim de aklıma siz geldiniz sevgili Herr Anselmus, biliyorum ki hem çok düzgün bir elyazınız var hem de mürekkep kalemiyle son derece kusursuz ve zarif çizimler yapabiliyorsunuz. Bu zor zamanlarda düzenli bir iş buluncaya kadar her gün bir *taler*, yanı sıra da bir ödül kazanmayı isterseniz, bir zahmet yarın saat tam on ikide Arşivci Lindhorst Beyefendi'nin kapısında olunuz, evinin nerede olduğunu bildiğinizi tahmin ediyorum. – Fakat kesinlikle mürekkep lekesi yapmamaya özen gösteriniz; elyazmasının üstüne bir damla mürekkep bile aksa gözünüzün yaşına bakılmayacak, baştan başlamanız gerekecektir. Eğer asıl nüshanın üzerine damlatırsanız Arşivci Lindhorst Beyefendi öfkesinden deliye dönüp sizi pencereden dışarıya fırlatabilir.” – Üniversiteli Anselmus, Kâtip Heerbrand'ın teklifine içtenlikle sevindi,

1. 15. ve 19. yüzyıllar arasında Alman eyaletlerinde kullanılan büyük gümüş paralara verilen ad. (Ç.N.)

çünkü elyazısı son derece düzgün olduğu gibi, mürekkep kalemiyle de mükemmel çizim yapabiliyordu, üstelik en zor kaligrafi örneklerini kopyalamak onun gerçek tutkusuydu. En nazik ifadelerle velinimetlerine teşekkür ederek, ertesi gün tam on ikide orada olacağına söz verdi. Üniversiteli Anselmus gece boyunca ısılt ısılt parlayan *taler*'ler ve onların hoş şingırtıları dışında hiçbir şey düşünemedi. – Kaderin cilvesiyle umutları boşa çıkan, her kuruşun hesabını yapmak ve gençliğin heves ettiği birçok zevkten vazgeçmek zorunda kalan bu zavallı delikanlıyı bu durumda kim kınayabilir ki? Anselmus, sabah erkenden kurşunkalemlerini, karga tüyünden yapılmış mürekkep kalemlerini ve çini mürekkeplerini topladı, arşivcinin bu malzemelerden daha iyisini bulamayacağını düşünüyordu. Öncelikle de arşivciye kendisinden talep ettiği işi yerine getirebilecek nitelikte olduğunu kanıtlamak için, kaligrafi sanatını ustalıkla uyguladığı yazılarından örnekleri ve çizimlerini gözden geçirerek düzenledi. Her şey yolunda gidiyordu, sanki bir şans yıldızının etkisi altındaydı, boyunbağını ilk denemesinde olması gerektiği gibi bağlamayı becerdi, siyah ipek çoraplarını dikişleri sökölmeden, ilmekleri kaçmadan giyebildi, şapkasını da iyice fırçalayıp temizledikten sonra tozun toprağın içine düşürmedi. – Kısacası! – Saat tam on bir buçukta, üniversiteli Anselmus, üzerinde mavimsi gri frakı, siyah atlas kumaştan yelegi ve gömleği, çantasında bir rulo halinde güzel yazı örnekleri ve çizimleri, Schlossgasse'deki Conradi Pastanesi'nde bir-iki kadeh en iyi cins mide rahatlatıcı likör içerken, boş cebini eliyle yokluyor, bunun içi yakında *taler*'lerin şingırtılarıyla dolacak diye aklından geçiriyordu. Arşivci Lindhorst'un ıssız bir sokaktaki metruk evine giden yol uzun olmasına rağmen, üniversiteli Anselmus on ikiden önce evin kapısının önüne vardı. Gözlerini tunçtan yapılmış kocaman güzel

kapı tokmağına dikti. Kreuz Kilisesi'nin çanı güçlü sesiyle saat tam on ikiyi vurduğunda, Anselmus elini kapının tokmağına uzatmıştı ki tokmağın üzerindeki madenî surat iğrenç mavimtırak ışıklar saçarak sırttan bir yüze dönüştü. Eyvah! Bu, Siyah Kapı'daki elmacı kadının yüzü! Sivri dişleri pörsük dudaklarının arasında takırdıyordu, bu takırtı bir hırıltıya dönüştü: "Seni salak – salak – salak – kaçak, kaçak! Kaçma dur! Salak!" – Üniversiteli Anselmus dehşet içinde irkildi, kapı pervazına tutunmaya çalışırken eli kapı çingırağının kordonuna takıldı ve kordonu çekmesiyle birlikte, çingırak sesleri duyulmaya başladı, gittikçe daha güçlü çınlayan kulak tırmalayıcı bu uyumsuz sesler, ıssız evin duvarlarında alay edencesine yankılandı: "Yolunun sonu, kristalin dibi!" – Dehşete kapılan üniversiteli Anselmus'un bütün vücudu şiddetli bir ateş nöbetine kapılmış gibi tir tir titriyordu. Yere sarkan çingırağın kordonu, beyaz saydam bir boa yılanına dönüşerek Anselmus'un vücuduna dolandı ve onu kıskıvrak sardı, sonunda sıkışıp ezilen kol ve bacak kemikleri çatır çatır parçalandı, damarlarından fişkıran kan yılanın saydam bedenine doldu ve onu kırmızıya boyadı. – Anselmus dehşetli bir korkuyla, "Öldür beni, öldür beni!" diye haykırmaya çalıştıysa da ağzından sadece boğuk bir hırıltı sesi çıktı. – Bunun üzerine yılan başını dikleştirip kor halinde bir madene dönüşmüş olan uzun sivri dilini Anselmus'un göğsüne dayadı, o anda Anselmus'un şahdamarı keskin bir acıyla yırtıldı ve bilincini yitirdi. – Kendine geldiğinde, daracık yatağında yatıyordu. Müdür Muavini Paulmann karşısında durmuş: "Tanrı aşkına ne saçmalıklar yapıyorsunuz sevgili Herr Anselmus!" diyordu.

Üçüncü Gece Nöbeti

Arşivci Lindhorst'un ailesi hakkında bilgiler. – Veronika'nın mavi gözleri. – Kâtip Heerbrand.

“Ruh suya baktı, bir anda su hareketlendi ve köpüren dalgalar halinde çağıldayarak büyük bir gümbürtüyle uçurumlardan aşağıya döküldü, uçurumlar ise kapkara çenelerini açmış, suyu iştahla yutmak için hazır bekliyordu. Granit kayalıklar da, zafer kazanmış savaşçılar gibi, bir hükümdar tacına benzeyen sivri uçlu tepelerini göğe uzatarak vadiyi korurcasına kuşatıyorlardı, ama sonunda güneş yavrusuna kucak açan bir anne gibi ışınlarıyla vadiye sımsıkı sarıldı, onu sıcacık kollarına alıp ısıttı. Aynı anda da, ıssız kumun altında uyumakta olan binlerce tohum derin uykularından uyanıp, yeşil filizlerini ve saplarını annelerinin yüzüne doğru uzattılar, tıpkı yemyeşil beşiğinde gülümseyen bebekler gibi tomurcukların içinde yuvalanmış çiçekler de annelerinin dokunuşuyla uyandılar ve annelerinin onları neşelendirmek için rengârenk boyadığı ışıklarla süslandiler. Vadinin ortasında ise kara bir tepe vardı, bu kara tepe yakıcı bir özlem duygusuyla dolup taşan bir insanın göğsü gibi kabarıp iniyordu. – Uçurumlardan yükselen buharlar bir araya

toplanarak dev bulut kütleleri halinde düşmanca annelerinin yüzünü örtmek üzereydiler ki anne fırtınayı yardıma çağırdı, fırtına da onların aralarına dalıp hepsini dağıttı. Güneşin saf ışınları yeniden kara tepeye değdiğinde, verdiği hazzın coşkusuyla muhteşem bir ateş zambağı toprağı yarıp ortaya çıktı, güzel yapraklarını sevimli dudaklar gibi aralayarak annesinin tatlı öpücüklerini karşılamaya hazırlandı. – O anda vadiye parlak bir ışık yürüdü; bu ışık genç Phosphoros'un¹ ta kendisiydi, ateş zambağı onu görür görmez özlem dolu, yakıcı bir aşkla seslendi: 'Sonsuza kadar benim ol, güzel delikanlı! Seni seviyorum, eğer beni terk edersen mahvolurum.' Genç Phosphoros dedi ki: 'Ben senin olmaya hazırım, güzel çiçek, ama o zaman da sen nankör bir çocuk gibi anneni ve babanı terk eder, oyun arkadaşlarından yüz çevirirsin, şu anda seninle birlikte mutlu olan diğer çiçeklerden daha büyük ve daha gösterişli olmak istersin. Şimdi bütün varlığını şefkatle ısıtan özlem, yüzlerce ışına ayrışarak sana acı çektirip azap verecektir, çünkü akıl akliselimi doğuracak, içine attığım kıvılcımın tutuşturduğu en yüce mutluluk, ümitsiz bir acıya dönüşecek ve sen bu acının içine gömülüp bambaşka bir biçimde yeniden filiz vereceksin. – Bu kıvılcım, düşüncenin ta kendisidir!' – 'Ah!' diye feryat etti zambak, 'Şu an içimde yanan korla senin olamaz mıyım? Sen beni yok edersen, seni şimdikinden daha çok sevebilir miyim ve seni şimdiki gibi görebilir miyim?' O anda genç Phosphoros zambağı öptü; zambak kendisini aydınlatan ışıklarla tuttu ve bu alevlerin içinden farklı bir varlığa dönüşerek ortaya çıktı ve hızla vadiden uzaklaşarak boşluğun son-

1. Phosphorus ya da Phosphoros: Yunan mitolojisinde sabah yıldızına verilen ad. Eosphoros ve Heosphoros adlarıyla da anılır. Işık getiren anlamındadır. (Ç.N.)

suzluğunda süzölmeye başladı, artık çocukluktaki oyun arkadaşlarını da, âşık olduğı delikanlıyı da umursamıyordu. Delikanlı kayıp sevgilisi için feryat ediyordu, çünkü onu da sadece güzel zambağı duyduğı sonsuz aşk bu ıssız vadiye sürmüştü, granit kayalıklar delikanlının feryadına eşlik ederek boyunlarını büktüler. Fakat bir kayanın bağrından çıkan kara bir ejderha hızla kanatlarını çırparak seslendi: 'Maden kardeşlerim içeride uyuyorlar, ama ben her zaman uyanık ve canlıyım, sana yardıma hazırım. Kanat çırparak bir yukarı bir aşağı uçan ejderha, sonunda zambağın içinden çıkan varlığı yakalayıp havalandı ve onu tepenin üzerine taşıyıp kanatlarıyla sardı; varlık yeniden zambağı dönuştü, ama hâlâ içinde taşıdığı düşünce yüreğini parçalıyordu, genç Phosphoros'a duyduğı aşk, keskin bir acıya dönuştü, bu acı karşısında bir zamanlar onu görmekten mutlu olan çiçekler soludukları zehirli dumanların etkisiyle solarak öldüler. Genç Phosphoros rengârenk ışıklar saçan parlak bir zırh kuşanıp ejderhayla savaşı tutuştu, ejderha kapkara kanatlarıyla zırha vurdukça, çın çın çınılıyordu; bu kuvvetli çınlamayla çiçekler yeniden canlandılar ve ejderhanın çevresinde rengârenk kuşlar gibi kanat çırparak uçuşmaya başladılar, ejderhanın gücü giderek tükendi ve sonunda yenilgiyi kabullenip toprağın derinliklerine gizlendi. Zambak özgürlüğüne kavuşmuştu, genç Phosphoros onu ulvi bir sevginin yakıcı arzusuyla kucakladı; çiçekler, kuşlar, hatta yüksek granit kayalıklar bile vadinin kraliçesi olarak ona övgüler yağdırarak bağlılıklarını gösterdiler." – "Kusura bakmayınız ama saygıdeğer Arşivci Lindhorst Beyefendi, bu en tumturaklısından bir Şark masalı!" dedi Kâtip Heerbrand, "Oysa biz, her zamanki gibi, sizden son derece sıra dışı yaşamınızda başınızdan geçmiş bir olayı, örneğın yolculuk maceralarınızdan birini, yani gerçek bir öykü anlatmanızı istemiştik." "Ne var

yani," diye karşılık verdi Arşivci Lindhorst, "size bu öyküden daha gerçek bir şey anlatamazdım; üstelik bu da benim hayatımın bir parçası. Çünkü benim kökenim de o vadidir, sonunda kraliçe olarak orada hüküm süren ateş zambağı benim dört kuşak önceki büyükannemdir, işte o nedenle ben de aslında bir prens sayılırım." – Oradakiler öyle bir kahkaha patlattılar ki ortalık çınladı. – "Peki atın kahkahanızı bakalım," diye söze devam etti Arşivci Lindhorst, "sadece ufak bir bölümünü anlattığım bu öykü size saçma sapan ve delice gelmiş olabilir ama anlattıklarımın hiçbirisi mecazi anlamlar barındıran zırvalıklar değil, aksine hepsi harfi harfine doğru. Fakat benim varoluşumu borçlu olduğum bu muhteşem aşk öyküsünün bu kadar hoşla gitmeyeceğini tahmin etseydim bütün bunları size anlatmazdım, onun yerine dün ziyaretime gelen erkek kardeşimden duyduklarımı sizinle paylaşırdım." "Aa, öyle mi? Demek sizin bir kardeşiniz de var Arşivci Lindhorst Beyefendi? – Nerede ki? – Nerede yaşıyor? O da mı kralın hizmetinde, yoksa o kendi işiyle meşgul olan bir bilgin mi?" diye her taraftan sorular yağdı. – "Hayır!" diye karşılık verdi arşivci, gayet soğuk ve rahat bir tavırla bir tutam enfiye çekerek, "O kötü tarafa geçti ve ejderhalara katıldı." – "Nasıl yani saygıdeğer arşivci, ejderhaların tarafına mı dediniz?" diye söze atıldı Kâtip Heerbrand. "Ejderhaların tarafına mı?" diye haykırdı oradakiler hep bir ağızdan. "Evet, ejderhaların tarafına," diye sözlerine devam etti Arşivci Lindhorst, "aslında bunu çaresizliğinden yaptı. Bildiğiniz gibi, beyefendiler, babam kısa bir zaman önce öldü, üzerinden sadece üç yüz seksen beş yıl geçmiştir, o yüzden hâlâ matem kıyafeti giyiyorum, babam, onun gözbebeği olduğum için, bana kıymetli bir oniks taşını miras bırakmıştı, oysa ona kardeşim sahip olmak istiyordu. Babamın cenazesinin başında bu yüzden öyle yakışsız bir kavgaya tutuştuk ki, sonunda merhumun sabrı taşı ve yerinden fırladığı

gibi öfkeli kardeşimi merdivenlerden aşağıya yuvarladı. Bu olay kardeşimi o kadar sinirlendirdi ki, o da derhal ejderhaların tarafına geçti. Şimdi Tunus yakınlarındaki bir servi ormanında, ünlü ve mistik bir kıvıll yakutun bekçiliğini yapıyor; ruh çağırın bir büyücü, Laponya'daki yazlığına taşınmış olan şeytan herifin teki bu taşın peşinde; o nedenle kardeşim, bu büyücü bahçede semender tarhiyla uğraştığı sırada, bunu fırsat bilip sadece on beş dakikalığına benim yanıma geliyor ve Nil'in kaynakları civarlarından öğrendiği önemli haberleri alelacele bana iletiyor." – Orada bulunanlar yeniden kahkahalarıyla etrafı çınlattılar, ama üniversiteli Anselmus tekinsiz bir duyguya kapılmıştı, gözleri Arşivci Lindhorst'un ciddi ve sabit bakışlarıyla karşılaştığı anda, içini kendisinin de tanımlayamadığı bir ürperti kapladı. Özellikle Arşivci Lindhorst'un sert ama kendine özgü madenî ve tok sesi, esrarengiz bir şekilde Anselmus'un içine işliyor, elini ayağını titretiyordu. Kâtip Heerbrand'ın beraberinde onu da kafeye getirmekteki asıl amacı o gün muhtemelen yerine gelmeyecekti. Üniversiteli Anselmus, Arşivci Lindhorst'un evinin önünde başından geçenlerden sonra, oraya yeniden gitmeye cesaret edemezdi; çünkü o anda ölmediyse de, aklını kaçırmaktan şans eseri kurtulduğuna derinden inanıyordu. Meğer Müdür Muavini Paulmann tam o sırada o sokaktan geçiyormuş ve Anselmus'un baygın bir halde kapının önünde yattığını, yaşlı bir kadının da çörek ve elmalarla dolu sepetini bir kenara koyup onunla ilgilendiğini görmüştü. Bunun üzerine Müdür Muavini Paulmann derhal tahtırevan¹ taşıyıcıla-

1. Dresden'de 19. yüzyılın başına kadar şehrin dar sokaklarında ve kısa mesafelerde yaygın kullanılan bir taşıma aracı; tahtadan yapılmış, küçük bir odaya benzeyen, bir kapısı ve üç yöne açılmış pencereleri bulunan, güçlü kuvvetli erkeklerin dört ucundan tutarak götürdüğü bir vasıta'dır. (Ç.N.)

rını çağırıp onu evine göndermişti. “Kim, nasıl isterse, öyle düşünsün,” dedi üniversiteli Anselmus, “isterse herkes kaçık olduğumu düşünsün – neyse ne! – Kapı tokmağının üstünde Siyah Kapı’daki cadının o lanetli surati bana sırtıyordu; daha sonra olanlardan bahsetmek bile istemiyorum, ama eğer baygınlıktan ayılsaydım ve o lanet olası elmacı kadını karşımda görseydim (çünkü benimle ilgilenen yaşlı kadın oydu), o anda ya kalp krizi geçirir ya da delirirdim.” Müdür Muavini Paulmann’ın ve Kâtip Heerbrand’ın bütün konuşmaları ve aklı başında açıklamaları hiçbir işe yaramadı, mavi gözlü Veronika bile onu içine daldığı derin düşüncelerden uzaklaştıramadı. Herkes onun aslında melankolik olduğuna kanaat getirdiğinden, ilgisini dağıtıp onu oyalayacak çareler aramaya başladı. Kâtip Heerbrand’ın fikrine göre, en iyi çare onun Arşivci Lindhorst’un yanında elyazmalarını kopyalamakla meşgul olmasıydı. Şimdi iş üniversiteli Anselmus’un uygun bir biçimde Arşivci Lindhorst’la tanıştırılmasına kalmıştı. Kâtip Heerbrand, Lindhorst’un neredeyse her akşam oldukça meşhur bir kafeye uğradığını bildiğinden, üniversiteli Anselmus’u her akşam hesabı kendisi, yani kâtip, ödemek koşuluyla o kafeye bir bardak bira içip pipo tütürmeye davet etti, ta ki Arşivci Lindhorst’la tanışıp elyazmalarının kopyalanması için anlaşılan kadar. Üniversiteli Anselmus en içten teşekkürleriyle teklifi kabul etti. “Bu genç adamın aklını başına getirebilirseniz, Tanrı’nın mükâfatını hak etmiş olacaksınız saygıdeğer kâtip,” dedi Müdür Muavini Paulmann. “Tanrı’nın mükâfatını!” diye tekrarladı Veronika, gözlerini inançla göğe doğru çevirerek, aynı anda da üniversiteli Anselmus’un gerçekten zarif bir delikanlı olduğunu düşündü, aklı başında olsa da olmasa da! – Arşivci Lindhorst tam şapkasını ve bastonunu almış kapıdan çıkmak üzereyken Kâtip Heerbrand aceleyle üniversiteli Ansel-

mus'un elinden tutup arşivcinin yolunu kesti ve şöyle dedi: "Değerli saray arşivcisi beyefendi, işte bakın üniversiteli Anselmus, bu genç adam güzel yazı ve çizim konusunda fevkalade yetenekli, sizin nadide elyazmalarınızı kopyalamak istiyor." "Buna fevkalade memnun olurum," diye karşılık verdi Arşivci Lindhorst aceleyle ve üç köşeli asker şapkasını başına geçirip, Kâtip Heerbrand'ı ve üniversiteli Anselmus'u bir kenara iterek paldır küldür merdivenlerden aşağıya indi; ikisi de afallamış bir halde oldukları yerde donup kaldılar, hemen önlerinde adeta menteşelerinden fırlayacakmış gibi gürültüyle kapanan kapıdan bir süre gözlerini ayıramadılar. "Amma da garip bir ihtiyar," dedi Kâtip Heerbrand. – "Garip bir ihtiyar," diye kekeledi üniversiteli Anselmus, damarları buz kesmiş, adeta bir heykel gibi kaskatı kalmıştı. Fakat bütün müşteriler kahkahayı koparıp dediler ki: "Arşivci bugün gene sol tarafından kalkmış olmalı, yarın kuşkusuz tekrar yatıştır, uslu uslu hiç konuşmadan yerinde oturur, piposunun halka halka yükselen dumanını izler ya da gazeteleri okur, onun bu davranışlarına aldırmamalı." – "Doğru ya," diye düşündü üniversiteli Anselmus, "zaten ona aldırış eden kim! Arşivci elyazmalarını kopyalamak istediğimi duyunca fevkalade memnun olacağını söylemedi mi? – Üstelik o tam evine gitmek üzereyken Kâtip Heerbrand ne diye onun yolunu kesti ki? – Yok, yok, saray arşivcisi Sayın Lindhorst aslında uysal bir adam, açıkçası gayet de şaşırtıcı – sadece birtakım tuhaf konuşmalar yapıyor – ama bunun bana ne zararı var? – Yarın saat tam on ikide oraya gideceğim, ne olursa olsun, isterse yüzlerce tunçlaşmış elmacı kadın yolumu kessin!"

Dördüncü Gece Nöbeti

Üniversiteli Anselmus'un melankolik ruh hali. – Zümrüt ayna. – Arşivci Lindhorst'un bir akbaba olarak uçup gitmesi ve üniversiteli Anselmus'un kimseyle karşılaşmaması.

Değerli okur, izinle şimdi sana açıkça şunu sormak istiyorum: Hayatın boyunca alışkanlık haline gelmiş günlük uğraşlarının sende katlanılmaz bir bıkkınlık yarattığı, senin için önemli ve değerli olan tüm duygu ve düşüncelerin sana anlamsız ve boş geldiği saatler, hatta günler ve haftalar geçirdiğin olmadı mı hiç? Ne yapacağını, ne edeceğini bilemediğin böyle zamanlarda, günün birinde bir yerlerde tüm dünyevi zevklerden daha üstün yüce bir arzunun gerçekleşeceğine dair belirsiz bir hisle yüreğinin kabardığı ve ruhunun tıpkı katı kurallarla yetiştirilmiş ürkek bir çocuk gibi bunu dile getirmeye cesaret edemediği olmamış mıdır? Bilinmeyen bir şeye duyduğun bu özlem, gittiğin, bulunduğun her yerde peşini bırakmayan buğulu bir rüya gibi keskin bakışların karşısında eriyip giden saydam görüntüler halinde her yanını sarmışken, etrafındaki her şeye karşı suskun kaldığın hiç olmadı mı? Umutsuz bir âşık gibi hüzünlü gözlerle dolaşıp durmuşsundur, insanların hayatın karmaşası içinde

sürdürdüğünü gördüğün çeşitli uğraşları sende ne acı ne de sevinç uyandırmıştır, sanki sen artık bu dünyaya ait değilsindir. Eğer sen de, değerli okur, bir kez böyle bir ruh hali yaşadıysan, o zaman bizzat kendi deneyiminden yola çıkarak üniversiteli Anselmus'un içinde bulunduğu durumu anlayacaksın. Değerli okur, benim asıl dileğim, üniversiteli Anselmus'u şimdiye kadar çoktan senin gözünde canlandırabilmeyi sağlamış olmamdır. Çünkü aslında ben Anselmus'un son derece olağandışı öyküsünü kaleme aldığım bu gece nöbetleri sırasında, tıpkı bir hayalet görüntüsü gibi, sıradan insanların gündelik hayatını allak bullak eden daha birçok garip olay anlatacağım ve korkarım ki sonunda sen ne üniversiteli Anselmus'un varlığına inanacaksın ne de Arşivci Lindhorst'un! Üstelik Müdür Muavini Paulmann'ın da, Kâtip Heerbrand'ın da varlıklarından haksız yere şüphe edeceksin, oysa hiç değilse bu iki saygın beyefendi hâlâ Dresden sokaklarında dolaşmaktadırlar. Şimdi sen, değerli okur, en büyük mutluluğu da, en derin dehşeti de sarsıcı darbelerle yaratan müthiş mucizelerle dolu periler âlemine dalacaksın. Burada o ciddi bakışlı ilahe peçesini kaldırır ve onun yüzünü gördüğümüzü sanırsın – oysa ciddi bakışlarında çoğu kez bir gülümseme belirir, bu da tıpkı sevgili çocuklarına sık sık oyunlar yapan bir annenin şaka yollu takılmaları gibidir, o da birtakım şaşırtıcı sihirler yaparak bizimle eğlenir – işte değerli okur, ruhumuzun bize çok kez en azından rüyalarımızda açtığı bu âlemden, her gün karşılaştığın, deyim yerindeyse gündelik hayatta aşına olduğun görüntüleri ayırt etmeye çalış! O zaman bu muhteşem âlemin aslında sandığından çok daha yakınında olduğunu fark edeceksin. Bunu fark etmeni yürekten diliyorum ve ben de üniversiteli Anselmus'un garip öyküsünde bunu sana hissettirmeyi amaçlıyorum. – Neyse, daha önce de dediğim gibi, üniversiteli Anselmus Arşivci

Lindhorst'u gördüğü akşamdan beri hayallere dalıp kara kara düşünüyordu, bu da onu gündelik hayatın içindeki tüm ilişkilere karşı duyarsızlaştırıyordu. Sanki yüreğinin derinliklerinde daha önce hiç tanımadığı bir kıpırdanma oluyor ve içinde daha yüksek başka bir varoluşu müjdeleyen bir özlemin mutluluk dolu acısını yaratıyordu. Anselmus'un en büyük zevki, tek başına çayırarda ve ormanlarda dolaşmak ve acınası yaşantısıyla bağını koparmışçasına ruhunun derinliklerinden yükselen çeşitli görüntülere bakmak, aynı zamanda kendini de yeniden bulabilmektir. Günlerden bir gün, Anselmus uzun bir gezintiden eve dönerken, bir süre önce sanki peri büyüsüne kapılmış gibi birçok tuhaf olay yaşadığı o garip mürver ağacının önünden geçiyordu; açıklayamadığı hoş bir duyguyla ona aşına gelen yemyeşil çimenlik alanın çekiciliğine kapılıp oturur oturmaz, bir süre önce adeta ilahî bir coşkunkluk içinde gördüğü ve sanki yabancı bir güç tarafından gönlünden uzaklaştırılmış olan her şey yeniden en canlı renkleriyle gözünün önüne geldi, sanki o görüntüleri ikinci kez görüyormuş gibiydi. Üstelik şimdi daha da açıkça fark ediyordu ki o büyüleyici mavi gözler mürver ağacının dallarına sarılmış olan altın yeşili yılanın gözleriydi, içini mutluluk ve hazla dolduran o muhteşem kristal çingirakların şingirtıları da onun incecik bedeninin kıvrımlarından çıkıyor olmalıydı. Anselmus, İsa'nın Göğe Yükselişi Yortusu'nun kutlandığı günde olduğu gibi, gene mürver ağacına sarıldı, dalların ve yaprakların içine doğru seslendi: "Ah, ne olur bir daha dallara sarılsan, dolansan, kıvrılıp uzansan da seni gene görsen, güzeller güzeli yeşil minik yılan! – Ne olur bir daha o büyüleyici gözleriyle bana baksan! Ah, ben seni seviyorum, eğer geri dönmezsen, acı ve keder içinde mahvolup gideceğim!" Ama çıt çıkmadı, mürver ağacı daha önce olduğu gibi sadece belli belirsiz dallarını ve yaprak-

larını hışırdattı. Fakat üniversiteli Anselmus onu ta derinden böylesine duygulandırıp sarsan, yüreğini sonsuz bir özlemin acısıyla parçalayan şeyin ne olduğunu artık bildiğini sanıyordu. “Ama anlıyorum,” diye söze başladı Anselmus, “seni tüm kalbimle ölene dek seveceğim, güzel altın minik yılan! Ben sensiz yaşayamam, seni bir daha göremezsem ve sen kalbimin sahibi, biricik sevgilim olmazsan, ben umutsuz kederler içinde öleceğim – ama biliyorum, sen benim olacaksın ve o zaman daha yüce, başka bir dünyanın bana müjdelediği muhteşem rüyalar gerçek olacak.” – O günden sonra üniversiteli Anselmus her akşam, güneş pırıltılı yıldızlarını ağaçların tepelerine serperken, mürver ağacının altına geçip, yüreğinin en derininden kopan yakarışlarla dalların ve yaprakların arasına doğru güzeller güzeli sevgilisine, altın yeşili minik yılanı sesleniyordu. Günlerden bir gün, Anselmus her zamanki gibi yakarmaktayken, birdenbire karşısına uzun boylu, zayıf bir adam çıktı, açık gri, geniş bir paltoya sarınmış olan adam, kocaman açılmış kıvılcımlar saçan gözlerini ona çevirerek seslendi: “Hey, hey – orada mızırdanıp vızırđanan da kim? – Aa! Meğer bu Herr Anselmus’muş, benim elyazmalarımı kopyalamak isteyen delikanlı.” Üniversiteli Anselmus bu güçlü sesi duyunca birden ürktü, çünkü bu ses, İsa’nın Göğes Yükseliş Yortusu gününde, “Hey, hey, oradaki fısıltılar, mırıltılar da ne vs.” diyen sesin aynısıydı. Anselmus şaşkınlık ve dehşet içinde kaldı ve ağzından bir tek söz çıkmadı. – “Ne oldu Herr Anselmus?” diye konuşmaya devam etti Arşivci Lindhorst (açık gri paltolu adam oydu), “Mürver ağacından ne istiyorsunuz? Neden evime gelip işinize başlamadınız?” – Gerçekten de üniversiteli Anselmus, Arşivci Lindhorst’un evine yeniden gidebilmek için her akşam cesaretini toplamaya çalıştıysa da henüz bunu başaramamıştı; şu anda güzel düşleri kesintiye uğrayan An-

selmus, aynı tehditkâr sesin daha önce de onu sevgilisinden koparan ses olduğunu fark ettiğinden, adeta çaresizlik içinde, hışımla söze atıldı: “Bana ister kaçık deyiniz ister demeyiniz, umurumda değil sayın arşivci! Ama ben burada, bu ağacın dallarında İsa’nın Göğe Yükselişi Yortusu’nda o altın yeşili yılanı – ah! O ruhumun sonsuza kadar biricik sevgilisini gördüm, o benimle çok hoş kristal şingirtılarını andıran sesiyle konuştu, halbuki siz – siz! Arşivci bey, nehrin öte tarafından korkutucu sesinizle bağırıp çağırdınız!” – “Yaa öyle mi, vah vah benim saygıdeğer velinimetim!” diye Anselmus’un sözünü kesti Arşivci Lindhorst ve yüzünde son derece garip bir gülümsemeyle, bir tutam enfiye çekti. – Üniversiteli Anselmus başından geçen o olağanüstü maceradan sonunda söz edebildiği için yüreğinin hafiflediğini hissetti, ta uzaklardan gürleyen sesle ilgili olarak arşivciyi suçlamakta haklı olduğunu düşünüyordu. Kendini toplayıp konuşmaya başladı: “Peki o halde İsa’nın Göğe Yükselişi Yortusu’nda karşılaştığım felaketlerin hepsini size anlatacağım, ondan sonra ne isterseniz söyler, canınız ne isterse yaparsınız, hatta hakkımda nasıl istiyorsanız öyle düşünebilirsiniz.” – Bunun üzerine Anselmus, başından geçen olağanüstü olayı baştan sona, aksi gibi elma sepetine düşmesinden, altın yeşili üç yılanın nehrin sularına karışıp gözden kaybolmasına ve insanların onu sarhoş ya da kaçık sanmalarına varana kadar tüm ayrıntılarıyla anlattı. Konuşmasını bitirirken, “Bütün bunları gerçekten gözlerimle gördüm,” diye ekledi. “Üstelik benimle konuşan o tatlı seslerin hoş yankısı hâlâ yüreğimin derinliklerinde çınlıyor; bu kesinlikle bir rüya değildi, aşktan ve özlemenden ölmek için, bu altın yeşili yılanların varlığına inanmak zorundayım. Ne var ki gülümsemenizden anladığım kadarıyla, değerli arşivci bey, siz bu yılanların benim coşkulu, çığırından çıkmış hayal gücümün bir

ürünü olduğunu düşünüyorsunuz.” “Hiç de değil,” diye karşılık verdi arşivci büyük bir sükûnetle, hiç istifini bozmadan, “sizin, Herr Anselmus, mürver ağacında gördüğünüz o üç yılan, aslında benim üç kızımdır; belli ki siz Serpentina¹ adındaki en küçük kızımın mavi gözlerine fena halde âşık olmuşsunuz. Üstelik ben İsa’nın Göğe Yükselişi Yortusu’nda da bütün olanların farkındaydım; evde çalışma masamın başında otururken bitmek tükenmek bilmeyen fısıltılar ve mırıltılar beni o kadar bezdirmişti ki şımarık kızlara seslenip derhal eve dönmelerini söyledim, çünkü güneş çoktan batmıştı ve onlar şarkı söyleyip güneşi yudumlayarak yeterince eğlenmişlerdi.” – Üniversiteli Anselmus, uzun zamandır sezinlediği bir durumun şimdi açıkça dile getirildiği duygusuna kapıldı, bununla birlikte fark etti ki mürver ağacı, duvar, çimenlik ve tüm nesneler sessizce etrafında dönüyorlardı. Kendini toplayıp bir şeyler söylemek istedi, ama arşivci onun konuşmasına fırsat vermeden, hızla sol elindeki eldiveni çıkardı ve taşı alev alev yanıyormuş gibi ışıldayan muhteşem bir yüzüğü Anselmus’un gözünün önüne tutarak: “Şuraya bir bakınız değerli Herr Anselmus,” dedi. “Gördükleriniz hoşunuza gidebilir.” Üniversiteli Anselmus taşa baktı, hayret! Taşın içinden dört bir yana ışınlar saçılıyordu, adeta yanan bir odak noktasından fışkıran bu ışınlar, pırıl pırıl parlayan bir kristal aynaya dönüşüyordu. Aynada üç altın yeşili yılan, kıvrıla kıvrıla kâh birbirlerinden uzaklaşarak, kâh birbirlerine dolanarak dans edip dikiliyorlardı. Binlerce kıvılcım saçan incecik bedenleri birbirlerine değdiğinde, kristal çingirakların sesini andıran muhteşem akorlar duyuluyordu. Ortadaki yılan özlem ve arzuyla dolu minik başını aynadan dışarı-

1. (İt.) Yılan gibi kıvrılan, yılankavi. (Ç.N.)

ya uzattı, masmavi gözleri dile geldi: “Beni tanıdın mı? – Benim varlığıma inanıyor musun Anselmus? – Sadece inanırsan seversin – sen sevebilir misin?” – “Ah Serpentina, Serpentina!” diye haykırdı üniversiteli Anselmus, çılgınca kendinden geçerek, ama aynı anda Arşivci Lindhorst’un hızla aynaya üflemesiyle ışınlar elektrik çıtırtılarıyla odak noktasına geri döndü. Arşivcinin elinde şimdi tekrar ufak bir zümrüt taşı parlıyordu, üzerine eldivenini geçirdi. “Altın minik yılanları gördünüz mü Herr Anselmus?” diye sordu Arşivci Lindhorst. “Aman Tanrım, evet!” diye karşılık verdi üniversiteli delikanlı, “Üstelik güzeller güzeli sevimli Serpentina’yı da.” “Neyse,” diye sözlerine devam etti Arşivci Lindhorst, “bugünlük bu kadar konuşma yeter. Hepsinin ötesinde eğer benim yanımda çalışmaya karar verirsiniz, kızlarımı da sık sık görebilirsiniz, daha doğrusu, eğer işinizi iyi yaparsanız, yani her bir harfi büyük bir dikkatle ve özenle tam aslı gibi kopyalayabilirsiniz, ben de size bu gerçek keyfi yaşatırım. Halbuki siz hiç bana gelmiyorsunuz, Kâtip Heerbrand sizin bir dahaki sefere tam vaktinde evimde bulunacağınıza dair söz verdiği halde, sizi günlerce boşuna bekledim.” – Arşivci Lindhorst, Heerbrand der demez, üniversiteli Anselmus’un ayakları yere bastı, kendisinin gerçekten üniversiteli Anselmus, karşısında duran kişinin de Arşivci Lindhorst olduğunun farkına vardı. Arşivcinin gelişigüzel konuşmasıyla tıpkı gerçek bir sihirbaz gibi ortaya koyduğu mucizevi görüntüler arasındaki keskin tezatta ürkütücü bir yan vardı. Zayıf, buruş buruş yüzünün kovuğu andıran kemikli göz çukurlarından üzerine dikilen, ateş saçan delici bakışları bu ürkütücü etkiyi daha da artırıyordu. Üniversiteli genç, arşivcinin daha önce kafede çeşitli maceralarını anlattığı sırada, var gücüyle üstesinden gelmeyi başardığı tekinsiz duyguya şimdi yeniden kapıldı. Arşivcinin, “Peki, ama neden bana

gelmediniz?" diye yeniden sorması üzerine, zorlukla kendini toplayarak evin kapısında başına gelenleri anlatmayı başardı. "Sevgili Herr Anselmus," dedi arşivci, üniversiteli gencin sözünü bitirmesini beklemişti. "Sevgili Herr Anselmus, bahsettiğiniz o elmacı kadını iyi tanırım. Feci bir yaratıktır, bana da türlü türlü oyunlar oynar; ama ziyaretime gelme nezaketini gösterenleri ürkütüp kaçırmak için, kendini tunç kapı tokmağına dönüştürmesi, gerçekten çok kötü, dayanılır gibi değil. Değerli Herr Anselmus, eğer yarın saat on ikide bana gelerseniz ve gene birtakım sırtımlar ve vızıldanmalar fark ederseniz, lütfen bu iksirden onun burnuna biraz damlatın, böylece her şey yoluna girecektir. Haydi, *adieu!*" Sevgili Herr Anselmus, benim biraz acelem var, o yüzden size birlikte şehre dönmeyi teklif edemeyeceğim. – *Adieu!* Yeniden görüşmek üzere, yarın saat tam on ikide." – Arşivci, içinde altın sarısı bir iksir bulunan minik bir şişeyi üniversiteli Anselmus'un eline sıkıştırdıktan sonra, hızlı adımlarla oradan uzaklaştı, henüz bastıran akşamın alacakaranlığında, sanki yürümüyormuş da, vadiden aşağıya doğru süzülüyormuş gibi görünüyordu. Kosel Bahçeleri'ne yaklaşırken rüzgârda geniş paltosunun etekleri iki tarafa doğru açıldı ve adeta havada kanat çırpmaya başladı. Arşivcinin arkasından şaşkınlık içinde bakakalan üniversiteli Anselmus, sanki iri bir kuş hızlanmak için kanatlarını iyice açmış izlenimine kapıldı. – Üniversiteli genç alacakaranlığa doğru gözlerini dikmiş bakarken birden gri-beyaz renkte bir akbaba çığlıklar atarak gökyüzüne yükseldi; böylece Anselmus hızla uzaklaşan arşivci sandığı kanat çırpın beyaz şeyin, aslında bu akbaba olması gerektiği sonucuna vardı. Ancak gene de arşivcinin

bir anda nereye kaybolduğunu kestiremedi. “Belki Arşivci Lindhorst’un bizzat kendisi de buradan uçarak uzaklaşmış olabilir,” diye içinden geçirdi üniversiteli Anselmus, “çünkü eskiden sadece garip rüyalarımnda karşıma çıkan ta uzaklardaki mucizeler âlemine ait acayip görüntülerin, artık uyanık olduğum zamanlarda bile hayatıma karıştıklarını, beni oynatıp durduklarını görüyor ve hissediyorum. – Ne olursa olsun! Güzeller güzeli, tatlı Serpentina, sen benim kalbimde yaşıyor ve ışıldıyorsun, ruhumun derinliklerini parçalayan o sonsuz özlemi, bir tek sen dindirebilirsin. – Ah o büyüleyici gözlerini bir daha ne zaman göreceğim? – Sevgili, sevgili Serpentina!” – Üniversiteli Anselmus yüksek sesle işte böyle haykırıyordu. – “Bu ne biçim isim, bir Hıristiyana hiç yakışmıyor,” diye homurdandı kalın bir ses, hemen yanı başında. Sesin sahibi gezintiden evine dönmekte olan biriydi. Böylece üniversiteli Anselmus tam zamanında nerede olduğunu hatırlayarak, hızlı adımlarla oradan uzaklaştı, bir yandan da kendi kendine düşünüyordu: “Ya şimdi aksi gibi karşıma Müdür Muavini Paulmann ya da Kâtip Heerbrand çıkarsa!” – Fakat her ikisiyle de karşılaşmadı.

Beşinci Gece Nöbeti

*Saray Müşaviri Anselmus'un eşi. – Cicero'nun
Yükümlülükler Üzerine adlı eseri. – Maymunlar ve diğer
serseri güruhu – Yaşlı Liese. – Ekinoks.*

“Bu Anselmus’la ne yapmalı bilemiyorum,” dedi Müdür Muavini Paulmann, “öğütlerim, uyarılarım, hepsi boşa gitti, hiçbir işle meşgul olmak istemiyor, oysa en iyi okullarda eğitim almıştı ve eğitim de her şeyin temelidir.” Buna karşılık Kâtip Heerbrand kurnaz ve esrarengiz bir ifadeyle gülümseyerek, “Değerli müdür muavini, ona biraz zaman tanıyınız!” dedi. “Tuhaf bir genç, ama çok yetenekli, ‘çok’ derken ileride özel kalem müdürü, hatta saray müşaviri bile olabilir demek istiyorum.” – “Saray mı dediniz?” diye söze başladı müdür muavini büyük bir hayret içinde, ama lafı ağzında kaldı. – “Bırakalım bunu,” diye konuşmasına devam etti Kâtip Heerbrand, “ben ne dediğimi biliyorum! – İki gündür Arşivci Lindhorst’un evinde oturmuş, elyazmalarını kopyalıyor. Arşivci dün akşam kafede bana, ‘Azizim, önerdiğiniz genç gerçekten çok çalışkan! – Gelecek vaat ediyor!’ dedi. Arşivcinin yakın ilişkilerini iyice bir düşününüz – neyse – neyse – bunu önümüzdeki sene konuşuruz!” – Bu sözlerle kâtip

yüzünde kurnaz bir gülümsemeyle kapıdan çıkıp gitti, müdür muavini şaşkınlık ve meraktan dili tutulmuş bir halde sandalyesinde kalakaldı. Ne var ki bu konuşma Veronika'da daha farklı bir izlenim bırakmıştı. "Ben zaten anlamıştım," diye düşündü, "Herr Anselmus gerçekten de son derece akli başında, seilmeye layık bir genç! İleride büyük işler başaracaktır! Acaba o da benden hoşlanıyor mu, ah bunu bir bilsem! – Zaten Elbe'nin karşı kıyısına geçtiğimiz akşam iki kere elimi sıkmamış mıydı? Düet yaparken yüreğime işleyen bakışlarıyla beni süzmemiş miydi? Evet, evet, gerçekten de o benden hoşlanıyor – ve ben de." – Her genç kız gibi, Veronika da mutlu bir geleceğin tatlı hayallerine kendini kaptırdı. Saray müşavirinin eşiydi, Schlossgasse'de, Neumarkt'ta ya da Moritzstrasse'de güzel bir villada yaşıyorlardı – son moda şapkası ve yeni Türk şalı ona müthiş yakışıyordu – en şık ve zarif kıyafetiyle balkonette oturmuş, kahvaltısını yaparken, aşçı kadına o gün için talimatlar veriyordu. "Dikkat, tencerenin dibi tutmasın; bu, saray müşaviri beyefendinin en sevdiği yemek!" – Yoldan geçen şık beyefendilerin gözücuyla yukarıya bakıp, "Saray müşavirinin eşi de şahane, dantelli zarif başlığı ona ne kadar da yakışmış!" dediklerini açıkça duyuyor. – Dışişleri Müşaviri Y.'nin eşi hizmetkârıyla haber gönderip saray müşavirinin eşinin o gün Lincke Lokali'ne gitmeyi arzu edip etmediğini sorduruyor, o da selamlarını göndererek, "Üzgünüm, bugün için Başkan Z.'nin eşine sözüm var, beni çaya davet etmişti," diye karşılık veriyor. – Derken o sabah erkenden işe gitmiş olan Saray Müşaviri Anselmus eve dönüyor; üzerinde son moda kıyafetler, altın saatine bakıp, "Oo, saat on olmuş," diye haykırıyor ve genç karısına bir öpücük veriyor, "Nasılsın karıcığım, bil bakalım sana ne getirdim?" diye şakacı bir tonda konuş-

masına devam ederek yeleşinin cebinden en son moda bir çift muhteşem küpe çıkarıyor ve karısının kulağındaki küpelerin yerine onları takıyor. "Ah, ne güzel, ne zarif küpeler!" diye sevinç çılgılığı atan Veronika, elindeki işi bir yana atıp sandalyeden fırladığı gibi hemen küpelerine bakmak için gerçekten de aynaya koşuyor. "Ne oluyor yahu!" dedi Müdür Muavini Paulmann okumaya daldığı Cicero'nun *Yükümlülükler Üzerine* adlı kitabını az kalsın elinden düşürecekti, "Yoksa sen de Anselmus gibi nöbet mi geçirmeye başladın?" Fakat tam o sırada üniversiteli Anselmus odaya girdi. Genç adam günlerdir hiç uğramamış ve ortalarda görünmemişti. Veronika korku ve şaşkınlık içinde, onun tavırlarının tamamen değiştiğini fark etti. Anselmus, ona hiç uymayan, kesin ve kararlı bir tonda konuşuyor, hayatının tamamen farklı bir yön aldığını, önünde muhteşem fırsatların açıldığını, ama birtakım insanların bu durumu göremediklerini söylüyordu. Kâtip Heerbrand'ın gizemli sözlerini hatırlayan Müdür Muavini Paulmann iyice afallamıştı, ağzını açıp bir tek kelime söyleyemedi. Üniversiteli Anselmus, Arşivci Lindhorst için yetiştirmesi gereken işleri olduğuna dair bir-iki söz ederek zarif bir reveransla Veronika'nın elini öptükten sonra, aceleyle merdivenlerden indi ve çıkıp gitti. "Bu, saray müşaviri olmuş çıkmış," diye kendi kendine mırıldandı Veronika, "eskisi gibi elimi öperken bu kez ne tökezledi ne de ayağıma bastı! – Bakışları öyle tatlıydı ki – benden hoşlandığını açıkça belli etti." – Veronika yeniden hayallere daldı, ama saray müşavirinin eşi olarak gelecekteki ev hayatına dair hoş görüntülerin arasına sık sık uğursuz bir karaltı giriyor, alay eder gibi gülerek ona şöyle diyordu: "Bütün bunlar aptalca, alelade şeyler, hepsi uydurmaca; çünkü Anselmus ne saray müşaviri olacak ne de seninle evlenecek; o seni sevmiyor, mavi gözlerin,

incecik vücudun ve zarif ellerin ona bir şey ifade etmiyor.” – Veronika'nın yüreği buz kesti ve kapıldığı derin dehşet duygusu, az önce gözünde canlanan zarif dantel başlığın ve şık küpelerin yarattığı hoşluk hissini tamamen yok etti. – Gözlerinden yaşlar süzülürken, yüksek sesle, “Evet biliyorum, o beni sevmiyor ve ben asla bir saray müşaviri eşi olamayacağım!” dedi. “Bunların hepsi romantik saçmalıklar,” diye bağırdı Müdür Muavini Paulmann, şapkasını ve bastonunu kaptığı gibi, hışımla kapıdan çıktı gitti! – “Başımda bir de sen eksiktin,” diye yakındı Veronika ve bütün hırsını o sırada bir köşede sessizce oturmuş nakış işlemeye devam eden on iki yaşındaki kız kardeşinden çıkardı. Bu arada saat neredeyse üç olmuştu, Matmazel Oster kardeşler, arkadaşlarına ziyarete geleceklerini haber verdikleri için odayı toplamak, masayı düzenlemek gerekiyordu. Fakat Veronika'nın kenara çektiği her komodinin arkasından, piyanonun üzerinden aldığı her nota defterinin altından, dolaptan çıkardığı her tabağın, kahve sürahisinin arkasından tıpkı bir adamotu gibi o karaltı fırlıyor, alay eder gibi gülerek örümceği andıran incecik parmaklarını şaklatıp, “O asla senin kocan olmayacak, o asla senin kocan olmayacak!” diye haykırıyordu. Veronika her şeyi olduğu yerde bırakıp odanın ortasında durduğunda ise, devasa boyutlara ulaşan karaltı kocaman burnunu sobanın arkasından uzatıp, hırıltılı sesiyle homurdanarak, “O asla senin kocan olmayacak!” diyordu. “Sen de birtakım sesler duyuyor musun, bir şeyler görüyor musun kardeşim?” diye sordu Veronika, korku içinde titriyor, artık hiçbir şeye dokunmaya cesaret edemiyordu. Küçük Franziska gayet ciddi ve sakin bir tavırla nakışını bırakıp ayağa kalktı ve, “Bugün sana ne oluyor ablacığım? Eline ne geçerse tanrı tungur etrafa fırlatıyorsun, dur ben sana yardım ede-

yim," dedi. Tam o sırada kız arkadaşları neşeyle gülüşerek odaya girdiler, o anda Veronika'nın aklı başına geldi, karaltı zannettiği şeyin aslında sobanın borusu, düşmanca sözlerin ise sıkı kapatılmamış sobanın kapağından gelen tıkırtılar olduğunu fark etti. Ancak içini kaplayan o güçlü dehşet hissinden gene de kolay kolay sıyrılamadı, beti benzi atmış, yüzü allak bullak olmuştu, kız arkadaşları onun olağandışı bir gerginlik içinde olduğunu anlamışlardı. Kızlar anlatacakları neşeli olayı bir tarafa bırakıp başına ne geldiğini söylemesi için ona yalvardılar. Bunun üzerine Veronika çok garip birtakım düşüncelere kapıldığını ve birdenbire gündüz vakti içini tuhaf bir hayalet korkusunun sardığını itiraf etmek zorunda kaldı; böyle bir durumu ilk kez yaşadığını da sözlerine ekledi. Veronika, duman renkli küçük bir adamın odanın her köşesinden fırlayarak, onunla nasıl alay ettiğini, onu küçümsediğini o kadar canlı anlattı ki Matmazel Oster kardeşler çekine çekine etrafa baktılar, giderek ürpermeye ve birtakım tekinsiz duygulara kapılmaya başladılar. O sırada küçük Franziska dumanı tüten kahveyle birlikte odaya girince kızların üçü de kendilerine gelip kapıldıkları bu saçma düşüncelere güldüler. Oster kardeşlerin en büyükleri olan Angelika, orduda görevli bir subayla sözlüydü, adamdan uzun zamandır haber alamadığından, onun ya öldüğünden ya da en azından ağır yaralı olduğundan kuşkulanıyorlardı. Angelika bu duruma derinden üzülmekteyse de, o gün neredeyse umursamazlığa varan bir neşe içindeydi, buna bir hayli şaşırان Veronika, şaşkınlığını arkadaşına açıkça ifade etmekten kaçınmadı. "Sevgili arkadaşım," dedi Angelika, "inan ki Viktor'cum her zaman kalbimde, ruhumda ve aklımda! İşte ben o yüzden bu kadar neşeliyim! – Ah Tanrım – ne kadar mutlu ne kadar sevinçliyim! Biliyorum ki benim Viktor'um iyi ve ben onu çok yakında bir süvari yüzbaşı

olarak sağ salım karşımda göreceğim, üstelik büyük kahramanlıklarının karşılığında onur nişanlarıyla ödüllendirilmiş olarak. Biliyorum ki düşman askerlerinden birinin kılıç darbesiyle sağ kolu ciddi, ama tehlikeli olmayan bir şekilde yaralandığından, bana yazamıyor; sürekli yer değiştiren birliğinden ayrılamadığı için de bana haber gönderemiyor. Fakat bu akşam ona tedavisi bitene kadar izinli olduğu bildirilecek. Yarın buraya gelmek üzere yola çıkacak ve tam arabaya binerken yüzbaşı rütbesine terfi ettiğini öğrenecek." – "Peki sevgili Angelika," diye atıldı Veronika, "bütün bunları nereden biliyorsun?" – "Şimdi söyleyeceklerimden ötürü, sakın benimle alay etme sevgili arkadaşım," diye sözlerine devam etti Angelika, "biliyorum ki alay etmezsin, yoksa o duman renkli küçük adam seni cezalandırmak için şuradaki aynanın arkasından çıkagelir! – Kısacası, ben birtakım esrarengiz şeylere inanmaktan kendimi bir türlü kurtaramıyorum, çünkü bunlar sık sık gözle görülür, deyim yerindeyse, elle tutulur bir yolla hayatıma giriyorlar. Üstelik bazı kimselerin aksine, birtakım insanların geleceği görme yetisine sahip olabileceği ve sadece kendi bildikleri şaşmaz yöntemlerle bu yetileri harekete geçirebileceği fikri, bana çok garip ve inanılmaz gelmiyor. Burada, bu civarda bu çok özel yetiye sahip olan yaşlı bir kadın var. O türden kişiler gibi iskambil kâğıtlarına bakarak, kurşun dökerek, ya da kahve falına başvurarak kehanetlerde bulunmuyor, sorusu olan kişinin de katılımıyla belli bir hazırlıktan sonra, yaşlı kadın pırıl pırıl parlatılmış metal bir aynada beliren birtakım garip, karmakarışık figür ve şekilleri yorumlayarak sorunun cevabını ortaya çıkarıyor. Dün akşam onun yanındaydım, Viktor'cuğumla ilgili o haberleri ondan aldım, doğruluğundan bir an bile kuşku duymuyorum." – Angelika'nın anlattıkları bir kıvılcım gibi Veronika'nın yüreğindeki umut ateşini tutuşturdu ve yaşlı

kadına Anselmus ve kendi geleceği hakkında sorular sormaya karar verdi. Yaşlı kadının adının Frau Rauerin¹ olduğunu, Seetor'a² bakan ücra bir sokakta oturduğunu, kesinlikle sadece salı, çarşamba ve cuma günleri akşam yediden sonra, bütün gece boyunca, sabah gün ağarana kadar görüşülebileceğini, kendisini ziyaret edenlerin yalnız gelmesini tercih ettiğini öğrendi. – O gün çarşambaydı ve Veronika Oster kardeşlere evlerine kadar eşlik etme bahanesiyle yaşlı kadını aramaya karar verdi, bunu da gerçekten yaptı. Veronika, Neustadt'ta³ oturan kız arkadaşlarıyla Elbe Köprüsü'nün başında vedalaştıktan sonra, uçarcasına hızlı adımlarla Seetor'a koştu ve tarif edildiği gibi daracık ücra bir sokağın en sonunda Frau Rauerin'in oturduğu küçük kırmızı evi buldu. Kapının önüne vardığında karşı koyamadığı bir tekinsizlik duygusu, hatta bir ürperti içini sardı. Ancak her ne kadar dirense de sonunda cesaretini toplayıp çingırağı çaldı ve kapı açılınca, Angelika'nın tarif ettiği gibi, karanlık bir avludan geçerek ilk katın merdivenlerine ulaştı. Etrafta kimseyi göremeyince, "Frau Rauerin burada mı oturuyor?" diye ıssız avluya doğru seslendi; cevap olarak sadece tiz, uzun bir miyavlama sesi ortalıkta yankılandı ve kocaman kapkara bir erkek kedi sırtını kabartıp kuyruğuyla çemberler çizerek vakur adımlarla oda kapısına kadar önünden ilerledi, ikinci kez miyavlamasıyla kapı açıldı. "Ah, kızcağızım, demek geldin! Haydi – gir içeri!" Bu sözlerle odadan çıkan siluetin görüntüsü karşısında Veronika olduğu yere mihlandı. Uzun boylu, zayıf, siyah

1. (Alm.) Dış görünüşü ve/veya karakteri kaba, dostane olmayan anlamında bir sözcük. (Ç.N.)

2. (Alm.) Göl Kapısı. Dresden'in güneybatı şehir kapılarından biridir. (Ç.N.)

3. Dresden'i ikiye ayıran Elbe Nehri'nin güney yakası Altstadt (eski şehir), kuzey yakası Neustadt (yeni şehir) olarak adlandırılır. (Ç.N.)

paçavralara bürünmüş bir kadın! – Konuşurken öne çıkık, sivri çenesi oynuyor, kemikli karga burnunun gölgelediği dişsiz ağzına sırtır gibi bir gülümseme yayılıyor, kedi gözü gibi ışıldayan gözleri kocaman gözlüklerinin arkasından kıvılcımlar saçıyordu. Başına doladığı rengârenk örtünün altından simsiyah, taras taras saçları fışkırıyordu, sol yanağından burnuna kadar uzanan iki büyük yanık lekesi o iğrenç yüzünü daha da itici hale getiriyordu. – Veronika'nın nefesi kesildi, avazı çıktığı kadar bağışlamak istedi ama ağzından sadece bir, “Ah!” sesi çıktı, aynı anda da cadının kemikli eli onu tuttuğu gibi odanın içine çekti. İçeride her şey canlı her şey hareket halindeydi, ciyıklama, miyavlama, mırıldama, cıvıldama sesleri birbirine karışıyor, insanı serseme çeviriyordu. Yaşlı kadın sonunda yumruğunu masaya indirdi ve, “Susun artık, serseri güruhu!” diye haykırdı. Maymunlar incecik sesler çıkararak sayvanlı yatağın tepesine tırmandılar, kobaylar sobanın altına kaçıştılar, karga kanat çırparak yuvarlak aynanın üzerine kondu; sadece kara kedi sanki o azarları işitmemiş gibi, hiç istifini bozmadı ve odaya girer girmez zıplayıp üzerine yerleştiği büyük koltuğa yayıldı. – Gürültü kesilince Veronika cesaretini topladı, dışarıda avluda içini saran tekinsizlik duygusu giderek dağılıyordu, hatta yaşlı kadın bile ona o kadar iğrenç görünmüyordu. Veronika ilk kez etrafına bakındı! – Tavan- dan çeşitli içi doldurulmuş çirkin hayvanlar sarkıyordu, birtakım ne idüğü belirsiz, tuhaf araç gereç yere saçılmıştı, şöminede ise mavi alevli bir ateş usul usul yanıyor, ara ara çıtırdarak sarı kıvılcımlar saçıyordu; birden bacadan hışırtılar duyuldu, sırtkan ifadeli insan yüzlerine benzeyen iğrenç yarasalar, oradan oraya uçuşmaya başladılar, ara sıra yükselen alevler isli duvarı yalarken, birden öylesine keskin uluma sesleri yankılandı ki, Veronika

büyük bir korku ve dehşete kapıldı. “İzninle matmazelciğim,” dedi yaşlı kadın, kıs kıs gülerek, büyük bir süpürgeyi eline alıp bakır kazana daldırdıktan sonra şömineye bir şeyler serpti. Birden ateş söndü, odanın içi sanki yoğun bir dumanla dolmuş gibi zifiri karanlık oldu; yan odaya gitmiş olan yaşlı kadın elinde bir lambayla döndü; Veronika artık ne hayvanları görüyordu ne de araç gereçleri; burası sıradan, kıt kanaat döşenmiş bir odaydı. Yaşlı kadın Veronika’ya yaklaştı ve ona hırıltılı sesiyle, “Benden ne istediğini biliyorum kızım; Anselmus saray müşaviri olunca onunla evlenip evlenmeyeceğini öğrenmek istiyorsun,” dedi. – Veronika şaşkınlık ve dehşet içinde donup kaldı. Fakat yaşlı kadın konuşmasını sürdürdü: “Sen daha babanın evindeyken bana her şeyi anlattın, o sırada kahve sürahisi önünde duruyordu, işte o kahve sürahisi bendim, beni tanımadın mı? Dinle kızcağızım! Vazgeç sen, Anselmus’tan vazgeç, o berbat bir adam, o benim yavrucuklarımın suratının ortasına vurdu, benim sevgili yavrularımın! O kırmızı yanaklı elmacıklarımın! Oysa onlar satın alındıktan sonra, alanların torbalarından fırlayıp yuvarlana yuvarlana benim sepetime geri dönerlerdi! Anselmus o ihtiyarla işbirliği yapıyor, evvelsi gün o lanet olası zırnığı¹ yüzüme döktü, neredeyse kör oluyordum. Bak, yanık lekelerini hâlâ görebilirsin kızcağızım! Sen vazgeç ondan! Vazgeç! – Anselmus seni sevmiyor; çünkü o altın yeşili yılanı seviyor, Anselmus asla saray müşaviri olamayacak; çünkü o semenderlerin emrine girdi ve yeşil yılanla evlenmek istiyor, ondan vazgeç sen, vazgeç!” – Aslında sağlam, metanetli bir yüreği olan Veronika, genç kızlara özgü korkuyu kısa sürede üzerinden atmayı başardı ve bir adım gerileyerek, ciddi ve sa-

1. Sarı renkli doğal arsenik sülfür minerali. Çok zehirli bir maddedir. (Ç.N.)

kin bir ses tonuyla dedi ki, "İhtiyar! Geleceği görme yetinizin olduğunu duydum ve belki de fazla meraklı ve aceleci davranıp sevdiğim ve saydığım Anselmus'un benim olup olmayacağını sizden öğrenmek istemiştim. Ama siz benim dileğimi yerine getirecek yerde, saçma sapan çılgın gevezeliklerinizle beni alaya almak istiyorsanız hata edersiniz, çünkü ben sadece sizin, bildiğim kadarıyla, başkalarına yaptığınız hizmeti bana da yapmanızı istiyordum. Görünen o ki en gizli düşüncelerimi bile bildiğinize göre, beni üzen ve endişelendiren birçok meseleyi açıklığa kavuşturmak sizin için belki de çok kolay olacaktı, ama gayet düzgün biri olan Anselmus hakkındaki saçma sapan iftiralarınızdan sonra sizinle daha fazla muhatap olmak istemiyorum. İyi geceler!" – Veronika hızla oradan çıkmaktayken yaşlı kadın feryat figan kendini yere atıp kızın elbisesine yapışarak ona seslendi: "Tatlı Veronika'cığım, seni kucağında büyüten, sevip okşayan yaşlı Liese'yi tanımadın mı?" Veronika gözlerine inanamıyordu; çünkü ilerlemiş yaşına ve yüzündeki yarık lekelerine rağmen, bir zamanlar dadısı olan kadını tanımıştı, dadı yıllar önce Müdür Muavini Paulmann'ın evinden birdenbire yok olmuştu. Yaşlı kadının görüntüsü birden tamamen değişti; başındaki rengârenk iğrenç örtünün yerinde doğru düzgün bir başlık, üzerindeki siyah paçavraların yerinde ise iri çiçekli bir ceket, yani bir zamanlar giydiği kıyafeti vardı. Kadın yerden kalkıp Veronika'yı kollarına alarak sözlerine devam etti: "Bütün bu söylediklerim sana deli saçması gibi gelebilir ama ne yazık ki hepsi doğru. Anselmus bana çok kötülük yaptı, elbette bunu isteyerek yapmadı. Arşivci Lindhorst'un ellerine düştü ve arşivci onu kızıyla evlendirmek istiyor. Arşivci, benim en büyük düşmanımdır, sana onun hakkında bir sürü şey anlatabilirim ama ya hiç anlamazsın

ya da büyük bir dehşete kapılırsın. O, bilge bir adam, ama ben de bilge bir kadını – belki de bütün bu olanların sebebi bu olabilir! – Anselmus'a gerçekten sevgi duyduğunun farkındayım, ben de arzu ettiğin gibi mutlu olman ve dilediğin gibi gelin yatağına girmen için bütün gücümle sana destek olacağım.” “Tanrı aşkına Liese, biri bana açıklasın!” diye atıldı Veronika – “Sus çocuğum – sus!” diye onun sözünü kesti yaşlı kadın, “Senin ne söylemek istediğini biliyorum, bana olması gerekenler oldu, çünkü böyle olması gerekiyordu, başka çare yoktu. Neyse! – Anselmus’un o yeşil yılanı duyduğu aptalca aşktan kurtulmasını sağlayıp sevmeye layık bir saray müşaviri olarak senin kollarına koşması için gereken çareyi biliyorum; ama sen de yardım etmelisin.” – “Hemen söyle Liese! Her şeyi yaparım çünkü Anselmus’u çok seviyorum!” diye fısıldadı Veronika, sesi neredeyse duyulmayacak kadar kısılmıştı. – “Senin yürekli bir çocuk olduğunu biliyorum,” diye sözlerine devam etti yaşlı kadın, “seni uyutmak için havhav masalları anlatırdım ama boşuna, sen hemen gözlerini açıp havhavları görmek isterdin; eline lamba almadan en ücra odaya bile giderdin, babanın berber önlüğünü üstüne geçirip komşunun çocuklarını korkuturdun. Neyse! – Eğer benim sanatımı uygulayarak Arşivci Lindhorst’u ve yeşil yılanı alt etmek isteğinde kesin kararlıysan, eğer Anselmus’un saray müşaviri olarak kocan olmasında kesin kararlıysan, o zaman gelecek ekinoksta gece saat on birde babanın evinden usulca çıkıp bana geleceksin; sonra seninle birlikte buradan fazla uzakta olmayan tarlanın ortasından geçen dörtyol ağzına gideceğiz ve gerekli hazırlıkları yapacağız, orada göreceğin olağanüstü şeylere aldırış etme. Haydi kızım, şimdi sana iyi geceler, baban seni akşam sofrasında bekliyor.” – Veronika hızla oradan ayrıldı, ekinoks gecesini kaçırmama-

ya kesin kararlıydı. “Çünkü,” diye içinden geçirdi, “Liese haklı, Anselmus birtakım olağanüstü ilişkilere kendini kaptırmış, ama ben onu oradan çekip kurtaracağım ve o benim olacak, daima, sonsuza kadar; Saray Müşaviri Anselmus benimdir, benim kalacak.”

Altıncı Gece Nöbeti

*Arşivci Lindhorst'un bahçesi ve birtakım alaycı kuşlar. –
Altın çanak. – İngiliz kursiv¹ elyazısı. – Kargacık burgacık
harfler. – Ruhların hükümdarı.*

“Herhalde,” diye içinden geçirdi üniversiteli Anselmus, “Mösyö Conradi'nin pastanesinde mideyi rahatlatan, en iyi cins sert likörü biraz fazla kaçırdım da, onun için Arşivci Lindhorst'un kapısının önünde beni ürküten o çılgın hayalleri gördüm. Bari bugün hiç içmeyeyim de, önüme çıkabilecek daha başka aksiliklere karşı önlem alayım.” – Anselmus, Arşivci Lindhorst'u ilk ziyaretinden önce hazırlandığı şekilde, gene tüm çizimlerini, en mükemmel kaligrafi yazılarını, mürekkep hokkalarını ve karga tüyünden yapılmış sivri uçlu kalemlerini topladı, tam kapıdan çıkmak üzereyken Arşivci Lindhorst'un ona verdiği sarı iksir şişesi gözüne ilişti. Başından geçen o tuhaf macera birden bütün parlak renkleriyle gözünün önünde canlandı, acının ve mutluluğun karışımı olan ta-

1. Latince koşmak anlamındaki *currere*'den gelen, mümkün olduğunca eli kaldırmadan ardışık harflerin birleştirilerek yazıldığı elyazısı. Belgelerin hızlı kalem alınmaları gereksiniminden ortaya çıkan, İngiliz yazı üstatları tarafından geliştirilen hafif eğikleşmiş ve işlek yazı stili. (Ç.N.)

rifsiz bir duygu yüregini parçalıyordu. Gayriihtiyari ağlamaklı bir sesle, "Ah, güzeller güzeli, tatlı Serpentina, ben aslında arşivcinin evine sadece seni görmek için gidiyorum," sözleri döküldü ağzından. – Bir anda Serpentina'nın aşkı, yapması gereken zahmetli ve tehlikeli bir işin ödülüymüş gibi hissetti. Bu iş Lindhorst'un elyazmalarını kopyalamaktı. – Eve adım atar atmaz ya da daha önce olduğu gibi, evin önünde bile her türlü olağanüstü durumla karşılaşacağından hiç kuşkusu yoktu. Conradi'nin mideyi rahatlatan likörü aklından çıkmıştı, onun yerine arşivcinin tavsiyesine uygun olarak, tunç kapı tokmağının üzerinde elmacı kadının suratı kendisine sırtmaya cüret edecek olursa kullanmak için, küçük iksir şişesini çabucak yeğinin cebine attı. – Gerçekten de saat tam on ikiyi vurduğunda Anselmus elini kapı tokmağına atar atmaz, elmacı kadın sivri burnunu uzatıp kedi gibi ışık saçan gözleriyle ona bakmasın mı? – Anselmus daha fazla düşünmeden, elindeki iksiri o feci suratın üzerine püskürttü ve aynı anda da karşısındaki surat yeniden pırıl pırıl parlatılmış yuvarlak kapı tokmağına dönüştü. – Kapı açıldı, çingırağın hoş sesi evin her tarafında yankılanıyordu: Şıngır şıngır – çevik genç – sıçra sıçra – hoppala – şıngır şıngır. – Anselmus gönül rahatlığıyla süslü ve geniş merdivenlerden yukarıya çıkarken, evin her tarafına yayılan gizemli tütsü kokularını içine çekiyordu. Avluda birden duraksadı, çünkü birçok süslü kapının arasından hangisini tıklatması gerektiğini bilemiyordu. Tam o sırada odaların birinden üzerinde Şam kumaşından bol bir sabahlık olduğu halde Arşivci Lindhorst çıktı ve, "Sözünüzü tuttuğunuza çok sevindim, Herr Anselmus, beni takip ediniz, sizi hemen laboratuvara götüreceğim," diye seslendi. Bunun üzerine, hızlı adımlarla geniş bir avludan geçerek yan taraftaki kapıdan dar bir koridora çıktılar. Anselmus sakın bir şekilde

arşivcinin peşinden yürüyordu; koridorun sonunda bir salona vardılar, daha doğrusu muhteşem bir seraya girdiler, çünkü mekânın her iki yanı tavana kadar yükselen bin bir çeşit en nadide harika çiçeklerle, hatta eşi benzeri görülmemiş yaprakları ve tomurcukları olan kocaman ağaçlarla kaplıydı. Göz kamaştıran, sihirli bir ışık her tarafa yayılmıştı, görünürde pencere olmadığı için ışığın nereden geldiği anlaşılmıyordu. Üniversiteli Anselmus çalılıklara ve çiçeklere doğru baktığında, sanki ta uzaklara giden uzun yollar gördüğü hissine kapıldı. – Sık selvi ağaçlarının koyu karanlığında parlayan mermer havuzların içinden yükselen eşsiz heykelciklerin püskürttüğü kristal huzmeler şırıldayarak ıslıl ıslıl zambakların çanak-yapraklarına dökülüyordu; bu olağanüstü bitkilerden ibaret ormanın içinden tuhaf uğultu ve hışırtı sesleri geliyor, etrafa nefis kokular yayılıyordu. Arşivci gözden kaybolmuştu; Anselmus karşısında ıslıl ıslıl parlayan ateş zambaklarının oluşturduğu dev gibi bir çalılık görüyordu sadece. Bu peri bahçesinin görüntüsü ve hoş kokularıyla kendinden geçen Anselmus büyülenmiş gibi olduğu yerde kalakaldı. Birden her taraftan kıkır kıkır gülüşmeler duyulmaya başladı, birtakım incecik sesler onunla şakalaşıyor, alay ediyorlardı: “Üniversiteli beyim, üniversiteli beyim! Siz de nereden çıktınız? Ne de güzel giyinmişsiniz Herr Anselmus? – Haydi biraz gevezelik edelim! Büyükannenin kıcıyla yumurtayı nasıl ezdiğini, asilzadenin bayramlık yeleğinin nasıl lekелendiğini konuşalım. Baba Sığırcıkkuşu’ndan yeni öğrendiğiniz aryayı ezbere söyleyebiliyor musunuz Herr Anselmus? – Cam gibi parlayan peruğunuz ve karton gibi tozluklarınızla çok şirin görünüyorsunuz doğrusu!” – Böylece her köşeden, hatta hemen yanı başından gelen bu kıkırdamalar ve şakalaşmalar ortalıkta yankılanıyordu. – Birden Anselmus rengârenk kuşların etrafında uçuştuklarını, gülüşe-

rek onunla alay ettiklerinin farkına vardı. – O sırada ateş zambağı çalılığı ona doğru yaklaşımaya başladı, Anselmus dikkatle bakınca onun Arşivci Lindhorst olduğunu fark etti, meğer sabahlığının sarı, kırmızı parlak çiçekli deseni onu yanıltmıştı. “Özür dilerim, sizi ayakta beklettim değerli Herr Anselmus,” dedi arşivci, “ama güzel kaktüsüne şöyle bir göz atmaktan kendimi alamadım, çünkü o bu gece çiçek açacak – peki benim küçük bahçem hoşunuza gitti mi?” “Tanrım! Hem de nasıl! Burası olağanüstü güzel bir yer, saygıdeğer saray arşivcisi,” diye karşılık verdi üniversiteli genç, “ama bu rengârenk kuşlar bendenizle dalga geçiyorlar!” – “Kesin şamatayı,” diye birden öfkeyle bağırdı arşivci, çalılıkların arasına doğru. O anda gri renkli iri bir papağan kanat çırparak arşivcinin yanındaki mersin ağacının dalına kondu, ciddi ve vakur bir tavırla, kanca gibi kıvrık gagasının üstündeki gözlüğünden bakışlarını ona dikerek hırıltılı sesiyle, “Kızmayınız sayın arşivci, benim şamatacı çocukların keyfi yerinde, ama kabahat biraz da bu üniversiteli beyde, çünkü...” derken, “Tamam, yeter,” diye yaşlı papağanın sözünü kesti arşivci, “ben bilirim o yaramazları, onları disiplin altına almak gerek dostum! – Haydi gidelim Herr Anselmus!” – Arşivci art arda garip döşenmiş odalardan öyle hızlı adımlarla geçti ki, onu takip etmekte zorlanan üniversiteli genç, pırıl pırıl parlayan tuhaf mobilyalar ve diğer birtakım ne idüğü belirsiz eşyalarla dolu odalara göz atmaya fırsat bulamadı. Sonunda büyük bir odaya girdiklerinde arşivci durup tavana doğru bakınca, Anselmus salonun yalın süslemelerinin oluşturduğu muhteşem görüntünün zevkine varmak için fırsat buldu. Gök mavisi duvarların içinden altın-bronz rengi gövdeleri olan dev gibi palmiye ağaçları fışkırıyor, zümrüt gibi ışık saçan kocaman parlak yaprakları tavanda kubbeleniyordu. Odanın ortasında, koyu tunçtan dökülmüş Mısır tar-

zında üç aslanın desteklediği, somaki mermerden bir kaidenin üzerinde sade bir altın çanak duruyordu. İlk gördüğü andan itibaren, Anselmus gözlerini çanaktan ayıramadı. Pırıl pırıl parlatılmış altın yüzeyinin üstünde birtakım figürler ısıltılar saçarak hareket ediyor gibiydi. – Zaman zaman Anselmus kendini de özlemle kollarını uzatmış olarak görüyordu – ah! Hem de mürver ağacının yanında – Serpentina da büyüleyici gözleriyle ona bakarak kıvrıla kıvrıla bir aşağı bir yukarı süzülüyordu. Anselmus çılgınca bir haz duygusuyla kendinden geçmişti. “Serpentina – Serpentina!” diye haykırdı, aynı anda da Arşivci Lindhorst birden arkasına dönüp konuşmaya başladı: “Ne demek istiyorsunuz değerli Herr Anselmus? – Sanıyorum kızımı çağırmak istediniz ama o şu anda evimizin diğer ucunda, kendi odasında piyano derisi alıyor. Haydi biz yolumuza devam edelim.” Anselmus hızla yürümeye başlayan arşivciyi takip ederken aklı başından gitmiş gibiydi, ne gözü görüyor ne de kulağı duyuyordu, birden arşivci hışımla elini yakalayıp, “İşte geldik,” dedi. Anselmus sanki bir rüyadan uyanırmış gibi etrafına bakındı. Yüksek tavanlı, duvarları çepeçevre kitap raflarıyla kaplı bir odada bulunduğunun farkına vardı, bilinen kütüphanelerden ve çalışma odalarından hiçbir farkı yoktu. Odanın ortasında büyük bir çalışma masası, önünde de kumaş kaplı bir koltuk duruyordu. “Burası,” dedi Arşivci Lindhorst, “şimdilik sizin çalışma odanız, ileride diğer mavi kütüphanede, yani az önce kızıma seslendiğiniz salonda çalışıp çalışmayacağınıza henüz karar vermedim. – Öncelikle sizin için belirlediğim çalışmayı gerçekten benim isteğime ve gereksinimlerime uygun bir şekilde yerine getirebileceğinizden emin olmam gerek.” Üniversiteli Anselmus cesaretlenmişti, kendinden emin bir halde arşivciyi sıra dışı yeteneğine ikna edeceğine dair büyük bir sevinç duyarak çizimlerini ve yazı-

larını çantasından çıkardı. Arşivci daha ilk sayfaya göz atar atmaz en zarif İngiliz yazı stiliyle yazılmış olan el-yazmasına bakıp garip bir gülümsemeyle olumsuz anlamda başını iki yana salladı. Her sayfada aynı hareketi tekrarlayınca üniversiteli Anselmus'un kan beynine sıçradı, sonunda arşivcinin gülümsemesi alaycı ve küçümser bir tavır alınca Anselmus dayanamayıp hiddetle, "Arşivci beyefendi hazretleri bendenizin yeteneğinden memnun kalmadılar galiba!" diye haykırdı. – "Sevgili Herr Anselmus," dedi Arşivci Lindhorst, "güzel yazı yazma sanatına gerçekten fevkalade yetenekli olduğunuz belli, ama şimdilik görüyorum ki sizin becerinizden çok çalışkanlığınıza ve iyi niyetinize güvenmeliyim. Kullandığınız kötü malzemelerin de bunda etkisi olabilir." – Üniversiteli Anselmus herkes tarafından takdir edilen sanat yeteneğinden, çini mürekkeplerinden ve karga tüyünden yapılmış son derece zarif kalemlemlerinden söz ederken Arşivci Lindhorst ona İngiliz kâğıdını¹ uzatıp, "Kararı kendiniz veriniz!" dedi. – Anselmus, birden kâğıttaki elyazısının ne kadar berbat olduğunu görünce yıldırım çarpmışa döndü. Harflerin kıvrımları yuvarlatılmamış, kimi kalın, kimi ince çizilmiş, büyük ve küçük harfler orantısız olmuş, hatta öğrenci işi gibi kargacık burgacık elyazısı satırların düzgünlüğünü de bozmuştu. "Üstelik," diye sözlerine devam etti Arşivci Lindhorst, "mürekkebiniz de sabit değil." Bunun üzerine parmağını su dolu bardağa sokup çıkardıktan sonra hafifçe harflerin üzerinde gezdirince bütün yazı iz bırakmadan silinip kayboldu. Üniversiteli Anselmus sanki bir canavar boğazını sıkıyormuş gibi hissetti – nutku tutulmuştu. Olduğu yerde kalakalmış, elindeki perişan kâğıda bakıyordu. O

1. Yazma eser sanatında yüksek kaliteli kâğıt cinsi. (Ç.N.)

sırada Arşivci Lindhorst bir kahkaha patlattı: “Buna canınızı sıkmayınız değerli Herr Anselmus; bu zamana kadar yapamadıklarınızı, burada benim yanımda mükemmelleştirebilirsiniz; ayrıca elinizin altındaki malzemelerden çok daha iyisini burada bulacaksınız! – Şimdi sakın sakın çalışmaya başlayınız!” – Arşivci Lindhorst bu sözlerle kilitli bir dolaptan tuhaf kokulu simsiyah bir sıvı ve çok garip renklerde sivri uçlu kalemlerle birlikte bembeyaz dümdüz bir kâğıt, ardından da Arapça bir elyazması çıkardı ve Anselmus çalışmaya başlar başlamaz odadan çıkıp gitti. Üniversiteli Anselmus o zamana kadar sık sık Arapça yazı kopyaladığı için bu ilk ödevi yerine getirmek ona çok zor gelmedi. “Benim o güzel İngiliz kursiv elyazıma kargacık burgacık harflerin nasıl girdiğini Tanrı bilir, bir de Arşivci Lindhorst; ama o yazının benim elimden çıkmadığına hayatım üzerine yemin ederim!” dedi. – Anselmus parşömen kâğıdına yazdığı her mükemmel sözcükle birlikte daha da yürekleniyor, aynı zamanda becerisi de artıyordu. Gerçekten de kalemler şahane yazıyorlardı, esrarengiz mürekkep göz kamaştıran bembeyaz parşömen kâğıdın üzerine kuzgun gibi simsiyah izler bırakarak usul usul akıyordu. Anselmus büyük bir dikkat ve titizlikle yorulmak bilmeden çalıştıkça, bu ücra odada kendini giderek daha fazla evindeymiş gibi hissediyordu; başarıyla sonuçlandıracağını umduğu işine kendini iyice kaptırmışken saat tam üçü vurduğunda arşivci onu yan odaya, mükellef bir öğle yemeği sofrasına davet etti. Yemek sırasında Arşivci Lindhorst’un keyfi son derece yerindeydi; üniversiteli Anselmus’a arkadaşları Müdür Muavini Paulmann ve Kâtip Heerbrand’ın halini hatırlarını sorduktan sonra, özellikle ikincisiyle ilgili eğlenceli olaylar anlatmaktan geri durmadı. Yıllanmış kaliteli Ren şarabı çok hoşuna giden Anselmus’un dili çözölmüştü, her zamankinden daha çok konuşuyordu. Fakat saat tam

dördü vurunca işinin başına dönmek için ayağa kalktı, bu dakiklik belli ki Arşivci Lindhorst'un çok hoşuna gitmişti. Anselmus yemekten önce Arapça harfleri kopyalamakta ne kadar başarılı olmuşsa, şimdi daha da büyük bir beceriyle çalışıyordu, hatta bu yabancı yazının karmaşık harflerini kopyalamaktaki hızına ve rahatlığına kendisi bile hayret ediyordu. – Fakat yüreğinden gelen bir ses gayet anlaşılır sözlerle ona sanki şöyle fısıldıyordu: “Ah! Aklında fikrinde o kız olmasa, onun varlığına ve aşkına inanmasan, bütün bunların üstesinden gelebilir miydin?” – Tam o sırada sanki hafif hafif, fısıltılar halinde şingırdayan kristal çingirakların sesi duyuldu: “Sana yakı-nım – yakın – yakın! – Sana yardım ediyorum – cesaret – metanet, sevgili Anselmus! – Seninle beraber uğraşıyorum, benim olman için!” Bu sesleri duyduğunda büyük bir coşkuya kapılan Anselmus’a o tanımadığı harfler giderek daha anlaşılır hale gelmeye başladı – hatta artık asıl nüshaya bakması gerekmiyordu – sanki harfler parşömen kâğıdının üstünde soluk bir yazıyla duruyorlarmış ve o sadece becerikli eliyle siyah mürekkeple üzerinden geçiyormuş gibiydi. Böylece Anselmus ılık bir nefes gibi içine akan, onu tatlı tatlı avutan sesler eşliğinde çalışmaya devam etti, ta ki saat altıyı vurup Arşivci Lindhorst odaya girene kadar. Arşivci yüzünde garip bir gülümsemeyle masaya yaklaştı. Anselmus sessizce ayağa kalkarken arşivci küçümseyici bir alay ifadesiyle gülümseyerek onu izlemeye devam etti. Ancak Anselmus'un yazdıklarına bakar bakmaz yüzündeki kaslar gerildi ve gülümsemenin yerini resmiyete varan derin bir ciddiyet aldı. – Arşivci sanki artık aynı kişi değildi. Çakmak çakmak ateş saçan gözleri şimdi tarifsiz bir yumuşaklıkla Anselmus’a bakıyordu, solgun yanaklarına tatlı bir pembelik yayılmıştı, her zaman alaycı bir tavırla çarpıttığı yumuşak hatlı hoş dudaklarından şimdi sanki bilgece,

yüreğe işleyen sözler dökülecekmiş gibiydi. – Daha heybetli ve vakurdu; geniş sabahlığı tıpkı bir hükümdar pelerini gibi bol kıvrımlarla göğsünü ve omuzlarını kaplıyordu; yüksek, açık alnına dökülen küçük beyaz buklelerin arasından ince altın bir taç görünüyordu. “Delikanlı,” diye söze başladı arşivci ağırbaşlı bir ses tonuyla, “delikanlı, sen daha farkına varmadan, seni benim en sevgili en kutsal varlığıma bağlayan gizli ilişkiyi biliyordum! – Serpentina seni seviyor; o senin olunca ve sen onun vazgeçilmez çeyizi olan altın çanağı elde edince, birtakım düşman güçlerin meşum ağlarını ördüğü tuhaf bir yazgı gerçekleşecek. Fakat senin daha yüksek bir yaşamdaki mutluluğun ancak bir mücadeleden doğabilir. Bazı düşman unsurlar seni etkileri altına almaya kalkışıyorlar, sadece içindeki güç sayesinde bu ayartılara karşı koyabilir, yüz karasından ve mahvolmaktan kurtulabilirsin. Burada çalışmakla, çıraklık dönemini tamamlayacaksın; eğer başlamak zorunda olduğun işte sebat edersen, inancın ve kavrayışın seni kısa zamanda hedefine götürecektir. Seni seven Serpentina’yı sadakatle yüreğinde taşı, böylece altın çanağın müthiş mucizesini görüp sonsuza kadar mutlu yaşayacaksın. – Sağlıcakla kal! Arşivci Lindhorst seni yarın tam on ikide odanda bekleyecek! – Sağlıcakla kal!” – Arşivci bu sözlerle üniversiteli Anselmus’u zarıfça kapının dışına çıkardı ve arkasından kapıyı kilitledi. Anselmus birden kendini yemek yediği odada buldu, odanın tek kapısı avluya açılıyordu. Bütün bu mucizevi görüntülerden afallamış bir halde, evin sokak kapısının önünde kalakaldı, tam o sırada yukarıda bir pencere açıldı, başını kaldırıp bakınca Arşivci Lindhorst’u gördü; üzerinde açık gri ceketiyle her zamankinden farksız görünüyordu. – Arşivci ona seslendi: “Ooo değerli Herr Anselmus, ne oldu, neden düşüncelere daldınız, yoksa o Arapça yazı aklınızdan çıkmıyor mu? Müdür Muavini Paul-

mann Beyefendi'ye rastlarsanız, selamlarımı iletiniz, yarın saat tam on ikide yeniden görüşmek üzere. Gündeliğiniz yeleşinizin sağ cebindedir.” – Üniversiteli Anselmus gerçekten de yeleşinin belirtilen cebinde pırıl pırıl bir *taler* buldu ama buna hiç sevinmedi. – “Bütün bunların sonu nereye varacak bilmem,” diye kendi kendine söylendi. – “Çılgın hezeyanlar ve hayaller her yanıma sarsa da, sevimli Serpentina içimde varlığını ve etkinliğini hep sürdürüyor, ben ondan vazgeçmektense ölmeyi yeğlerim, biliyorum ki bu düşünce sonsuza dek içimde yaşayacak, hiçbir düşman güç onu yok edemez; zaten Serpentina'nın aşkıdan başka düşüncem olabilir mi?”

Yedinci Gece Nöbeti

Müdür Muavini Paulmann'ın piposunu söndürüp yatmaya gitmesi. – Rembrandt¹ ve Cehennem Brueghel.² – Sihirli ayna ve Doktor Eckstein'in bilinmeyen bir hastalığa karşı reçetesi.

Müdür Muavini Paulmann sonunda piposunu kül-lüğe hafifçe vurarak içini boşalttı ve, "Artık istirahatete çekilme zamanı," dedi. "Evet, evet," diye karşılık verdi Veronika, babasının hâlâ yatmamasından ötürü endişe içindeydi, çünkü saat çoktan onu vurmuştu. Müdür muavini hem çalıştığı hem de uyuduğu odaya gider gitmez, yatağına yatmış gibi yapan Veronika, nefes alıp verişini ağırlaştıran kız kardeşi Franziska'nın derin uykuya daldığından emin olur olmaz sessizce yataktan kalktı, giyindi, pelerinine bürünüp usulca evden çıkıp gitti. – Yaşlı Liese'nin yanından ayrıldığı andan beri Anselmus'un görüntüsü Veronika'nın gözünün önünden gitmiyordu. İçinden

1. Rembrandt (1606-1669): Barok tarzındaki resimleri ve ünlü otoportreleriyle Hollanda altın çağıının en verimli sanatçısıdır. Resimlerinde gölge ve ışık, ölüm ve yaşam iç içedir. (Ç.N.)

2. Pieter Brueghel (1564-1638): Fantastik yaratıklar, ateş ve kıyamet sahnelerine meraklı yüzünden Cehennem Brueghel lakabıyla tanınan Flaman ressam. (Ç.N.)

yükselen yabancı bir sesin ona sürekli Anselmus'un bu gönülsüzlüğünün onu etkisi altına alan düşman birinden kaynaklandığını ve Veronika'nın bu etkiyi sihir sanatının gizli araçlarıyla bozabileceğini söylemesine kendi de bir anlam veremiyordu. Yaşlı Liese'ye gün geçtikçe daha çok güveniyordu, onun tekinsiz ve ürkütücü görüntüsü bile hafızasından silinmişti, yaşlı kadınla ilişkisindeki tuhaf ve garip görünen her şeyin olağandışı ve tıpkı bir roman gibi olduğu hissine kapılıyor, bu da ona çekici geliyordu. Yokluğunun fark edilmesi ve bunun da türlü sıkıntılara yol açması ihtimaline karşın gece ve gündüzün eşit olduğu günde macerasına atılmaya karar verdi. İşte bu gece yaşlı Liese'nin ona yardım ve teselli vaat ettiği meşum ekinoks gecesiydi; Veronika uzun zamandır kendini bu gece yürüyüşüne hazırladığından, cesareti yerindeydi. Fırtınaya aldırış etmeden, ıssız sokakları ok gibi uçarcasına geçti, rüzgâr uğulduyor, iri yağmur damlaları yüzüne vuruyordu. – Kreuzturm'un çanı boğuk bir sesle çınlayarak saat on biri vururken Veronika iliklerine kadar ıslanmış vaziyette yaşlı kadının evinin önüne vardı. "Ah, tatlı kızım gelmiş bile! – Bekle hemen aşağı iniyorum!" – diye bir ses duyuldu yukarıdan – ve bir anda yaşlı kadın elinde bir sepet ve yanında kedisiyle kapının önünde belirdi. "Haydi gidelim, yapacaklarımız için gayet uygun olan bu gecede işimizi görelim," diyerek o sırada tir tir titreyen Veronika'yı buz gibi eliyle tuttu ve ağır sepeti taşıması için ona verdi, kendisi de kazanı, sacayağını ve küreği aldı. Açık havaya çıktıklarında, yağmur dinmiş, ama fırtına şiddetlenmişti, binlerce farklı tondan uğultu sesi ortalığı inletiyordu. Kapkara bulutlardan kopan korkunç bir ıstırapın feryatları etrafa yayılıyor, bulutlar kümeler halinde hızla bir araya toplanıyor ve ortalık tamamen karanlığa gömülüyordu. Fakat yaşlı kadın bunlara hiç aldırmadan adımlarını hızlandırıyor,

bir yandan da kulakları tırmalayan bir sesle, "İşilda – ışılda oğlum!" diye haykırıyordu. Birden şimşekler çıkmaya başladı, mavi yıldırımlar havada kıvrılarak ve zikzaklar çizerek yollarının üstüne düşüyordu. Veronika kedinin önleri sıra çitirdayan kıvılcımlar ve ışıltılar saçarak hoplayıp zıpladığını görüyor, fırtına biraz dindiği zaman onun korku içinde, tüyler ürperten dehşet çığlıklarını duyuyordu. – Veronika'nın bir an için nefesi kesilecek gibi oldu, sanki buzdan pençeler yüreğini sıkıştırıyordu. Gene de var gücüyle kendini topladı ve yaşlı kadına iyice sokularak, "Ne olursa olsun, bu iş burada halledilmeli!" dedi. "Tamam, kızcağızım!" diye karşılık verdi yaşlı kadın, "Metanetini kaybetme, sana güzel bir armağan vereceğim, üstelik Anselmus da senin olacak!" Sonunda yaşlı kadın olduğu yerde durdu ve, "İşte geldik!" dedi. Yere bir çukur kazıp içini kömürle doldurduktan sonra, sacayağını koyup üzerine kazanı yerleştirdi. Bir yandan da tuhaf el kol hareketleri yapıyordu, kedi de etrafında dönerek ona eşlik ederken, kuyruğundan saçılan kıvılcımlar ateşten bir çember oluşturunuyordu. Az sonra kömür tutuştu, sacayağının altından mavi alevler yükselmeye başladı. Yaşlı kadın, Veronika'ya pelerinini ve başındaki örtüyü çıkarmasını ve yanına çömelmesini söyledi. Veronika'nın ellerini sımsıkı tutup ışıldayan gözlerini genç kıza dikti. Yaşlı kadının sepetten çıkarıp kazana attığı garip nesneler –bunların çiçek mi, maden mi, ot mu, hayvan mı olduğunu ayırt etmek mümkün değildi– kaynayıp köpürmeye başladılar. Yaşlı kadın Veronika'yı bırakıp eline demir bir kaşık aldı ve kaynayan malzemeyi karıştırma-ya başladı, aynı zamanda da Veronika'ya gözlerini kazandan ayırmaksızın düşüncelerini Anselmus üzerinde yoğunlaştırmasını tembih etti. Yaşlı kadın birtakım ışıltılı maden parçacıklarını ve Veronika'nın tepesinden kestiği bir tutam saçla birlikte uzun süredir parmağında olan

küçük bir yüzüğü de kazanın içine attı. Bir yandan da karanlığı delip geçen tüyler ürpertici anlaşılmaz sesler çıkarıyor, kedi ise hiç durmaksızın kazanın çevresinde koşuyor, kulakları tırmalayan bir sesle acı acı bağıırıyordu. – Değerli okur, keşke sen de 23 Eylül’de Dresden’e gitmek üzere yolda olsaydın; akşam karanlığı çökerken son durakta seni alıkoymaya çalışan iyi niyetli hancı, havanın çok rüzgârlı ve yağmurlu olduğundan, üstelik ekimoks gecesi karanlıkta yolculuk yapmanın tehlikelerinden söz etmesine rağmen, sen onu dinlemeyip gayet haklı olarak, “Arabacıya bir *taler* bahşış veririm, o da beni en geç saat birde Dresden’e ulaştırır, böylece Goldener Engel, Helm ya da Stadt Naumburg hanlarından birinde mükellef bir akşam yemeği ve yumuşak bir yatak bulurum,” diye düşünürdün. Böylece karanlıkta yoluna devam ederken birdenbire uzaktan çok tuhaf, yanıp sönen bir ışık göreceksin. Yaklaştığında ise, ateşten bir çemberin tam ortasında içinden koyu dumanlar, şimşek çakarcasına kırmızı ışınlar ve alevler yükselen bir kazanın yanında oturmakta olan iki karaltı gözüne ilişecek. Yol tam da bu ateşin ortasından geçtiğinden, atlar kışneyip ayak direyecek, derken şaha kalkacaklar – arabacı bir yandan küfrederken, bir yandan da dua okuyarak – atları kamçılacak – onlar ise yerlerinden kımıldamayacaklar. – Sen de ister istemez arabadan atlayıp ileriye doğru birkaç adım koşacaksın. İşte şimdi o güzeller güzeli, zarif genç kızın üzerinde beyaz, incecik geceliğiyle kazanın yanı başında diz çökmekte olduğunu açıkça görüyorsun. Fırtına yüzünden saç örgüsü çözülmüş, kestane rengi uzun saçları uçuşuyor. Sacayağının altındaki kızgın ateşten yükselen alevlerin aydınlattığı melek gibi güzel yüzü, korkudan bir ölüm solgunluğu içinde donup kalmış. Yüzündeki sabit bakışlarından, yay gibi gerilmiş kaşlarından, yüreğini sıkıştıran tarifsiz bir acı yüzünden ölüm

şey birden kalın bir duman bulutunun içinde yok olurdu. – O anda yüreğinin derinliklerinden gelen bir arzuyla karanlıkta aradığın bu genç kıızı bulup bulamayacağını bilemem, ama en azından yaşlı kadının büyüsünü bozmuş olur ve Veronika'nın düşüncesizce girdiği bu büyü çemberini etkisiz hale getirirdin. – Fakat değerli okur, cadılık hünerleri göstermeye uygun olan bu fırtınalı 23 Eylül gecesinde o yolda ne sen ne de bir başkası yolculuk ettiğinden, Veronika kazanın yanı başında ölümcül bir korku içinde büyü işlemi tamamlanıncaya kadar sabretmek zorunda kaldı. – Veronika etrafını saran iniltilerin ve uğultuların arasına karışan kulak tırmalayıcı böğürtü ve homurtu seslerini duyuyor, ama gözlerini açıp etrafına bakmaya cesaret edemiyordu, çünkü onu kuşatan bütün bu ürkütücü, dehşet verici görüntünün kendisini onulmaz bir çılgınlık raddesine getireceğini hissediyordu. Yaşlı kadın kazanı karıştırmayı bırakmıştı, duman bulutu giderek dağıldı, sonunda kazanın dibinde sadece kısık bir ispiroto alevi parlıyordu. Yaşlı kadın seslendi: "Veronika, yavrucuğum! Sevgili çocuğum! Kazanın dibine bak! – Ne görüyorsun? – Ne görüyorsun?" – Veronika, kazanın içinde ne olduğunu seçemeyip birtakım karma-karışık şekillerin kıpırdandığını görse de cevap veremiyordu; ancak şekiller giderek daha da belirginleşiyordu, birden sanki kazanın derinliklerinden üniversiteli Anselmus çıkıp sevgi dolu bakışlarla ona elini uzattı. O anda Veronika, "Ah, işte Anselmus! Anselmus'un ta kendisi!" diye haykırdı. – Yaşlı kadın çabucak kazanın üstündeki musluğu açtı, kızgın maden eriyiği cızırdayarak dışarıdaki bir kalıbın içine aktı. Birden yaşlı kadın ayağa fırladı ve son derece itici, çılgın el kol hareketleriyle dönüp durarak ciyak ciyak bağırmaya başladı: "Bu iş tamamlandı! – Teşekkürler oğlum! – Nöbeti iyi tuttun! – Hey – hey – işte geliyor! – Onu ısıırıp öldür! – Onu ısıırıp öldür!"

Fakat tam o anda etrafa güçlü bir uğultu yayıldı, sanki dev gibi bir kartal güçlü kanat çırpışlarıyla yere iniyordu, aynı anda da dehşet verici bir ses duyuldu: "Hey, hey! – Serseri güruhu! Yeter diyorum size! – Yeter diyorum size – haydi hepiniz evinize!" Yaşlı kadın çılgık çılgığa yere yuvarlandı, Veronika'nın ise aklı başından gitmişti; düşüp bayıldı. – Ayıldığında hava aydınlanmıştı, yatağında yatıyordu, kız kardeşi Franziska elinde bir fincan dumanı tüten çayla başucunda durmuş, ona sesleniyordu: "Söylesene ablacığım, ne oldu sana? Neredeyse iki saattir başında bekliyorum, ama sen ateş nöbeti geçiriyormuş gibi baygın yatıyordun, öyle inledin öyle feryat ettin ki hepimiz çok endişelendik. Babamız senin yüzünden bugün dersine gitmedi, birazdan doktor beyefendiyle birlikte gelirler." – Veronika hiç konuşmaksızın çayını yudumlar-ken, gece gördüğü ürkütücü görüntüler gözünün önünde canlandı. "Galiba korkulu bir rüya gördüm, hâlâ onun etkisi altındayım! – Ama ben dün akşam gerçekten yaşlı kadının evine gittim. Dün 23 Eylül değil miydi? – Herhalde dün hastalanmış olmalıyım ve sanırım bütün bu olanları da hayalimde canlandırımdım. Sürekli Anselmus'u ve kendisinin Liese olduğunu iddia eden o garip yaşlı kadını düşünmekten hasta oldum, oysa o kadın herhalde benimle şakalaşıyordu," diye düşündü. – O arada dışarıya çıkmış olan Franziska odaya döndüğünde elinde Veronika'nın sırlıslam olmuş pelerinini tutuyordu. "Bak-sana ablacığım, pelerinin ne hale gelmiş!" dedi, "Fırtınanın şiddetinden pencerenin biri açılmış ve pelerinini üzerinde bıraktığın iskemle devrilmiş; yağmur içeriye girmiş olmalı ki pelerin sırlıslam olmuş," dedi. – Veronika'nın yüreği sıkıştı, çünkü aslında kâbus görmediğini ve gerçekten yaşlı kadına gittiğini anlamıştı. Veronika büyük bir korkuya ve dehşete kapıldı, bütün vücudu ateş nöbeti geçiriyormuş gibi titriyordu. Kasılmalar ara-

sında yorganına sımsıkı sarınırken, birden sert bir cismin göğsüne değdiğini hissetti, eliyle yokladığında, bunun bir madalyon olduğunu fark etti. Kardeşi Franziska pelelerini odadan götürürken, o da madalyonu çıkarıp baktı ve bunun küçük, yuvarlak, pırıl pırıl parlatılmış, metal bir ayna olduğunu gördü. “Bu yaşlı kadının armağanı olmalı,” diye heyecanla haykırdı. O anda sanki aynadan alev alev ışınlar saçılmakta ve onun yüreğini tatlı bir sıcaklıkla sarmaktaydı. Titreme nöbeti geçmiş, içini tarifsiz bir huzur ve mutluluk doldurmuştu. – Anselmus’u düşünmekten kendini alamıyordu. Düşüncelerini onun üzerinde yoğunlaştırdıkça, Anselmus canlı bir minyatür portre gibi aynada görünüyor, ona tatlı tatlı gülümsüyordu. Fakat giderek ona öyle geldi ki sanki gördüğü Anselmus’un resmi değil – hayır! – üniversiteli Anselmus’un bizzat kendisiydi. Anselmus, yüksek tavanlı, tuhaf döşenmiş bir odada oturmuş, büyük bir gayretle bir şeyler yazıyordu. Veronika onun yanına gidip omzuna dokunarak, “Herr Anselmus, baksanıza ben buradayım!” demek istedi. Ama bunu yapamadı, çünkü Anselmus’un etrafı adeta ışık saçan bir ateş çemberiyle kuşatılmış gibiydi. Veronika daha dikkatli baktığında, bunun aslında büyük boy kitapların altın yaldızlı ciltlerinin ışıltısı olduğunu fark etti. Gene de sonunda Veronika, Anselmus’u bakışlarıyla etkilemeyi başardı; Anselmus da dönüp ona baktı, sanki ilk anda onu tanımamış gibiydi ama biraz sonra gülümseyerek, “Ah! – Siz miydiniz sevgili Matmazel Paulmann! Fakat neden zaman zaman küçük bir yılan gibi davranıyorsunuz?” dedi. Veronika bu tuhaf sözler karşısında kendini tutamayıp bir kahkaha attı; aynı anda da sanki derin bir rüyadan uyandı ve hemen minik aynayı sakladı, çünkü kapı açılmış, Müdür Muavini Paulmann ile Doktor Eckstein odaya girmişlerdi. Doktor Eckstein doğruca yatağın yanına yaklaşıp Veronika’nın nabzını

yokladı ve uzun uzun derin düşüncelere daldıktan sonra, "Vay! – Vay!" dedi. Bunun üzerine bir reçete yazdı, bir kere daha nabzını yokladı ve yeniden, "Vay! Vay!" diyerek hastanın yanından ayrıldı. Müdür Muavini Paulmann, Doktor Eckstein'in bu ifadeyle ne demek istediğini, Veronika'nın gerçekten ne tür bir rahatsızlığı olduğunu bir türlü tam olarak anlayamadı.

Sekizinci Gece Nöbeti

Palmiye ağaçları kütüphanesi. – Talihsiz bir semenderin başına gelenler. – Kara tüy ile bir kara turpun kucaklaşması ve Kâtip Heerbrand'ın körkütük sarhoş olması.

Üniversiteli Anselmus, Arşivci Lindhorst'un yanında çalışmaya başlayalı birkaç gün olmuştu; bu çalışma saatleri Anselmus için hayatının en mutlu zamanlarıydı, çünkü sürekli hoş sesler ve Serpentina'nın avutucu sözleri dört bir yanını sarıyor, hatta sık sık yakınından süzülerek geçen bir nefesin hafif dokunuşunu hissediyor, içini saran daha önce hiç tatmadığı bir hoşluk duygusuyla giderek mutluluğun doruklarına çıkıyordu. Kısıtlı imkânlar içinde geçen hayatının bütün sıkıntıları, ufak tefek endişeleri aklından, fikrinden çıkmıştı, güneşin parlak ışıkları gibi içini aydınlatan yeni yaşamında, daha yüksek bir dünyanın mucizelerini kavırıyordu, oysa daha önceleri bütün bunlar onda şaşkınlık, hatta dehşet uyardırırdı. Kopyalama işinde artık çok hızlanmıştı, giderek ona sanki önceden bildiği yazıları parşömene geçiriyormuş gibi geliyordu, hepsini aslına en uygun şekilde kopyalamak için artık asıl nüshaya bakması gerekmiyordu. – Arşivci Lindhorst yemek saati dışında ara sıra ortaya

çıkıyordu, her seferinde de tam Anselmus bir elyazması-
nın son harfini tamamladığında karşısında beliriyor, ona
yeni bir elyazması veriyor, siyah bir çubukla mürekkebi
karıştırıp kullanılmış kalemleri sivri uçlu yenileriyle de-
ğiştirdikten sonra gene sessizce odadan çıkıyordu. Gün-
lerden bir gün Anselmus saat tam on ikiyi vururken çok-
tan merdivenleri çıkmış, her zaman içeriye girdiği kapı-
nın önüne varmıştı, ama kapı kilitliydi. O sırada Arşivci
Lindhorst üzerine parlak çiçekler serpilmiş gibi duran
garip sabahlığıyla diğer taraftan çıkageldi. “Bugünlük bu-
radan gireceksiniz değerli Anselmus, çünkü *Bhagavat
Gita*¹ üstatlarının bizi bekledikleri odaya gideceğiz,” diye
seslenerek koridorda yürümeye başladı, Anselmus’u ilk
gün geçtikleri odalardan ve salonlardan geçirdi. – Üni-
versiteli Anselmus bahçenin muhteşem güzelliği karşı-
sında bir kere daha büyük bir hayranlığa kapıldı, şimdi
ilk kez fark ediyordu ki sık çalılıklardan sarkan birtakım
tuhaf çiçekler aslında rengârenk parlayan böceklerdi, mi-
nik kanatlarını açıp kapatarak, hortumlarını birbirlerine
dolayarak adeta sarmaş dolaş olmuş döne döne dans edi-
yorlardı. Buna karşılık kırmızılı, gök mavisi renkli kuşlar
da mis kokulu çiçeklere dönüşmüştü, çanak yaprakların-
dan hafif, hoş sesler halinde yayılan bu güzel kokular,
uzaktaki çeşmenin şırıltılarıyla, yüksek çalılıkların ve
ağaçların uğultusuna karışarak acı dolu bir özlemin esra-
rengiz akorlarını çıkarıyorlardı. İlk defasında ona şakalar
yaparak takılan alaycı kuşlar, gene başının üstünde kanat
çırparak incecik hoş sesleriyle hiç durmadan şakıyorlar-
dı: “Hey, hey, üniversiteli bey, üniversiteli bey, o kadar
acele etmeyiniz. – Havaya bakıp durmayınız – yoksa yü-

1. (Sanskritçe) Tanrıların Şarkısı. Hint bilgeliğinin en başta gelen kaynakların-
dan biri olan *Mahabharata* destanının bölümlerinden biridir. İnsanın korkula-
rına, arzularına ve içindeki karanlığa karşı mücadelesini anlatır. (Ç.N.)

züstü yere kapaklanırsınız. Hey, hey! Üniversiteli bey – şu berber önlüğünü üzerinize geçiriverin de – dostumuz puhukuşu peruğunuzu pudralasın.” – Bu saçma sapan gevezelikler Anselmus odadan çıkana kadar sürdü. Sonunda Arşivci Lindhorst gök mavisi rengi odaya girdi; somaki mermerden kaideyle birlikte altın çanak ortadan yok olmuştu, onun yerine odanın ortasında mor kadife örtülü bir masa duruyordu, masanın üzerine Anselmus’un aşına olduğu yazı malzemeleri yerleştirilmişti, masanın önünde de aynı kumaşla kaplanmış bir koltuk duruyordu. “Sevgili Herr Anselmus,” dedi Arşivci Lindhorst, “sizin birçok elyazmasını hızlı ve doğru bir şekilde kopyalamayı başarmanız beni çok memnun etti; böylece benim güvenimi kazandınız, ama işin en önemli kısmı henüz ele alınmadı, bu odada muhafaza ettiğim birtakım özel işaretlerle yazılı eserleri kopyalamanız, daha doğrusu aslına uygun olarak çizip boyamanız gerekiyor. Fakat bu eserler üzerinde sadece bu odada çalışılabilir. – O yüzden de bundan böyle burada çalışacaksınız, size büyük bir dikkat ve özen göstermenizi öğütlemek isterim: Yanlış bir çizgi çekmeniz ya da asıl nüshanın üzerine, Tanrı korusun, mürekkep damlatmanız sizi felakete sürükler.” – Anselmus, palmiye ağaçlarının altın gövdelelerinden zümrüt yeşili küçük yaprakların dışarıya doğru uzandığını fark etti; arşivci bu yapraklardan birini eline alır almaz, Anselmus yaprağın aslında bir parşömen rulosu olduğunu anladı. Arşivci parşömeni açıp masanın üzerine yaydı. Tuhaf bir biçimde iç içe geçmiş işaretleri, birtakım bitki, yosun, hayvan figürlerini çağrıştıran birçok nokta, çizgi ve süslemeyi bir arada gören Anselmus’un neredeyse cesareti kırılacaktı, bütün bunları birebir kopyalamayı başaramayacağı endişesiyle derin düşüncelere daldı. “Cesaretini topla, genç adam!” diye atıldı arşivci, “Sağlam bir inanç ve gerçek bir aşkla bu işe sarılırsan,

Serpentina da sana yardım edecektir!" Sesi metal çınlamasını andırıyordu. Anselmus bir an dehşet içinde başını kaldırdığında, karşısında duran Arşivci Lindhorst bir hükümdar görünümündeydi, tıpkı kütüphaneye ilk geldiğindeki gibi. Anselmus derin bir saygı içinde yere kapanmak istediye de, Arşivci Lindhorst birden bir palmiye ağacının gövdesi üzerinden yükselerek zümrüt yaprakların arasında gözden kayboldu. – Üniversiteli Anselmus kendisiyle konuşanın ruhların hükümdarı olduğunu anladı ve şimdi de ta yukarılardaki çalışma odasına çıktığını düşündü, herhalde bazı gezegenlerin haberci olarak ona gönderdiği ışınlarla ayrıntılı bir görüşme yapacak ve onlara Anselmus ile güzeller güzeli Serpentina'nın gelecekteki durumunu danışacaktı. – "Belki de," diye düşünmeye devam etti Anselmus, "Nil Nehri'nin kaynaklarından bazı haberler bekliyordur ya da Laponya'dan bir büyücü onu ziyarete gelmiştir – neyse, şimdi uygun olan, benim azimle işe koyulmamdır." – Anselmus bu sözlerle parşömen rulosunun üzerindeki şimdiye kadar hiç görmediği harfleri incelemeye başladı. – Bahçeden gelen gizemli müziğin hoş ve tatlı esintisi her yanını sarıyordu; ayrıca alaycı kuşların gülüşmelerini de duyuyor, ama ne söylediklerini anlamıyordu ve bundan da gayet hoşnuttu. Ara sıra palmiye ağacının zümrüt yaprakları hışırdıyor gibi oluyor ve tıpkı Anselmus'un o meşum İsa'nın Göğe Yükselişi Yortusu'nda mürver ağacının altında duyduğu sesleri andıran kristallerin hoş şingırtıları odayı dolduruyordu. Üniversiteli Anselmus bu ses ve ışığın etkisiyle içinde açıklayamadığı bir gayrete kapılarak bütün aklını ve düşüncesini parşömen rulosunun üzerindeki yazılara yoğunlaştırdı ve bir süre sonra derin bir sezgiyle bu harflerin sözcüğe döküldüğünde ne anlama geldiğini kavradı: Semenderle yeşil yılanın evlenmesi. – Birdenbire üç kristal çingırağın aynı anda şingırdayan billur sesi

duyuldu. – “Anselmus, sevgili Anselmus,” diye yaprakların arasından bir esinti geldi; Anselmus bir de ne görsün yeşil yılan palmiye ağacının gövdesinden aşağıya doğru kıvrıla kıvrıla süzülüyordu. – “Serpentina! Güzeller güzeli Serpentina!” diye haykırdı Anselmus, heyecanın doruklarında çılgına dönmüş gibiydi, çünkü daha dikkatli baktığında, güzeller güzeli bir genç kızın ona doğru süzülerek geldiğini görmüştü, genç kız tıpkı Anselmus’un yüreğinde yaşattığı gibi o koyu mavi gözlerinden yayılan tarifsiz bir özlemle ona bakıyordu. Yapraklar adeta sapa- larından sarkıp yere doğru uzanıyor, ağaç gövdelerinin her yanından dikenli sürgünler fışkırıyordu, buna rağmen Serpentina aralarından büyük bir beceriyle kıvrılarak ilerliyordu. Rengârenk ışıldayan giysisini uçuşmasın diye sıkı sıkıya incecik bedenine sardığından, palmiye yapraklarının sivri ve batıcı uçlarına takılmadan geçiyordu. Böylece yaklaşıp Anselmus’un yanına sokuldu, sandalyeye oturdu, kolunu ona dolayıp sımsıkı sarıldı, öyle ki Anselmus onun dudaklarının arasından çıkan soluğu ve bedeninden yayılan titreşimli ısıyı hissetti. “Sevgili Anselmus,” diye konuşmaya başladı Serpentina, “yakında sen tamamen benim olacaksın, inancınla ve aşkınla beni elde edeceksin ve ben sana altın çanağı getireceğim, o bizim sonsuza kadar mutlu olmamızı sağlayacak.” – “Ah güzeller güzeli, sevgili Serpentina,” dedi Anselmus, “yeter ki sen benim ol, başka hiçbir şey umurumda değil; yeter ki sen benim ol, seni ilk gördüğüm andan itibaren kapıldığım bütün bu garipliklerin ve tuhaflıkların içinde sürüklenip gitmeye seve seve razı olurum.” “Biliyorum ki,” diye söze devam etti Serpentina, “babamın canı istediğinde etrafını bilinmezlik ve olağanüstülük havasıyla kuşatması sende korku ve dehşet hissi uyandırıyor, ama umarım bu durum bir daha tekrarlanmaz, çünkü ben şu anda sana, sevgili Anselmus, kalbimin, ruhumun tüm iç-

tenliğiyle bilmen gereken her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatacağım, böylece babamı tam olarak tanıyacaksın, bizim içyüzümüzü açıkça anlayacaksın.” – Anselmus o güzeller güzeli tatlı varlığın kendisini sımsıkı sardığını ve kuşattığını hissediyordu, öyle ki sanki yalnızca onunla birlikte kımıldayıp hareket edebilir, yalnızca onun nabız atışları dokularını ve sinirlerini titretebilirdi; onun her sözcüğünü can kulağıyla dinliyor, bu sözler yüreğinin en derininde yankılanıyor ve tıpkı parlak bir ışık gibi içinde cennetin mutluluğunu alevlendiriyordu. Anselmus, kolunu onun incenin de incesi vücuduna dolamıştı, ama genç kızın giysisinin pırıl pırıl parlayan kumaşı o kadar pürüzsüz, o kadar kaygandı ki Anselmus kollarının arasından hızla kayıp gitmesine engel olamayacağı hissine kapıldı ve bu düşünceyle ürperdi. “Ah, ne olur beni terk etme güzeller güzeli Serpentina,” diye haykırdı, kendini tutamayarak, “benim hayatım senden ibaret!” – “Henüz değil,” dedi Serpentina, “ancak bana duyduğun aşk sayesinde kavrayabileceğin her şeyi sana anlattıktan sonra. – Şunu bil ki sevgilim, benim babam semenderlerin olağanüstü soyundan geliyor ve ben varlığımı onun yeşil yılanı duyduğu aşka borçluyum. Çok eski bir geçmişte Atlantis denen efsanevi ülkeyi ruhların hükümdarı kudretli Phosphoros yönetirmiş, doğadaki dört ana unsur¹ da ona hizmet edermiş. Günlerden bir gün Phosphoros’un herkesten çok sevdiği semender² (ki bu benim babam-mış), Phosphoros’un annesinin en güzel armağanlarıyla göz alıcı bir şekilde süslediği muhteşem bahçede dolaşırken birden uzun saplı bir zambağın usul usul, ‘Gözlerini

1. Eskiler, varlıkları meydana getiren unsurlara enâsır-ı erbaa, yani dört ana unsur adını vermişlerdir. Bunlar, yaşanan âlemde var olan nesnelerin asılları olarak farz edilen ateş, su, hava ve topraktır. (Ç.N.)

2. Mitolojide semenderin ateş unsurunu temsil ettiği düşünülür. (Ç.N.)

sımsıkı yum sevgilim, ta ki sabah rüzgârı seni uyandırana kadar,' diye şarkı söylediğini duymuş. Yaklaştığında alev alev nefesi zambağa değince, zambak yapraklarını açmış, semender de çiçeğin çanağında zambağın kızı yeşil yılanı uyurken görmüş. Semender güzel yılanı ateşli bir aşkla bağlanmış ve onu zambağın bağrından söküp almış. Bunun üzerine zambak mis gibi kokusunu yayarak tarifsiz acılar içinde bahçenin her tarafında sevgili kızını aramış ama boşuna. Semender, yeşil yılanı Phosphoros'un sarayına götürmüş ve Phosphoros'a yalvararak, 'Beni sevgilimle evlendir, çünkü o sonsuza kadar benim olmalı,' demiş. 'Budala, şu arzu ettiğin şeye bak!' diye karşılık vermiş ruhların hükümdarı, 'Bil ki bir zamanlar o zambak benim sevgilimdi ve benimle birlikte hüküm sürmekteydi, ama benim onun içine attığım kıvılcım, onu yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirdi; ancak kara ejderhanın alt edilip toprak cinleri tarafından zincire vurulmasından sonra, zambak gücünü topladı ve kıvılcımı yapraklarının arasında tutup korumayı başardı. Ama sen yeşil yılanı kucaklayınca alevin onun bedenini yalayıp yutacak ve yeni bir varlık hızla filizlenerek senin bağrından uçup gidecek.' Semender, ruhların hükümdarının uyarılarını dikkate almamış; yakıcı bir arzuyla yeşil yılanı kollarıyla sarmış, yılan küle dönmüş ve bu küllerden doğan bir varlık kanat çırparak oradan uzaklaşmış. Çaresizlikten deliye dönen semender, alevler ve kıvılcımlar saçarak bahçede oradan oraya koşturmuş, çılgın öfkesiyle her tarafı yakıp geçmiş, en güzel çiçekler ve tomurcuklar yanıp kül olmuşlar, feryatları dört bir yanı kaplamış. Müthiş hiddetlenen ruhların hükümdarı öfke içinde semenderi yakalamış ve şöyle demiş: 'Ateşinin hırsı geçti – alevin dindi, ışığın köreldi – artık yere in, toprak cinlerinin yanına sin, onlar seni alaya alsınlar, kızdırsınlar

ve orada tutsak etsinler, ta ki içindeki ateş elementi¹ yeniden alev alsın ve seninle birlikte yeni bir varlığa dönüşüp ışık saçarak topraktan fışkırsın.' Zavallı semender alevi sönmüş bir halde yerin dibine inmiş; ama tam o sırada Phosphoros'un bahçıvanı olan asık suratlı yaşlı toprak cini oraya gelmiş ve şöyle demiş: 'Efendimiz! Bu semenderden en çok yakınmaya hakkı olan benim! – Onun yakıp kavurduğu tüm o güzelim çiçeklerin pırıl pırıl parlaması benim madenlerim sayesinde değil miydi? Gene de ben onların tohumlarını koruyup sakladım mı, onlara en güzel renklerini harcamadım mı? – Ama her şeye rağmen ben o zavallı semenderi mazur görüyorum, çünkü onun bu bahçeyi tarumar etmesinin yegâne nedeni, ah saygıdeğer efendim, senin de sık sık kapıldığın aşk yüzünden düştüğü çaresizliktir. – Ne olur onu çok ağır bir cezaya çarptırma!' – 'Onun ateşi şimdilik söndü,' demiş ruhların hükümdarı, 'ama kötü zamanlar geldiğinde, yani yozlaşmış insan soyunun artık doğanın dilini anlamayacağı, her biri kendi bölgesine sürülmüş olan dört unsurun insanlara ancak çok uzaklardan boğuk mırıltılarla seslenecekleri, uyumlu ortamından uzaklaşmış olan insanın, yüreğinde inanç ve sevgi barındırdığı bir geçmişte içinde yaşadığı mucizeler âlemine dair, sadece sonsuz bir özlem duygusuyla belli belirsiz sezgiler edineceği kötü zamanlar geldiğinde, semenderin ateş elementi yeniden alev alacaktır, ama o ancak insana dönüşerek ortaya çıkacak ve insanoğlunun acınası hayatının tamamen içine dalacak, sıkıntılarına katlanmak zorunda kalacaktır. Fakat ilksel durumunu² hafızasında

1. Ateş elementi, ateş ruhu ya da filojiston, simyacıların yanma olayının esası olarak kabul ettikleri uçucu maddedir. (Ç.N.)

2. Felsefede herhangi bir şeyin değişmeye başlamadan önceki durumu, herhangi bir evrim sürecinin çıkış noktası. (Ç.N.)

korumakla kalmayacak, yeniden doğanın ilahî armonisi içinde yaşayıp onun mucizelerini anlayacak, kardeş ruhların gücü de onun hizmetinde olacaktır. O, bir zambak çalılığında yeşil yılanı yeniden bulacak ve onunla birleşmesinden üç kızı olacak, bu kızlar insanların gözüne annelerinin suretinde görünecekler. İlkbaharda bu üç genç kız mürver ağacının sık dallarının arasından sarkacak ve hoş kristal şingirtılarını andıran seslerini etrafa duyuracaklar. Eğer yüreklerin katılaştığı o kısır ve sefil zamanlarda şarkılarını duyan bir delikanlı ortaya çıkarsa, hatta o minik yılanlardan biri büyüleyici gözleriyle ona bakarsa ve bu bakış delikanlının içinde çok uzaklardaki mucizeler diyarının sezgisini alevlendirirse ve onun gündelik hayatın yükünü üzerinden atıp büyük bir cesaretle o diyara yükselmesini sağlayabilirse, eğer delikanlının yüreğinde yılanı duyduğu aşkın yanı sıra doğanın mucizelerine ve bu mucizeler arasında kendi varlığına da güçlü bir inanç canlanıp filizlenirse, işte o zaman yılan onun olacaktır. Ama ancak böyle üç delikanlı bulunup bu üç kızla evlenirse, semender sırtındaki ağır yükü atabilecek ve kardeşlerinin yanına dönebilecektir.' 'İzniniz olursa, bu üç kız kardeşe kendilerine bir eş bulup evlendiklerinde hayatlarını mükemmelleştirecek bir armağan vermek istiyorum efendim, demiş toprak cini. 'Her birine sahip olduğum en güzel madenden yapılma bir çanak vereceğim ve bu çanağı elmaştan aldığım ışınlarla parlatacağım; çanağın parlak yüzeyinde hâlâ doğayla mükemmel bir uyum içinde bulunan bizim mucizeler âleminin göz kamaştırıcı mükemmellikteki bir yansıması görülecek ve bu çanağın içinden söz konusu birleşmenin gerçekleştiği anda bir ateş zambağı filizlenecek ve onun hiç solmayan çiçeği buna layık görülen delikanlıyı mis kokusuyla saracaktır. Kısa sürede bu genç adam onun dilini anlayacak, dolayısıyla bizim âlemimizin mucizelerini kavrayacak ve

sevgilisiyle birlikte Atlantis'te yaşayacaktır.' – Sevgili Anselmus, sana öyküsünü anlattığım bu semenderin babamın ta kendisi olduğunu artık biliyorsun," dedi Serpentina. "Babam yüksek tabiatlı biri olmasına rağmen, günlük hayatın en sıradan dertlerine boyun eğmek zorunda kalmakta; onun çoğu zaman başkalarının düştüğü sıkıntılı duruma sevinip onlarla alay etmesi de işte bundan ileri geliyor. Bana hep şunu söylerdi: Ruhların Hükümdarı Phosphoros'un bir zamanlar benimle ve kız kardeşlerimle evlenme koşulu olarak öne sürdüğü ruh durumunun şimdi bir tabiri bile varmış, ama bu çoğu zaman uygunsuz bir şekilde yanlış kullanılmaktaymış; kısacası buna çocuksu ve şairane bir duyarlılık deniyormuş. – Bu duyarlılıktaki delikanlılar, davranışlarının saflığı ve yalınlığı nedeniyle sözüm ona dünya görgüsü ve bilgisinden yoksun oldukları için ayaktakımının alay konusu olurlarmış. Ah sevgili Anselmus! – Mürver ağacının altında sen benim şarkımı anladın – ve benim bakışımı – sen yeşil yılanı seviyorsun, sen benim varlığıma inanıyorsun ve sonsuza kadar bana ait olmak istiyorsun! – Güzel zambak altın çanakta gelişip serpilerek çiçeklenecek ve biz birleşip mutluluk ve esenlik içinde Atlantis'te yaşayacağız! – Ama şunu da senden saklayamam: Kara ejderha, semenderler ve toprak cinleriyle giriştiği dehşetli savaşın sonunda kaçıp havalanarak hızla ortadan kayboldu. Gerçi Phosphoros onu yeniden tutsak ettiyse de, savaş sırasında yeryüzüne düşen kara tüylerinden bazı düşman ruhlar üredi ve bunlar her yerde semenderlere ve toprak cinlerine karşı çıkıyorlar. Sana düşmanca davranan o yaşlı kadın, sevgili Anselmus, babamın da çok iyi bildiği gibi, o altın çanağa sahip olmanın peşinde. İşte o kadın varlığını ejderhanın kanadından düşen tüylerden birinin kara turpla olan aşkına borçludur. Yaşlı kadın kökeninin ve gücünün farkında, çünkü tutsak ejderhanın

inlemeleri ve öğürtüleri sırasında ona birtakım olağanüstü yıldız konstelasyonlarının¹ sırları açıklanıyor ve o elindeki tüm araçları kullanarak insanların ruhunun derinliklerini dışarıdan etkilemeye çalışıyor, babam ise semenderin içinden fışkıran şimşeklerle ona karşı savaşıyor. Bu kadın, zararlı otların ve zehirli hayvanların barındırdıkları bütün düşmanlık esaslarını topluyor ve uygun yıldız konstelasyonu sırasında hepsini birbirine karıştırarak birtakım kötü hayaletleri çağırıyor, bunlar da insanın aklını korku ve dehşet hisleriyle karıştırıyor ve onu ejderhanın savaşta yenilirken yarattığı ifritlerin emri altına veriyor. Bu yaşlı kadından kendini sakın sevgili Anselmus, o sana düşmandır; çünkü senin çocuksu iyi niyetli tabiatın onun birçok kötü büyüsünü bozdu bile. – Bana sadık ol – sadık – ol bana, yakında ulaşacaksın amacına!" – "Ah benim – Serpentina'cığım!" diye haykırdı üniversiteli Anselmus, "Ben senden nasıl vazgeçerim! Ben seni sonsuza kadar sevmekten başka ne yapabilirim!" – Anselmus o anda dudaklarında sıcak bir öpücük hissetti ve derin bir rüyadan uyanır gibi oldu. Serpentina gözden kaybolmuştu, saat altıyı vurdu, ama Anselmus bir satır bile kopyalayamamıştı, birden yüreği sıkıştı; arşivcinin bu duruma ne diyeceğini düşünerek endişeyle kâğıda bakınca hayret! Esrarengiz elyazması mükemmel bir şekilde kopyalanmış, önünde duruyordu! Yazıya daha dikkatli bakınca, Serpentina'nın harikalar diyarı Atlantis'teki Ruhların Hükümdarı Phosphoros'un gözdesi olan babası hakkında anlattığı öykünün kopyalanmış olduğunu fark etti. O sırada Arşivci Lindhorst, üzerinde açık gri paltosu, başında şapkası, elinde bastonu odaya girdi; Anselmus'un yazdığı parşömeni inceledikten sonra enfiye-

1. Gökteki yıldızların belli bir anda oluşturduğu dizilim. (Ç.N.)

sinden büyük bir tutam çekip gülümseyerek, "Tam beklediğim gibi! – Buyurun, hakkınız olan gümüş *taler* Herr Anselmus, haydi şimdi Lincke Lokali'ne gidelim! – Benimle gelin!" dedi. – Arşivci hızlı adımlarla bahçeden geçti. Üniversiteli Anselmus ise şarkı, ıslık, konuşma seslerinin birbirine karıştığı, neredeyse kulakları sağır edecek kadar gürültülü bu bahçeden kendini dışarıya atıp sokağa çıktığında Tanrı'ya şükretti. Bir-iki adım atmışlardı ki Kâtip Heerbrand'a rastladılar ve o da memnuniyetle onlara katıldı. Şehir kapısının önüne vardıklarında, ceplerinden pipolarını çıkarıp doldurdular; Kâtip Heerbrand yanında çakmak taşımadığından yakınınca Arşivci Lindhorst hiddetlenerek, "Çakmak mı? – İşte size dilediğiniz kadar ateş!" diyerek parmaklarını şaklattı ve birdenbire oluşan alevle her biri hızla piposunu yaktı. "İşte karşınızda kimyasal sihir numaraları!" dedi Kâtip Heerbrand, ama üniversiteli Anselmus içi ürpererek semenderi düşünmekten kendini alamadı. – Lincke Lokali'nde Kâtip Heerbrand sert birayı o kadar fazla kaçırdı ki sessiz sakin kendi halinde bir adam olmasına karşın, kulakları tırmalayan tiz bir sesle öğrenci şarkıları söylemeye başladı, bir yandan da önüne gelene hararetli hararetli, "Dostum musun, değil misin?" diye soruyordu. Sonunda üniversiteli Anselmus onu evine bırakmak zorunda kaldı. Arşivci Lindhorst ise çoktan yanlarından ayrılmış, çıkıp gitmişti.

Dokuzuncu Gece Nöbeti

Üniversiteli Anselmus'un aklını başına toplaması. – Punç toplantısı. – Üniversiteli Anselmus'un Müdür Muavini Paulmann'ı puhukuşu sanması ve onun da buna fena halde öfkelenmesi. – Mürekkep lekesi ve sonuçları.

Üniversiteli Anselmus'un her gün karşılaştığı bütün bu garip ve olağanüstü olaylar onu gündelik yaşamdan tamamen uzaklaştırmıştı. Anselmus arkadaşlarıyla görüşmeyi de kesmişti, her sabah sabırsızlıkla saatin on ikiyi vurmasını ve kendi cennetinin kapısının açılmasını bekliyordu. Yüreği güzeller güzeli Serpentina'yla ve Arşivci Lindhorst'un evindeki periler âleminin mucizeleriyle dolu olsa da ara sıra Veronika'yı düşünmeden edemiyordu, hatta bazen ona öyle geliyordu ki sanki Veronika yanına yaklaşıyor ve mahcubiyetten yüzü kızararak onu ne kadar büyük bir aşkla sevdiğini itiraf ediyor ve onu kendisiyle alay edip eğlenen bütün bu hayaletlerin elinden çekip kurtarmak için çabaladığını anlatıyordu. Bazen de sanki karşı koyamadığı yabancı bir güç birdenbire onu ele geçirerek o sırada aklında bile olmayan Veronika'ya doğru çekiyor ve bu gücün etkisi altında, genç kıza zincirle bağlanmış gibi, onun peşinden gitme

zorunluluğu hissediyordu. Serpentina'nın muhteşem güzellikte bir genç kız görüntüsünde ilk kez gözüne gözüktüğü ve semenderin yeşil yılanla evlenmesine dair mucizevi sırrı açıkladığı günün gecesinde, Veronika her zamankinden daha canlı olarak Anselmus'un gözünün önüne geldi. – Hatta! – Anselmus bunun bir rüyadan ibaret olduğunu ancak uyandıktan sonra anladı, çünkü Veronika'nın gerçekten yanında olduğuna ve içine işleyen, derin bir acının ifadesiyle feryat ettiğine inanmıştı; Veronika kalbinin ta derininden ona duyduğu aşkı, aslında sadece onun ruh çalkantılarının bir yansıması olan hayalî görüntülere feda ettiğinden yakınıyor ve bu durumun onu felakete sürükleyip mahvedeceğini söylüyordu. Veronika, Anselmus'a her zamankinden daha cana yakın davranmaktaydı; Anselmus onu aklından çıkaramıyordu; bu eziyet verici durumdan kurtulmak ümidiyle sabah erkenden gezintiye çıktı. Esrarengiz sihirli bir güç onu Pirna Kapısı'na¹ yöneltti, tam yan sokaklardan birine sapmak üzereyken, birden arkasından Müdür Muavini Paulmann'ın seslendiğini duydu: "Hey! Hey! – Değerli Herr Anselmus! – *Amice!* – *Amice!*² Tanrı aşkına nerelerdesiniz? Hiç görünmüyorsunuz – haberiniz olsun, Veronika sizinle tekrar düet yapmayı çok özlemiş! – Haydi bize gelsenize, zaten siz de herhalde bize uğramak istiyordunuz!" Üniversiteli Anselmus ister istemez müdür muavinine eşlik etmek zorunda kaldı. Eve girdiklerinde Veronika onları karşıladı, çok düzgün ve özenli giyinmişti, şaşkınlık içinde kalan Müdür Muavini Paulmann, "Bu kadar süslenmek niye, misafir mi gelecek?" diye sordu ve hemen ekledi: "Bak işte, Herr Anselmus'u

1. Dresden'in güneyinde, Elbe Nehri'nin geçtiği Pirna kenti yönündeki şehir kapısı. (Ç.N.)

2. (Lat.) Dostum. (Ç.N.)

bize getirdim!" – Üniversiteli Anselmus âdet gereği kibarca Veronika'nın parmaklarını dudaklarına götürürken, genç kızın da onun elini hafifçe sıktığını hissetti, aynı anda da sanki bütün doku ve sinirlerine bir ateş seli akmış gibi ürperdi. Veronika kendine çok yakışan neşeli bir hava içindeydi; Paulmann çalışma odasına çekildikten sonra türlü şakalar ve muzipliklerle Anselmus'u öylesine şevke getirdi ki sonunda Anselmus çekingenliği bir yana bırakıp içi içine sığmayan genç kızla odanın içinde kovalamaca oynamaya başladı. Ama o sırada sakarlık cini gene yakasına yapıştığından, masaya çarptı ve Veronika'nın zarif dikiş kutusu yere düştü. Anselmus kutuyu yerden kaldırırken kutunun kapağı açılmış ve içinden minik, yuvarlak, metal bir ayna çıkmıştı. Anselmus tuhaf bir merakla aynaya bakıyordu. Veronika usulca arkasından yaklaştı, elini Anselmus'un kolunun üzerine koyup ona iyice sokularak omzunun üzerinden aynaya bakmaya başladı. O sırada Anselmus içinde bir savaşın başladığını hissetti – düşünceler – görüntüler – birden parlayarak ortaya çıkıyor ve tekrar kayboluyordu – Arşivci Lindhorst – Serpentina – yeşil yılan – sonra her şey yavaş yavaş sakinleşti, bütün bu karmaşık görüntüler uyum içinde birleşip bilincinde belirgin bir şekle dönüştü. Anselmus sürekli Veronika'yı düşündüğünü artık açıkça fark ediyordu, hatta bir gün önce mavi odada gözüne görünen siluetin de Veronika'nın ta kendisi olduğunu ve semenderin yeşil yılanla evlenmesine dair müthiş efsanenin de asla anlatılmadığını, onu kendisinin yazdığını anladı. Gördüğü hayallere kendisi de şaşırان Anselmus, bütün bunları Veronika'ya duyduğu aşkın coşturduğu ruh durumuna ve Arşivci Lindhorst'un odasında çalışırken etrafını saran baş döndürücü kokulara yordu. Minik bir yılanla âşık olmak ve saygın bir saray arşivcisini bir semender sanmak gibi birtakım saçma sapan düşünceler-

re nasıl kapıldığı aklına gelince içinden gülmek geldi. "Evet, evet! – Bu aslında Veronika!" diye haykırdı, ama başını çevirince tam karşısında Veronika'nın aşk ve öz-lemle ışıldayan gözleriyle karşılaştı. Belli belirsiz bir, "Ah!" döküldü Veronika'nın dudaklarından ve aynı anda ateşli dudakları Anselmus'un kiyle buluştu. "Ah ne mutlu bana," diye derin bir nefes aldı üniversiteli genç coşkuy-la, "dün gördüğüm hayaller, bugün gerçek oluyor!" "Sa-ray müşaviri olduğunda benimle gerçekten evlenecek misin?" diye sordu Veronika. "Elbette!" diye karşılık ver-di üniversiteli Anselmus; o anda kapı gıcırdadı ve Müdür Muavini Paulmann içeriye girdi ve, "Bugün sizi dünyada bırakmam değerli Herr Anselmus!" dedi. "Birlikte bir ta-bak çorbaya hayır demezsiniz herhalde, üstüne de Veronika bize şöyle güzel bir kahve yapar, Kâtip Heerbrand da uğrayacağına söz vermişti, hep beraber kahvemizi içeriz." "Ah, sayın müdür muavini, biliyorsunuz ki Arşiv-ci Lindhorst'un evine gidip elyazmalarını kopyalamam gerekiyor!" diye karşılık verdi Anselmus. Cep saatini işa-ret ederek, "Baksanıza *amice!*" dedi Müdür Muavini Paulmann, saat yarımı gösteriyordu. Üniversiteli Anselmus, Arşivci Lindhorst'un evine yürüyerek gitmek için artık çok geç kaldığını anladı, üstelik müdür muavininin tek-lifine dünden razıydı, çünkü böylece Veronika'yı gün boyunca görebilecekti, hatta kâh onun kaçamak bakışla-rını yakalamayı, kâh elini okşamayı, hatta belki de ondan bir öpücük alabilmeyi umut ediyordu. Üniversiteli Anselmus'un dilekleri işte bu raddeye ulaşmıştı, Anselmus kendisini gerçekten çılgına çevirebilecek olan bütün bu olağanüstü hayallerden yakında tamamen kurtulacağına ikna oldukça daha da rahatlıyordu. Kâtip Heerbrand gerçekten de yemekten sonra onlara katıldı; kahveler ke-yifle içilip hava kararmaya başlayınca, Kâtip Heerbrand bıyık altından gülerek ve neşeyle ellerini ovuşturarak ya-

nında bu serin ekim gecesinde herkesin hoşuna gidecek bir şeyler getirdiğini söyledi, ama bu malzemelerin önce Veronika'nın güzel ellerinden geçmesi ve uygun şekilde tasnif edilip düzenlenmesi gerektiğini ekledi. "Haydi bizi daha fazla merakta bırakmayıp yanınızda getirdiğiniz bu esrarengiz şeyin ne olduğunu söyleyiniz saygıdeğer kâtip beyefendiciğim!" diye atıldı Müdür Muavini Paulmann; ama Kâtip Heerbrand ona cevap vermeden ceke-
tinin derin cebine elini atıp, içinden sırasıyla bir şişe arak,¹ birkaç limon, biraz da şeker çıkardı. Yarım saat geçmeden, Paulmann'ın masasında dumanı üstünde tüten nefis bir punç hazırlanmış duruyordu. Veronika içkileri ikram etti ve dostlar kendi aralarında hoş ve keyifli bir sohbete koyuldular. İçki üniversiteli Anselmus'un başına vurunca bir süre önce yaşadığı olağanüstü, garip olayların görüntüleri yeniden hayalinde canlandı. – Arşivci Lindhorst fosfor gibi parlayan Şam kumaşından sabahlığıyla gözünün önüne geldi – ardından gök mavisi oda ve altın palmiye ağaçları hayalinde canlandı, hatta yeniden Serpentina'nın varlığına inanması gerektiği hissine kapıldı – içinde fırtınalar kopuyor, kanı köpürüyordu. Anselmus, Veronika'nın ikram ettiği bir kadeh punçu alırken, eli hafifçe genç kızın eline değdi. – "Ah Serpentina! Ah Veronika!" diye iç geçirerek derin hayallere daldı. Fakat tam o sırada Kâtip Heerbrand şöyle haykırdı: "Garip bir ihtiyar şu Arşivci Lindhorst, anlaşılmaz biri! – Haydi onun sağlığına içelim! Şerefe Herr Anselmus!" – Bu sözler üzerine, daldığı hayallerden uyanan üniversiteli Anselmus, Kâtip Heerbrand'la kadeh tokuştururken ağzından şu sözler döküldü: "Bunun nedeni, muhterem kâtip beyefendi, sayın Arşivci Lindhorst'un aslında bir semender olmasıdır;

1. Palmiyenin şekerli suyundan ve pirinç mayasından elde edilen içki. (Ç.N.)

o yeşil yılanın uçup gitmesine hiddetlenerek Ruhların Hükümdarı Phosphoros'un bahçesini tarumar etmişti." "Ne – ne diyorsunuz?" dedi Müdür Muavini Paulmann. "Evet," diye söze devam etti üniversiteli Anselmus, "işte o yüzden onun saray arşivcisi olması ve burada Dresden'de üç kızıyla birlikte hayatını idame ettirmesi gerekiyor. Kızları ise aslında altın yeşili minik yılanlar; bunlar mürver çalılığında güneşlenip tıpkı Sirenler¹ gibi baştan çıkarıcı sesleriyle şarkı söyleyerek genç adamları ayartıyorlar." – "Herr Anselmus – Herr Anselmus," diye atıldı Müdür Muavini Paulmann, "aklınızı mı kaçırdınız? – Tanrı aşkına siz neler zırvalıyorsunuz?" "Aslında Anselmus haklı," diye söze girdi Kâtip Heerbrand, "arşivci denen o adam aslında lanet olası bir semenderdir, parmaklarını şaklatarak kıvılcımlar saçıp insanın ceketinde tıpkı tutuşturulmuş kav² gibi delikler açabiliyor. – Evet, evet haklısın kardeşim Anselmus, buna inanmayan karşısında beni bulur!" diye gürleyerek yumruğunu masaya öyle bir indirdi ki kadehler şangırdadı. "Sayın kâtip! – Çıldırdınız mı siz?" diye haykırdı öfkelenen müdür muavini. – "Üniversiteli beyefendi – üniversiteli beyefendi, gene ne işler karıştırıyorsunuz?" – "Ah!" dedi üniversiteli genç, "Siz de zaten kuştan başka bir şey değilsiniz sayın müdür muavini – perukları tarayıp düzelten bir puhukuşu!" "Ne? – Ben mi bir kuşmuşum – bir puhukuşu mu – bir berber mi?" diye bağırdı müdür muavini hiddetlenerek. – "Beyefendi siz delirmişsiniz – tamamen delirmişsiniz!" – "Ama o kocakarı onu alt etti," diye atıldı Kâtip Heer-

1. Yunan mitolojisinde yarı kadın, yarı kuş deniz ifritleridir. Büyüleyici, etkileyici, adeta hipnoz edici sesleriyle söyledikleri şarkılarla yakınlarından geçen denizcileri kendilerine çekip tuzaklarına düşürüyorlardı. Böylece gemiciler kayalıklara çarparak parçalanıyor ve Sirenler de onları yiyordu. (Ç.N.)

2. Tütün içenler kolay tutuşan, sünger kıvamında kuru ve gevrek bir madde olan çakmak kavını pipo yakmakta kullanırlardı. (Ç.N.)

brand. "Evet, kocakarı çok güçlü," diye sözünü kesti üniversiteli Anselmus, "üstelik de alt tabakadan geliyor – babası pis bir süpürge tüyü, annesi ise adi bir kara turp – gücünün büyük bir kısmını çevresini saran çeşitli zararlı yaratıklardan – zehirli haşarattan alıyor." "Bu iğrenç bir iftira," diye bağırdı Veronika, gözlerinde şimşekler çakıyordu. "İhtiyar Liese bilge bir kadındır, kara kedi de zararlı bir yaratık değil, aksine yüksek eğitilmiş, görgü ve bilgi sahibi genç bir adam, yaşlı kadının da yeğeni olur." "Peki bu delikanlı kedi, bıyıkları alev alıp feci şekilde telef olmadan semenderleri de yiyip yutabiliyor mu?" dedi Kâtip Heerbrand. "Hayır, hayır!" diye haykırdı üniversiteli Anselmus, "O bunu asla hiçbir zaman beceremeyecek; yeşil yılan beni seviyor, çünkü ben çocuk gibi saf biriyim ve Serpentina'nın gözlerinin içine baktım." "Kedi o gözleri tırmalayıp oyacak!" diye haykırdı Veronika. "Semender – semender hepsini alt edecek – hepsini!" diye gürledi Müdür Muavini Paulmann büyük bir öfkeyle. – "Acaba ben tımarhaneye mi düştüm? Yoksa çıldırdım mı? – Neler saçmalıyorum böyle? – Evet, ben de delirmişim – ben de!" – Bu sözlerle Müdür Muavini Paulmann ayağa fırladı, kafasından peruğu çıkarıp odanın tavanına fırlattı, ezilen bukleler of pof sesleriyle tamamen çözülüp dağılarak yere düşerken odanın her tarafı pudraya bulandı. O sırada üniversiteli Anselmus ve Kâtip Heerbrand punç kâsesini ve kadehleri kaptıkları gibi, sevinçten naralar atarak odanın tavanına fırlattılar, cam kırıkları şangır şungur her tarafa saçıldı. "*Vivat*¹ semender – *pereat*² – *pereat* kocakarı – metal aynayı parçalayın! Kedinin gözlerini oyun! – Küçük kuşlar – göklerde-

1. (Lat.) Çok yaşa. (Ç.N.)

2. (Lat.) Geber. (Ç.N.)

ki küçük kuşlar – *eheu – eheu – evoe*¹ – Yaşasın semender!” – diye üçü birlikte adeta cin çarpmış gibi haykırarak etrafı çınlattılar. Ağlamaya başlayan Franziska’cık odadan koşarak çıktı, Veronika ise acı ve üzüntüden inleyerek kanepeye yığıldı. Tam o sırada kapı açıldı, birden herkes sustu, içeriye gri paltolu ufak tefek bir adam girdi. Adamın yüzünde biraz tuhaf, vakur bir ifade vardı, özellikle kanca burnu, üzerine oturttuğu kocaman gözlüğüyle eşi benzeri görülmemiş bir biçimde öne çıkıyordu. Ayrıca başındaki sıra dışı peruğu da, daha çok kuştüyü bir bereyi andırıyordu. “Oo hepinize iyi akşamlar!” diye vızıltıya benzer bir sesle konuştu bu komik görünümlü küçücük adam, “Üniversiteli Anselmus Beyefendi’yi burada bulacağımı umuyorum. Arşivci Lindhorst Beyefendi’nin saygılarını bildiririm, kendisi bugün Herr Anselmus’u beklemiş ama nafile, yarın ne yaparsa yapsın saatinde gelsin, diyor.” Bunları söyledikten sonra kapıdan çıkıp gitti ve oradaki herkes bu ufak tefek vakur adamın aslında gri tüylü bir papağan olduğunu fark etti. Müdür Muavini Paulmann ve Kâtip Heerbrand birden öyle bir kahkaha patlattılar ki ortalık çın çın çınladı. O sırada Veronika tarifsiz kederinden yüreği parçalanıyormuşçasına hıçkırarak ağlıyordu. Anselmus ise içindeki dehşet hissiyle cinnete kapılmış gibi titriyordu, kendinden geçmiş bir halde kapıdan hızla dışarı çıktı, sokaklarda oradan oraya koşarken, birden farkına varmadan kendini evinde, küçücük odasında buldu. Çok geçmeden, Veronika sakın ve sevecen bir tavırla Anselmus’a yaklaştı, sarhoşluk içindeyken kendisini neden o kadar ürküttüğünü sorduktan sonra, bundan böyle Arşivci Lindhorst’un evinde çalışırken yeniden hayallere kapılmaktan kendini koru-

1. (Yun.) Dionysos’a adanan Bacchus şenliklerinde sarhoşlukla kendinden geçen halkın coşkulu, tipik seslenişi. (Ç.N.)

masını tembih etti. “İyi geceler, iyi geceler sevgili dostum,” diye fısıldadı Veronika hafif bir sesle ve Anselmus’un dudaklarına bir öpücük kondurdu. Anselmus onu kollarına almak istedi, ama hayalî varlık çoktan gözden kaybolmuştu, Anselmus birden canlanmış ve güçlenmiş olarak uyandı. Şimdi kendisi de punçun etkilerine içten içe gülmekten kendini alamadıysa da Veronika’yı düşündüğünde içini tatlı bir hoşluk duygusu kapladı. “Onun sayesinde,” diye içinden geçirdi, “saçma sapan kurtulardan kurtuldum ve kendime geldim. – Gerçekten de durumum öyle kötüydü ki tıpkı kendini camdan yapılmış ve kırılacak zanneden adam ya da arpa tanesi olduğunu sanıp, tavuklar tarafından yenileceği korkusundan evden çıkamayan adam¹ gibiydim. Fakat ben saray müşaviri olur olmaz Matmazel Paulmann’la mutlaka evleneceğim ve mutlu olacağım.” – Böylece öğleyin Arşivci Lindhorst’un bahçesinden geçerken oradaki her şeyi daha önce garip ve olağanüstü bulmuş olmasına hayret etmekten kendini alamadı. Şimdi ise etrafında gördükleri, sıradan saksı bitkileriydi, sardunyalar, yabanimersinleri vs., daha önceleri onunla eğlenen rengârenk parlak kuşların yerine, sadece birkaç serçe Anselmus’tan ürkererek oradan oraya uçuşuyor, rahatsız edici, anlaşılmaz sesler çıkarıyorlardı. Mavi oda da gözüne bambaşka görünüyordu, odanın cırtlak mavi rengini, palmiye ağaçlarının artık doğal halinden çıkmış altın yaldızlı gövdelerini ve parlak biçimsiz yapraklarını nasıl olup da beğenebildiğine bir an hayret etti. – Arşivci yüzünde kendine özgü müstehzi bir gülümsemeyle onu süzerek, “Peki, dünkü punç hoşunuza gitti mi değerli Anselmus’çuğum?” diye sordu. “Ah, eminim ki papağan size...” diye karşılık verdi üniversiteli

1. Johann Christian Reil’in *Über die Erkenntnis und Cur der Fieber* [Ateşin Tanısı ve Tedavisi] adlı eserinde söz konusu edilir. (Ç.N.)

Anselmus mahcubiyetle, ama birden duraksadı, çünkü papağanın görüntüsünün de aslında dumanlı kafasının bir yanılması olabileceği aklına gelmişti. “Yaa, ben de oradaydım,” diye Anselmus’un sözünü kesti Arşivci Lindhorst, “beni görmediniz mi? Sizin maskaralıklarınız yüzünden, az kalsın fena halde yaralanacaktım; çünkü tam kâtip beyefendi tavana fırlatmak üzere punç kâsesi- ne elini uzattığında, ben kâsenin içinde oturuyordum ve tehlikeden kaçmak için hemen müdür muavininin piposunun içine sığınmak zorunda kaldım. Haydi *adieu* Herr Anselmus! – Sıkı çalışın! İşe gelmediğiniz halde, dün için de size bir gümüş *taler* vereceğim, çünkü şimdiye kadar canla başla çalışmıştınız.” “Nasıl oluyor da arşivci böyle saçma sapan konuşmalar yapabiliyor,” diye içinden geçirdi üniversiteli Anselmus ve masanın başına geçip oturdu, arşivcinin her zamanki gibi masanın üzerine serdiği elyazmasını kopyalamaya başlayacaktı. Fakat parşömen rulosunun üzerinde öylesine garip, karmakarışık çizgiler ve iç içe geçmiş süslemeler vardı ki, gözü harfleri doğru düzgün seçemiyor, hepsini birebir kopya etmek neredeyse imkânsız görünüyordu. Üstelik yazının bütününe dikkatle göz gezdirdiğinde, parşömenin rengârenk damarları olan bir mermer ya da yosun tutmuş bir taş olabileceği izlenimine kapıldı. – Her şeye rağmen elinden geleni yapmaya karar verdi, tüy kalemi cesaretle mürekkebe daldırdı, ama mürekkep bir türlü akılmıyordu, Anselmus tüy kalemi sabırsızlıkla silkeledi ve –ama eyvah!– birden mürekkep fışkırdı ve asıl nüshanın üzerinde kocaman bir mürekkep lekesi oluşturdu. Bu mürekkep lekesinin içinden cızırtı ve gümbürtü sesleri arasında mavi bir şimşek yükseldi ve tıpkı bir yılan gibi kıvrıla kıvrıla odanın dört bir yanında çatırtı sesleriyle dolaşıp tavana doğru ilerledi. Tam o sırada duvarlardan yoğun bir duman ortalığa yayıldı, yapraklar fırtınaya tutulmuşçasına

hışırdamaya başladılar ve aralarından ışık saçan basiliskler¹ fişkırarak dumanı yeniden tutuşturdular, alevler çıkırtıdayarak Anselmus'un etrafını sarmaya başladı. Palmiye ağaçlarının altın gövdeleri, dev yılanlara dönüştüler, bunlar tiz metalik sesler çıkararak korkunç kafalarını birbirlerine vurdular, pullarla kaplı gövdelerini Anselmus'un bedenine doladılar. "Ey çılgın! Küstahça işlediğin suçun cezasını çekmelisin!" diye gürledi korkunç bir ses. – Başında hükümdar tacı taşıyan semender, yılanların üzerinde tıpkı alevlerin içindeki göz kamaştırıcı bir ışık huzmesi gibi belirmişti. Şimdi de yılanlar ağızlarını ardına kadar açarak püskürttükleri alevleri Anselmus'un üzerine yağdırıyorlardı, Anselmus'un bedenini saran alevler adeta buzdan bir kütleye dönüşmeye başladı. Kolları ve bacakları giderek daha da sıkışıp kaskatı kesilirken Anselmus kendini kaybetti. Tekrar kendine geldiğinde kımıldayamıyordu, parlak bir ışıkla kuşatılmış gibiydi; kolunu kaldırmak ya da kımıldamak istediğinde, buna çarpıyordu. – Eyvah! Anselmus birden fark etti ki Arşivci Lindhorst'un kütüphanesindeki kitap raflarından birinde, kapağı sıkı sıkıya kapatılmış bir kristal şişenin içinde oturmaktaydı.

1. Mitolojide nefes ya da bakışında öldürme gücü olduğuna inanılan ejderha. (Ç.N.)

Onuncu Gece Nöbeti

Cam şişenin içindeki üniversiteli Anselmus'un acıları. – Kreuzschule¹ öğrencilerinin ve stajyerlerin mutlu yaşamları. – Arşivci Lindhorst'un kütüphane odasındaki meydan savaşı. – Semenderin zaferi ve üniversiteli Anselmus'un kurtuluşu.

Değerli okur, senin herhangi bir zamanda bir cam şişenin içinde kapalı kalmış olabileceğinden kuşku duymakta herhalde haklıyım. Bu olsa olsa perilerin seninle şakalaştığı, türlü muzipliklerle seni sıkıntıya düşürdüğü canlı bir rüyada başından geçmiş olabilir. Durum böyleyse, o zaman sen, değerli okur, zavallı üniversiteli Anselmus'un perişanlığını yüreğinin ta derininden hissedebilirsin; eğer buna benzer bir rüya görmediysen, o zaman benim ve Anselmus'un hatırı için hayal gücünü harekete geçirmeni ve kısa bir süreliğine kendini bir kristalin içinde tutsak olarak hissetmeni diliyorum. Birden kendini göz kamaştırıcı bir ışıltıyla kuşatılmış bulursun, çevrendeki nesneler gözüne parlak gökkuşağı renk-

1. 1300'de kurulan Dresden Kreuzschule, Almanya'nın en köklü yüksek ruhban okullarından biridir. (Ç.N.)

leriyle aydınlatılmış gibi görünür – etrafını saran her şey ışıltılar içinde titreşir, sarsılır, sallanır – ve sen hiç hareket etmeden, kıpırdamadan sanki seni sıkıştıran kaskatı donmuş bir eterin¹ içinde yüzüyor gibisindir, öyle ki ruhun cansız bedenine hükmünü geçirmeye boş yere çabalar. Tonlarca yükün ağırlığı altında göğsün giderek daha da sıkışır – her nefes alışında o daracık yeri dolduran havayı biraz daha tüketirsin – damarların şişer, feci bir korkuyla içini sızlatan bu ölüm kalım savaşında sinir uçların kanayarak seğirmeye başlar. – Değerli okur, camdan hapishanesinde bu tarifsiz işkenceyi çeken üniversiteli Anselmus'a merhamet et! Ne var ki o ölümün onun için bir kurtuluş olmadığını farkındaydı, çünkü dayanılmaz ısıtırlar içinde kendinden geçtikten sonra, sabah güneşi sevimli aydınlığıyla odayı doldurunca uyanmamış mıydı ve çektiği işkence yeniden başlamamış mıydı? Anselmus kollarını ve bacaklarını kımıldatamasa da, aklından geçen düşünceler cama çarpıyor ve çıkan uyumsuz sesler onu sersemletiyordu. Her zamanki gibi, ruhunun derinlerinden gelen sözleri duyacak yerde, sadece deliliğin boğuk uğultusunu duyuyordu. – Birden çaresizlik içinde haykırdı: “Ah Serpentina – Serpentina, kurtar beni bu cehennem azabından!” O anda hafif hafif soluklar duyar gibi oldu, bunlar şişenin etrafını saydam yeşil mürver yaprakları gibi sardılar, giderek sesler kesildi, gözleri kamaştıran ve zihni bulandıran ışık kayboldu, artık Anselmus daha rahat nefes alıyordu. “Bu perişanlığımın tek suçlusu benim! Ah, güzeller güzeli Serpentina, sana ihanet etmedim mi? – Sana karşı alçakça kuşkular beslemedim mi? İnancımı kaybetmekle birlikte bana en büyük mutlulukları verecek olan her şeyi de kaybetmedim mi?

1. (Yun.) Göğün maviliği. Antikçağ'da boşluğu doldurduğu varsayılan akışkan töz. (Ç.N.)

– Ah, bundan böyle sen asla benim olmayacaksın, ben altın çanağa sahip olma hakkını sonsuza kadar yitirdim, artık onun mucizeleri asla bana nasip olmayacak. Ah, keşke seni bir kere olsun görebilsem, senin hoş, tatlı sesini duyabilsem zarif Serpentina!" – Üniversiteli Anselmus yüreğini parçalayan derin bir acıyla böyle feryat ederken hemen yakınındaki bir ses, "Ne istediğinizi hiç anlamıyorum üniversiteli beyefendi, neden bu kadar sızlanıyorsunuz?" dedi. – Üniversiteli Anselmus aynı kitaplık bölmesinde hemen yanı başında beş şişenin daha durduğunu o anda fark etmişti. Bu şişelerden üçünün içinde üç Kreuzschule öğrencisi, diğer ikisinde de iki stajyer bulunduğunu gördü. – "Ah sayın beyler, kader arkadaşları!" diye haykırdı Anselmus, "Yüz ifadelerinizden neşeli olduğunuz anlaşılıyor, peki nasıl bu kadar rahat, hatta keyifli olabiliyorsunuz? – Sizler de tıpkı benim gibi sıkıca kapatılmış cam şişelerin içinde oturuyorsunuz, sizler de kımldayamıyor, hareket edemiyorsunuz, hatta korkunç görüntülerin eşlik ettiği çınlamalar olmadan ve başınız dönmeden doğru dürüst düşünemiyorsunuz bile. Fakat eminim ki sizler semenderin ve yeşil yılanın varlığına da inanmıyorsunuzdur." "Siz neler saçmalyorsunuz üniversiteli beyefendi!" diye karşılık verdi Kreuzschule öğrencilerinden biri. "Kendimizi hiç böylesine keyifli hissetmemiştik, çünkü bir sürü karmakarışık yazıları kopyalamamızın karşılığında o deli arşivciden aldığımız gümüş *taler*'ler bize çok yaradı, artık İtalyanca koro şarkıları¹ ezberlemek zorunda değiliz, her gün Joseph'in yerine ya da bir başka meyhaneye gidiyoruz, sert biranın tadını çıkarıyoruz, ayrıca güzel genç kızlarla bakışıyoruz,

1. Kreuzschule okulunda, dünyaca ünlü Kreuzchor korosunu oluşturan 9-19 yaş erkek çocuklarına müzik ve Latince eğitimi verilirdi. (Ç.N.)

gerçek üniversite öğrencileri gibi 'Gaudeamus İgitur'u' hep bir ağızdan söyleyebiliyoruz, mutluluktan içimiz içimize sığmıyor." – "Beyler haklı," diye atıldı stajyerlerden biri, "benim de tıpkı hemen yanımdaki değerli meslektaşım gibi bir sürü gümüş *taler*'im var, ben de dört duvar arasında oturup usandırıcı belge kopyalama işiyle uğraşmak yerine, bütün gün bağların yanındaki şaraphanelerde dolaşıyorum." "Ama sevgili, değerli beyefendiler!" dedi üniversiteli Anselmus, "Siz hepiniz birer cam şişenin içinde oturmuş, yerinizden bile kıpırdayamazken nasıl olur da gezip dolaşmaktan söz edebiliyorsunuz?" – Kreuzschule öğrencileri ve stajyerler birden kahkaha patlattılar. "Bu üniversiteli arkadaş çıldırmış, cam şişede oturduğunu sanıyor, oysa aslında şurada Elbe Nehri üzerindeki köprüde durmuş, gözlerini dikip suyun derinliklerine bakıyor! Haydi biz yolumuza devam edelim!" diye bağıştılar. "Ah," diye içini çekti üniversiteli Anselmus, "belli ki bunlar güzeller güzeli Serpentina'yı hiç görmemişler, inanç ve aşkla dolu yaşamın sağladığı özgürlüğün ne olduğunu bilmiyorlar, dolayısıyla ahmaklıkları ve basit düşünceleri yüzünden semenderin onları içine kapattığı hapishanenin sıkışmışlık hissini duymuyorlar. Oysa ben, bahtsız adam, kelimelerle ifade edemeyeceğim kadar çok sevdiğim Serpentina beni kurtarmazsa, rezil ve sefil bir halde mahvolup gideceğim. – Birden Serpentina'nın sesi hafif bir esinti gibi odanın içinde dolaştı: "Anselmus! – İnan, sev ve umudunu yitirme!" – Bu sözler Anselmus'un hapishanesinin içine sızdı, kristal yumuşadı, esnedi ve tutsak delikanlının göğsü rahatladı, derin soluklarla kalkıp inmeye başladı! – Durumun verdiği ıstırap giderek hafifledi. Anselmus, Serpentina'nın

1. (Lat.) "Bu yüzden sevinelim / hâlâ genç iken" sözleriyle başlayan ünlü bir öğrenci şarkısı. Hayattan zevk almak gerektiğini anlatır. (Ç.N.)

onu hâlâ sevdiğini anladı ve sadece Serpentina sayesinde kristalin içinde tutsak kalmaya dayanabildiğini fark etti. Anselmus artık o havai kader arkadaşlarını umursamıyordu; aklı fikri sadece güzeller güzeli Serpentina'ya yönelmişti. – Fakat birdenbire diğer taraftan kulak tırmalayan, boğuk bir homurtu duydu. Çok geçmeden bu homurtunun, tam karşısındaki küçük dolaba yerleştirilmiş olan kapağı kırık, eski bir kahve sürahisinden geldiğini açıkça fark etti. Daha dikkatli baktığında, gözlerinin önünde yaşlı bir kadının kırışıklarla kaplı çirkin suratu belirdi, az sonra da Siyah Kapı'daki elmacı kadının kütüphanenin önünde durmakta olduğunu gördü. Yaşlı kadın, Anselmus'a sırtıp gülerek kulakları tırmalayan bir sesle şöyle dedi: "Vah vah yavrucuğa! Dayan bakalım, nasıl dayanacaksın! – Yolunun sonu, kristalin dibi! – Bu kehanetimi hatırlamadın mı?" "İstediğin kadar gül, alay et lanetli cadı karı," dedi üniversiteli Anselmus, "bütün bunlara sen sebep oldun! Ama semender sana gününü gösterecek seni adi kara turp!" – "Ha ha!" diye karşılık verdi yaşlı kadın, "Bu kadar böbürlenme! Sen benim oğlucuklarımın suratını tekmeledin, sen benim burnumu yaktın, ama ben gene de sana karşı iyi niyetliyim, seni yaramaz, çünkü sen önceleri akıllı uslu bir insandın, üstelik benim kızcağızım da sana karşı iyi niyetli. Eğer ben sana yardım etmezsem, sen bu kristal şişeden asla çıkmayacaksın; ben yukarılara uzanıp sana erişemem, ama senin tependeki tavan arasında oturan komşum fare kadın senin durduğun rafı kemirecek ve sen aşağıya yuvarlanacaksın, ben seni önlüğümle yere düşmeden yakalayacağım, böylece burnun kırılmayacak ve pırıl pırıl düzgün yüzün bozulmayacak. Seni hemen Matmazel Veronika'ya götüreceğim. Saray müşaviri olduğunda, onunla mutlaka evlenmelisin." "Beni rahat bırak şeytanın soyu!" diye bağırdı üniversiteli Anselmus büyük bir hiddetle,

“Zaten senin lanet olası sihir sanatların beni günaha sürükledi ve şu anda bunun kefareтини ödemek zorundayım. – Ama ben sabırla her şeye katlanıyorum, çünkü güzeller güzeli Serpentina’nın beni sevgi ve avuntuyla sardığı bu yerden başka bir yerde olamam! – Haberin olsun ihtiyar, hiç ümitlenme! Asla senin gücüne boyun eğmem, ben sonsuza kadar sadece Serpentina’yı seveceğim! – Ben asla saray müşaviri olmayacağım! – Seni kullanarak beni baştan çıkarıp kötülüğe sevk eden o Veronika’yı gözüm görmesin! – Yeşil yılan benim olmayacaksa acı ve özlem içinde ölüp gitmeye razıyım! – Çekil git! – Çekil git! – Seni iğrenç hilkat garibesi!” – Birden yaşlı kadın öyle bir kahkaha patlattı ki odanın her yanı çın çın çınladı. Ardından da şöyle haykırdı: “O halde olduğun yerde kal ve geber, ama şimdi işime dönmeliyim, çünkü aslında ben buraya başka bir iş için geldim.” – Kocakarı üzerindeki pelerini fırlatıp korkunç vücudunun iğrenç hatlarıyla çıırçılak, Anselmus’un karşısına dikildi ve sonra odanın içinde fırıl fırıl dönmeye başladı, bir yandan da raflardan büyük boy kitaplar yere düşüyordu, kocakarı bu kitaplardan kopardığı parşömen yapraklarını çabucak bir araya toparlayıp vücuduna yapıştırdı, kısa bir süre içinde üzerine sanki rengârenk pullarla kaplı tuhaf bir zırh geçirmiş gibi görünüyordu. O sırada yazı masasının üzerinde duran mürekkep hokkasından alevler saçarak fırlayan kara kedi, sevinç naraları atan kocakarıya uluyarak karşılık verdi ve ikisi birlikte kapıdan çıkıp gözden kayboldular. Anselmus onların mavi odaya doğru gittiklerini fark etti. Çok geçmeden uzaktan cızırtı ve uğultu sesleri gelmeye başladı, bahçedeki kuşlar çığlık çığlığa ötüşürken papağan hırıltılı sesiyle, “İmdat – yetişin! – Soygun var – soygun var!” diye bağıırıyordu. Birden yaşlı kadın bir sıçrayışta tekrar odaya döndü, kollarının arasında altın çanağı tutuyor, iğrenç tavırlarla na-

ralar atıyor, sesi havada yankılanıyordu: "Ha gayret! – Ha gayret! – Oğlum – Yeşil yılanı öldür! Haydi oğlum, haydi!" – Anselmus derinlerden bir inleme sesi duyar gibi oldu, bu sanki Serpentina'nın sesiydi. Birden dehşete kapıldı, çaresizlik içindeydi. – Derken bütün gücünü topladı ve adeta sinirleri ve damarları patlayacakmışçasına büyük bir şiddetle kristal cama vurmaya başladı, aynı anda da keskin bir ses odaya yayıldı ve arşivci üzerinde parlak Şam kumaşından sabahlığıyla kapıda belirdi ve, "Hey, hey! Serseri güruhu! Ecinniler! – Cadı işbaşında! – Haydi buraya! Hey!" diye bağırdı. Kocakarının kapkara saçları fırça gibi dikildi, kan çanağı gibi kıpkırmızı gözleri cehennem alevleri saçıyordu, kocaman ağzındaki sivri dişlerini sıkarak cızırdar gibi bir sesle, "Çabuk – çabuk – çıkın – çıkın," diye alay edip garip sesler çıkararak güldü, altın çanağı göğsüne sımsıkı bastırarak, içindeki parlak topraktan avuç avuç arşivcinin üzerine savurdu. Ancak toprak arşivcinin sabahlığına değer değmez, çiçekler fışkırmaya ve yere saçılmaya başladı. O sırada sabahlığın üzerindeki zambaklar alev alev parlayarak dışarıya fışkırıyordu. Arşivci çtırtıdayarak yanan zambakları cadının üzerine doğru fırlattı, cadı acı içinde ulur gibi feryat etti, ama havaya sıçrarken üzerindeki parşömenden oluşan zırhı silkeleyince, alev alev yanan zambaklar söndü ve küle dönüp yere saçıldı. "Haydi çabuk fırla, oğlum!" diye haykırdı ihtiyar cadı, kedi havaya sıçradı ve kapıya doğru uçarcasına arşivcinin üzerine saldırdı. Fakat gri papağan çılgın gibi kanat çırparak kedinin üstüne atıldı ve kıvrık gagasıyla onu ensesinden yakaladı. Kedinin boynundan ateş gibi kıpkırmızı kanlar fışkırdı. Birden Serpentina'nın haykırışı duyuldu: "Kurtuldu! Kurtuldu!" – İhtiyar cadı büyük öfke ve çaresizlik içinde arşivcinin üzerine saldırdı, çanağı geriye doğru fırlattı ve sıska uzun parmaklarını pençe gibi kıvrıp arşivciyi tırmalamak için ileriye doğru

uzattığı sırada arşivci sabahlığını hızla çıkarıp yaşlı cadıya doğru savurdu. Bir anda parşömen yapraklarından çıkırtı ve uğultu sesleriyle mavi alevler püskürdü; yaşlı kadın feryat figan yuvarlanmaya başladı. İyice alevlenen ateşi söndürmek için çanakdan daha fazla toprak avuçlamaya ve kitaplardan daha fazla parşömen yaprağı koparmaya çalışıyordu. Kendi üzerine toprak ya da parşömen yaprakları atmayı başardıkça ateş sönüyordu. Fakat şimdi de arşivcinin içinden fışkırırcasına çatırdayarak çakan şimşekler yaşlı cadının üzerine yağıyordu. "Hey! – Haydi saldır! – Zafer semenderindir!" diye gürledi arşivcinin sesi odanın dört bir yanında, yüzlerce şimşek ateş çemberleri çizerek, ciyak ciyak bağırان yaşlı kadını yılan gibi sarmaya başladı. Odanın içinde kedi ve papağan alt alta üst üste boğuşarak birbirlerini kovalıyorlardı. Sonunda papağan güçlü kanatlarıyla kediyi yere serdi, pençelerini bedenine geçirip onu sımsıkı yakaladı, kedi ölüm korkusu içinde kulakları tırmalayan bir sesle ulur gibi inliyordu, papağan sivri gagasıyla onun ateş saçan gözlerini oyarken ortaya alevli köpükler saçıldı. Cadının yere yuvarlanıp sabahlığın altında kaldığı yerden yoğun dumanlar yükseldi, ulur gibi feryatları, dehşet verici keskin çığlıkları giderek daha da uzaklardan yankılanıyordu. Duman bulutları ve beraberinde etrafa yayılan pis ve keskin koku dağıldığında, arşivci sabahlığını yerden kaldırdı ve altında eğri büğrü bir kara turp görüldü. Birden papağan dile geldi: "Saygıdeğer arşivci beyefendi, işte yenilen düşmanı getirdim!" Ve gagasında tuttuğu bir tutam simsiyah tüyü Arşivci Lindhorst'a sundu. "Aferin sevgili dostum," diye karşılık verdi arşivci, "işte burada da benim yenilen düşmanım yatıyor, lütfen gerekeni yapınız; bugün ufak bir bahşış olarak benden altı adet hindistancevizi ve yeni bir gözlük alacaksınız, gördüğüm kadarıyla kedi gözlük camlarınızı paramparça etmiş." "Ömür boyu

hizmetinizdeyim saygıdeğer dostum, velinimetim!" dedi papağan büyük bir memnuniyetle ve kara turpu gagasıyla tuttuğu gibi, Arşivci Lindhorst'un onun için açtığı pencereden uçup gitti. Arşivci altın çanağı eline aldı ve güçlü sesiyle, "Serpentina, Serpentina!" diye seslendi. – Üniversiteli Anselmus, onu felakete sürükleyen aşağılık kadının yok oluşundan duyduğu büyük sevinçle gözlerini arşivciye çevirdiğinde, o gene ruhların hükümdarı olarak yüce ve haşmetli görünümüyle karşısında duruyor, tarifsiz bir asalet ve vakarla başını kaldırıp Anselmus'a bakıyordu. – "Anselmus," dedi ruhların hükümdarı, "inancını yitirmenin suçlusu sen değilsin, bunun tek suçlusu tahripkâr bir şekilde yüreğinin derinliklerine nüfuz ederek seni kendi kendine yabancılaştırmaya uğraşan düşman bir ilkedir. – Sen sadakatini kanıtladın, özgür ve mutlu olmayı hak ettin!" Anselmus'un yüreğinde bir şimşek çaktı, o muhteşem üç sesli kristal çingirakların her zamankinden daha güçlü ve şiddetli çalındığını duydu – dokularına ve sinir uçlarına varıncaya kadar sarsılıyordu – giderek daha da yükselen akorlar odanın her yerinde uğuldarken, Anselmus'u kuşatan cam paramparça oldu ve Anselmus güzeller güzeli Serpentina'nın kollarının arasına düştü.

On Birinci Gece Nöbeti

Müdür Muavini Paulmann'ın ailesinde baş gösteren çılgınlıklar yüzünden hoşnutsuzluğu. – Kâtip Heerbrand'ın saray müşaviri olması ve buz gibi havada mevsimlik ayakkabıları ve ipek çoraplarıyla dışarıya çıkması. – Veronika'nın itirafları. – Dumani tüten çorba kâsesinin başında nişanlanma.

“Söylesenize değerli kâtip bey, dün nasıl oldu da o lanet olası punçla kafayı bulup bir sürü saçmalıklar yapabildik?” – Müdür Muavini Paulmann bu sözlerle ertesi sabah odaya girdiğinde, cam kırıkları ortalığa saçılmıştı, aralarında perişan olmuş peruk her bir parçası dağılmış bir halde punç kâsesinin içinde yüzüyordu. Üniversiteli Anselmus kapıdan hızla çıkıp gittikten sonra, Müdür Muavini Paulmann ve Kâtip Heerbrand cin çarpmış gibi bağırıp çağırarak odanın içinde yalpalaya yalpalaya oradan oraya turlarken kafa kafaya çarpışmışlardı. Sonunda Franziska'cık iyice sersemlemiş olan babasını büyük bir güçlkle yatağına yatırmayı başarmış; kâtip ise Veronika'nın yatak odasına kaçmasıyla boşalan kanepeye bitkin bir halde yığılmıştı. Kâtip Heerbrand mavi mendilini başına dolamıştı, çok yorgun ve hüzünlü görü-

nüyordu, içini çekerek şöyle inledi: “Ah saygıdeğer müdür muavini, suçu Matmazel Veronika'nın hazırlamış olduğu lezzetli punçta bulmayın! – Bu karmaşanın tek sorumlusu o lanet olası üniversiteli genç! Onun uzun zamandır *mente captus*, yani kaçık sayılabileceğini fark etmediniz mi? Üstelik deliliğin bulaşıcı olduğunu bilmiyor musunuz? – Bir deli çevresindekileri de delirtir; hiç kusura bakmayınız ama bu eskiden beri bilinen bir veciz sözdür, hele bir kadeh de içince kolayca çılgınlığa kapılırsınız, sonra aklını oynatmış bir kanat erine uyup kendinizi savaş talimi yaparken bulursunuz. İnanır mısınız sayın müdür muavini, gri papağanı düşündükçe hâlâ kafam karışıyor?” – “Haydi canım, diye söze atıldı müdür muavini, “maskaralık! – O gelen saray arşivcisinin yaşlı, ufak tefek yardımcısıydı, gri bir pelerine sarınmıştı ve üniversiteli Anselmus'u arıyordu.” “Olabilir,” dedi Kâtip Heerbrand, “itiraf edeyim ki kendimi hâlâ çok kötü hissediyorum; gece boyunca garip sesler duydum, ıslık sesi, org sesi gibi.” – “O sesleri çıkaran bendim,” diye karşılık verdi müdür muavini, “çok gürültülü horlarım da!” – “Peki öyle olsun,” diye söze devam etti kâtip bey – “ama dostum müdür muavini! – Dün neşeli bir ortam yaratmak için uğraşmamın belli bir nedeni vardı – ama o Anselmus denen adam her şeyi berbat etti. – Bilmiyorsunuz – ah müdür muavini dostum!” – Kâtip Heerbrand ayağa fırladı, başındaki mendili çekip çıkardı, müdür muavinine sarıldı, coşkuyla onun elini sıktı, yürek parçalayan bir sesle, “Ah müdür muavini dostum!” diye tekrar haykırdıktan sonra, şapkasını ve bastonunu kapıp koşarak oradan ayrıldı. “O Anselmus sakın bir daha bu kapıdan girmesin,” diye içinden geçirdi Müdür Muavini Paulmann, “görüyorum ki içindeki delilikte direterek benim en iyi dostlarımı bile zaten kıt olan akıllarından ediyor; işte kâtip de aklını kaçırdı – neyse ki ben şimdiye kadar da-

yanabildim, ama dün kafam dumanlıyken kapımı kuvvetlice vuran şeytan, belli mi olur, belki sonunda kapıyı kırıp içeriye girebilir ve yapacağını yapar. – *Apaga Satan*as!¹ – Çekil git, Anselmus!” – Veronika derin düşüncelere dalmıştı, ağzından bir tek söz çıkmıyor, sadece ara ara tuhaf bir biçimde gülümsüyor, bir köşeye çekilmeyi tercih ediyordu. “Anselmus bunun da kanına girdi,” dedi müdür muavini büyük bir öfkeyle, “ama iyi ki ortalıkta görünmüyor, onun benden çekindiğini biliyorum – yani o Anselmus’un, zaten o yüzden buraya hiç gelmiyor.” Bu son sözleri müdür muavini yüksek sesle söylemişti, tam o sırada orada bulunan Veronika’nın gözlerinden yaşlar boşandı ve içini çekerek, “Ah, Anselmus buraya nasıl gelsin? O uzun zamandır cam şişenin içinde tutsak,” dedi. – “Ne? – Nasıl yani?” diye haykırdı Müdür Muavini Paulmann. “Aman Tanrım – aman Tanrım, Veronika da kâtip gibi saçma sapan konuşmaya başladı, yakında nöbet geçirebilir. – Ah şu lanet olası, iğrenç Anselmus!” – Müdür Muavini Paulmann bu sözlerle hemen Doktor Eckstein’a koştu. Doktor gülümseyerek bir kez daha, “Vay, vay!” dedi. – Reçete yazmak yerine odadan ayrılırken sözlerine birkaç kelime daha ekledi: “Sinir nöbeti! – Yavaş yavaş, kendiliğinden geçer – açık havaya çıkarın – arabayla gezinti yapın – eğlenceyle oyalayın – tiyatro – *Pazar Günü Çocuğu* – *Praglı Kız Kardeşler*² – geçecektir!” “Doktorun bu kadar güzel ve akıcı konuştuğuna hiç rastlamamıştım,” diye içinden geçirdi Müdür Muavini Paulmann, “hatta neredeyse gevezeliği tuttu bile denebilir.” – Günler, haftalar, aylar geçmiş, Anselmus ortalıktan kaybolmuştu. Kâtip Heerbrand da görünmüyordu, ta ki 4 Şu-

1. (Lat.) Çekil git, şeytan; Yeni Ahit, “Matta”, 4:8-10. (Ç.N.)

2. Avusturyalı besteci Wenzel Müller’in (1767-1835) iki komik operası. (Ç.N.)

bat'a kadar. O gün şiddetli kar yağışı yüzünden yerler buz tutmuş olmasına rağmen, Kâtip Heerbrand üzerinde en kaliteli kumaştan son moda bir takım elbise, ayağında ipek çorapları ve kösele ayakkabıları, elinde taze çiçeklerden kocaman bir çiçek buketi, öğlen saat tam on ikide Müdür Muavini Paulmann'ın odasına girdi. Müdür Muavini Paulmann, dostunun bu kadar özenli giyinmiş olmasına bir hayli şaşırdı. Kâtip Heerbrand ciddi bir tavırla Müdür Muavini Paulmann'a yaklaştı ve onunla nezaketle kucaklaştıktan sonra söze başladı: "Bugün, yani çok saygı duyduğum tatlı kızınız Matmazel Veronika'nın isim gününde, uzun zamandır söylemeye niyet ettiğim bir konuyu bütün ayrıntılarıyla size açacağım! O uğursuz akşamda, hepimizi mahveden punç için gerekli malzemeleri ceketimin cebine doldurup getirirken aslında niyetim size sevinçli bir haber vermek ve bu mutlu günü neşe içinde kutlamaktı. Saray müşavirliği görevine getirildiğimi o zaman daha yeni öğrenmiştim, şimdi bu terfinin onaylandığına dair "*patent cum nomine et sigillo principis*"¹ belgesi cebimde." – "Yaa demek öyle! Dostum Kat... – Saray Müşaviri Heerbrand demek istemiştin," diye kekeledi müdür muavini. – "Fakat saygıdeğer müdür muavini," diye sözlerine devam etti şimdiki unvanıyla Saray Müşaviri Heerbrand, "mutluluğumu tamamına erdirmek sizin elinizde. Çoktandır Matmazel Veronika'yı için için seviyordum, onun da bana birçok kez yönelttiği tatlı bakışlarıyla beni onurlandırması, teklifimi geri çevirmeyeceğini bana hissettirdi. Kısacası saygıdeğer müdür muavini! – Ben Saray Müşaviri Heerbrand sıfatıyla sevimli kızınız Matmazel Veronika'nın desti izdivacına talibim ve izniniz olursa kısa zamanda onunla evlenmek

1. (Lat.) Hükümdar tarafından verilen mühürlü, damgalı, imzalı resmî belge. (Ç.N.)

istiyorum.” – Müdür Muavini Paulmann büyük bir şaşkınlık içinde ellerini çırparak haykırmaya başladı: “Ay – ay – ay – kat... – Saray Müşaviri Heerbrand demek istemiştin, beni çok şaşırttınız! – Peki, eğer Veronika gerçekten sizi seviyorsa, benim karşı çıkmam için bir sebep yok; belki de Veronika’nın şimdiki hüznü size gizliden gizliye âşık olmasındandır, saygıdeğer saray müşaviri! Biz bu numaraları biliriz!” – Tam o anda Veronika içeriye girdi, yüzü solgun ve allak bullaktı, aslında bir zamandır hep böyleydi. Saray Müşaviri Heerbrand, Veronika’ya doğru yürüdü, önceden hazırladığı cümlelerle onun isim gününü kutladıktan sonra, mis kokulu çiçek buketiyle birlikte ona minik bir kutu uzattı. Veronika kutuyu açtığında, içinden ısıltılar saçan bir çift küpe çıktı. Veronika’nın solgun yanaklarına birden renk geldi, gözleri ıslı ıslı parladı ve, “Aman Tanrım! İşte bu küpeleri birkaç hafta önce kulağıma takmış ve çok beğenmiştim!” diye haykırdı. – “Bu nasıl olur?” diye söze atıldı Saray Müşaviri Heerbrand biraz şaşırmış ve alınmıştı, “Bu mücevheri daha bir saat önce Schlossgasse’den hatırı sayılır bir para ödeyip kendim aldım!” – Fakat Veronika bu sözleri duymazdan gelerek doğrucu aynanın karşısına koşmuş, küçücük kulaklarına taktığı küpelerin ne kadar yakıştığını görmek istemişti. Müdür Muavini Paulmann vakur bir tavır ve ciddi bir ses tonuyla Veronika’ya dostu Heerbrand’ın terfi ettiğinden ve evlilik teklifinden söz etti. Veronika delici bakışlarını saray müşavirinin gözlerine dikerek konuşmaya başladı: “Uzun zamandır benimle evlenmek istediğinizin farkındayım. – Peki öyle olsun! – Kabul ediyorum, size elimi ve kalbimi vereceğim, ama önce sizlere – yani babama ve müstakbel damat olarak size çoktandır zihnimi meşgul eden bazı konuları açıklamak istiyorum – üstelik bunu hemen şimdi yapacağım, gördüğüm kadarıyla az önce Franziska’nın

sofraya getirdiği çorbanın soğumasını bile göze alıyorum.” Müdür muavini ve saray müşavirinin söyleceği sözler dillerinin ucuna gelmişti ki Veronika onların cevabını beklemeden konuşmasına devam etti. “İnanınız sevgili babacığım, ben Anselmus’u bütün kalbimle seviyordum, Kâtip Heerbrand –kendisine artık saray müşaviri diye hitap etmeliyiz– Anselmus’un mesleğinde çok iyi bir yere geleceğini söylediği zaman, onu eşim olarak seçmeye karar vermiştim. Fakat birtakım bilinmeyen, düşman varlıkların onu benden koparmaya çalıştıklarını hissettiğimden ben de eski dadım, şimdi de bilge bir kadın ve büyük bir büyücü olan yaşlı Liese’ye başvurdum! Liese bana yardım edeceğine ve Anselmus’u ellerime teslim edeceğine söz verdi. Birlikte ekinoks gününde gece yarısı dörtyol ağzına gittik. Liese orada birtakım cehennemî ruhları çağırdı ve biz kara kedinin yardımıyla küçük metal bir ayna oluşturduk. Düşüncelerimi Anselmus’a yoğunlaştırarak aynaya baktığımda, onun aklına ve fikirlerine hükmedebiliyordum. – Oysa şimdi bu yaptıklarım-dan pişmanlık duyuyorum, böyle şeytani işlere bir daha kalkışmayacağıma yemin ederim. Semender yaşlı kadını alt etti, onun feryat figan ıgıllıklar attığını duydum, ama ona yardım eli uzatmak imkânsızdı; sonunda Liese bir kara turpa dönüştüğünde, papağan onu didikleyip yutar-ken, benim metal aynam keskin bir şangırtıyla parçalandı.” Veronika nakış kutusundan çıkardığı kırık aynanın her iki parçasını ve bir saç buklesini Saray Müşaviri Heerbrand’a uzatarak konuşmasına devam etti: “İşte sevgili saray müşaviri, aynanın parçalarını size veriyorum, bugün bunları gece yarısı saat on ikide Elbe Köprüsü’nden, tam haçın durduğu ve suyun donmamış olduğu yerden nehre atınız. Saç buklesini ise sadakatli yüreğinizin üzerinde taşıyınız. Böyle şeytani işlere bir daha kalkışmayacağıma tekrar yemin ederim ve artık benden çok daha

güzel ve zengin olan yeşil yılana bağlanan Anselmus'a da içtenlikle mutluluklar dilerim. Ben doğru ve dürüst bir kadın olarak sizi, sevgili saray müşaviri, sevip sayacağım!" – "Ah Tanrım! – Ah Tanrım!" diye haykırdı Müdür Muavini Paulmann büyük bir acıyla, "Bu kız delirmiş, bu kız delirmiş – asla saray müşavirinin karısı olamaz – o delirmiş!" – "Hiç de değil," diye söze atıldı Saray Müşaviri Heerbrand, "Matmazel Veronika'nın o kafası karışık Anselmus'a ilgi duyduğunun farkındayım, belki bundan doğan aşırı gerginlik nedeniyle o bilge kadına başvurmuş olabilir, sanırım bu kadın Seetor Şehir Kapısı'nın önünde iskambil ve kahve falına bakan yaşlı Frau Rauerin'den başkası değil. Gerçekten de insanlar üzerinde bazı düşmanca etkileri olan birtakım gizli sanatların varlığı inkâr edilemez, eski kitaplardan böyle bilgiler ediniyoruz. Fakat Matmazel Veronika'nın semenderin zaferi ve Anselmus'un yeşil yılana bağlanması hakkında anlattıkları şiirsel bir alegoriden ibaret – hatta Veronika'nın üniversiteye ebadiyen vedasını dile getiren bir şiir de olabilir." "Nasıl isterseniz öyle nitelendirebilirsiniz sevgili saray müşaviri!" diye söze atıldı Veronika, "İsterseniz saçma sapan bir rüya da diyebilirsiniz." – "Bunu mümkün değil yapamam," dedi Saray Müşaviri Heerbrand, "çünkü Anselmus'un kendisini birtakım saçma sapan davranışlara sevk eden bazı gizli güçlerin etkisi altında olduğunu biliyorum." Müdür muavini daha fazla kendini tutamayıp patladı: "Yapmayın Tanrı aşkına, böyle söylemeyin! Yoksa bizim de o lanet olası punçun etkisinde olduğumuza ya da Anselmus'un deliliğinin bize sirayet ettiğine inanacağım. Sayın saray müşaviri, siz gene neler söylüyorsunuz? – Galiba aşk sizin aklınızı başınızdan almış, ama yakında evlilik sizi kendinize getirecektir, yoksa korkarım ki, sizin de deliliğe kapıldığınızı düşüneceğim ve bu hastalığın doğacak çocuklarınıza geçebileceğinden endi-

şe duyacağım, saygıdeğer saray müşaviri! – Peki, şimdi bu mutlu birleşmeye babalık sıfatımla onayımı veriyorum ve müstakbel karıkoca olarak birbirinizi öpmenize izin veriyorum.” Bu da hemen yerine getirildi ve böylece çoktan sofraya getirilmiş olan çorba soğumadan resmî nişan gerçekleşti. Birkaç hafta sonra, Saray Müşaviri Heerbrand’ın eşi daha önce hayalinde canlandırdığı gibi gerçekten Neumarkt semtinde şık bir evde pencerenin kenarında oturuyor, sokaktan geçen kibar beyler monoklünü takıp ona bakarak, “Saray Müşaviri Heerbrand’ın eşi şahane bir kadın!” diye mırıldandıklarında onlara gülümseyerek bakıyordu. –

On İkinci Gece Nöbeti

Anselmus'un, Arşivci Lindhorst'un damadı sıfatıyla taşındığı ve Serpentina'yla birlikte yaşadığı malikâneneden haberler. – Sonuç.

Üniversiteli Anselmus'un büyük mutluluğunu ben de kendi ruhumun derinliklerinde hissediyordum. Anselmus, güzeller güzeli Serpentina'ya bütün kalbiyle bağlandıktan sonra, çok uzun zamandır garip sezgilerle dolu yüreğinin özlemini çektiği ve şimdi kendine yurt edindiği o esrarengiz ve mucizevi âleme göç etmişti. Fakat değerli okur, Anselmus'un çevresini saran olağanüstü güzellikleri sözlerle biraz olsun sana anlatmaya çalışmak boşunaydı. Ne yazık ki her türlü ifade sönük kalıyordu. Kendimi basit gündelik hayatın sefilliğine kapılmış hissettim, ıstırap veren hoşnutsuzluğum beni hasta etti, bir uyurgezer gibi sessizce etrafta dolaşıyordum, kısacası değerli okur, ben de Dördüncü Gece Nöbeti'nde sana tasvir ettiğim üniversiteli Anselmus'un durumuna düştüm. Başarıyla tamamladığım On Bir Gece Nöbeti'ne şöyle bir göz gezdirdikten sonra içim içimi kemirmeye başladı, şimdi On İkincisini kilit taşı olarak ekleyip bu yapıtı bitirmenin bana asla nasip olmayacağını düşünüyordum, çünkü geceleri ne zaman işin başına otursam, sanki birtakım kötü

niyetli ruhlar (herhalde bunlar o öldürülen cadının akrabaları – belki de kuzenleriydi) yüzüme pırıl pırıl parlatılmış metal bir ayna tutuyorlardı ve ben orada kendi ben’imi görüyordum; solgun, uyku sersemi ve hüzünlü, tıpkı Kâtip Heerbrand’ın punç içtikten sonraki hali gibi. – Bunun üzerine kalemi elimden atıyor ve doğruca yatağa koşuyordum, böylece en azından mutlu Anselmus ve güzeller güzeli Serpentina’yı düşümde görebilmeyi umuyordum. Birkaç gün ve gece böyle geçtikten sonra, hiç beklemediğim bir anda Arşivci Lindhorst’tan bir mektup aldım. Mektupta şu satırlar yazılıydı:

Muhterem beyefendi,

Bildiğim kadarıyla siz bir zamanlar üniversite öğrencisi, şimdi de bir şair olan değerli damadım Anselmus’un başından geçen tuhaf olayları On Bir Gece Nöbeti’nde anlatmış bulunuyorsunuz. Şimdi sıra On İkinci, yani son Gece Nöbeti’ne geldi ve siz Anselmus’un Atlantis’teki mutlu yaşamı hakkında bir şeyler anlatmak için kıvranıp duruyorsunuz. Anselmus, kızımla birlikte benim orada sahibi olduğum güzel malikâneye taşındı. Doğrusu benim asıl kimliğimi okurların dünyasına açıklamanızdan pek memnun olmayacağım – çünkü bundan dolayı saray arşivcisi olarak görevimde binlerce sıkıcı durumla karşılaşabilirim, hatta bir semenderin hukuken yeminli bir devlet memuru olarak ne ölçüde görev üstlenebileceği ve ağır sorumluluk gerektiren işlerin ne ölçüde ona emanet edilebileceği konusu mecliste tartışmaya yol açabilir, çünkü Gabalis¹ ve Swedenborg’a² göre, doğadaki dört ana unsura hiç güven olmaz! –

1. Din adamı Henri de Montfaucon de Villars’ın (1638-1673) gizli ilimler üzerine yazdığı *Le Comte de Gabalis*’nin [Gabalis Kontu] kahramanı. (Ç.N.)

2. Emanuel Swedenborg (1688-1772): İsveçli bilimsan, teozof. Kariyerinin ilerleyen dönemlerinde mistik bir uyanış yaşadığını iddia ederek Hristiyanlığı ıslah etmek üzere Tanrı tarafından görevlendirildiğini açıklamıştır. (Ç.N.)

Ustelik en yakın dostlarım da hislerimin coşkusuna kapılıp onlara sarılırken birden ateş saçarak en güzel kıyafetlerini ve yeni şekillendirilmiş saçlarını mahvedeceğimden korktuklarından benden çekinebilirler – bütün bunlara rağmen gene de muhterem beyefendi, ben bu eserin tamamlanmasına yardımcı olmak istiyorum, çünkü öykünüzün birçok yerinde benden ve evli olan sevgili kızımdan (keşke diğer iki kızımı da onun gibi başgöz edebilsem!) güzel ifadelerle söz etmiş bulunuyorsunuz. O halde On İkinci Gece Nöbetini yazmak isterseniz odanızdan çıkıp o lanet olası beş kat merdiveni ininiz ve bana geliniz. Aşına olduğunuz palmiye ağaçlı mavı odada gerekli yazı malzemelerini bulacaksınız. Böylece gördüklerinizi okurlara kısaca aktarabilirsiniz. Okurlar da zaten bunu sizin kulaktan dolma bilgilerle uzun uzadıya anlattığınız bir yaşamöyküsünden daha çok begeneceklerdir. Saygılarımla.

Muhterem beyefendinin

sadık hizmetkârı

Semender Lindhorst

p.t.¹ Majesteleri kralın özel arşivcisi

Arşivci Lindhorst'un oldukça açık sözlü, ama dostça yazılmış mektubu beni çok memnun etti. Öyle görünüyor ki, değerli okur, bu eksantrik yaşlı adam, damadının kaderi hakkındaki bilgileri, sır olarak senden bile saklamak zorunda kaldığım hangi tuhaf yollarla edinmiş olduğumdan haberdardı, ama buna korktuğum kadar bozulmamıştı. Üstelik eserimi tamamlayabilmem için bana yardım etmeyi de kendisi teklif etti. Buradan da aslında onun ruhlar âlemindeki hayrete şayan varoluşunun basılı bir kitapla herkese duyurulmasına karşı olmadığı sonucunu çıkarmakta herhalde haklıyım. "Hatta belki

1. (Lat.) *Pleno titulo*; asıl unvanı. (Ç.N.)

de bu yolla diğerk iki kızını da bir an önce evlendirebileceğini ümit ediyordu," diye düşündüm, çünkü belki delikanlının birinin yüreğine bir kıvılcım düşer de gönlündeki yeşil yılanı özlem ateşini tutuşturur, daha sonra da o genç, İsa'nın Göğey Yükselişiy Yortusu'nun kutlandığı gün mürver ağacının dallarında o âşık olduğu yılanı arar ve bulur. Bu delikanlı, Anselmus'un cam şişede tutsak olmasıyla başına gelen talihsizlikten de şu uyarıyı alacaktır: Bundan böyle bütün kuşkulardan ve inançsızlıklardan ciddi olarak kendini sakınması gerekir. Saat tam on birde çalışma lambamı söndürüp usulca Arşivci Lindhorst'un evine gittiğimde onu avluda beni beklerken buldum. "Demek geldiniz – saygıdeğer dostum! – Benim iyi niyetimden kuşku duymamanıza çok memnun oldum – haydi geliniz!" – Bu sözlerle beni göz kamaştıran pırıltılarla dolu bahçeden geçirerek gök mavisi odaya götürdü. Orada Anselmus'un çalıştığı mor yazı masasını gördüm. – Birden Arşivci Lindhorst gözden kayboldu ama hemen tekrar göründü, elinde güzel altın bir kupa vardı, kupanın içinden mavi bir alev çıtırdayarak yükseliyordu. "İşte size dostunuz orkestra şefi Johannes Kreisler'in¹ en sevdiği içkiyi getirdim!" dedi. – "İçine şeker atıp tutuşturduğum arak içkisi! Siz içkinizden bir-iki yudum alırken, ben de hemen sabahlığımı üzerimden atıp, siz oturmuş, etrafınıza bakınarak yazı yazdığınız sırada, değerli dostluğunuzun zevkini çıkarmak istediğimden kupanın içine keyfimce bir dalıp çıkacağım." "Nasıl isterseniz saygıdeğer Arşivci Lindhorst," dedim, "ama ben bu içkiyi içerken, ya siz..." – "Siz beni merak etmeyin sevgili dostum,"

1. E.T.A. Hoffmann'ın *Kreisleriana* (1813). *Johannes Kreisler, des Kapellmeisters Musikalische Leiden* (Orkestra Şefi Johannes Kreisler'in Müzikal Acıları, 1815) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1822) adlı üç yapıtında yer alan, yazarın kendi kişiliğinden izler taşıyan, yetenekli, değişken mizaçlı, aykırı müzisyen. (Ç.N.)

diye seslendi arşivci, sabahlığını çıkarıp attı ve ben ona hayretle bakarken, o kupanın içine girdi ve alevlerin arasında kayboldu. – Ben de hiç çekinmeden alevleri üfle-yerek içkiyi yudumladım, nefisti!

Palmiye ağaçlarının zümrüt yaprakları, sabah rüzgârının esintisiyle okşanıyor gibi tatlı tatlı hışırdayarak ve mırıldayarak kıpırdamıyorlar mı? – Uykudan yeni uyan-mış gibi doğrularak kımıldanıyor ve uzaklardan gelen yumuşak arp seslerini andıran fısıltılarla birbirleriyle sırlar paylaşıyorlar! – Göğün maviliği duvarlardan sıyrılıyor ve hafif bir sis bulutu gibi bir yukarı bir aşağı dalgalanıyor, sonra birdenbire göz kamaştırıcı ışıklar bu sis bulutunu yarıp geçiyor, sis bulutu çocuksu bir sevinç içinde kıvrıla kıvrıla yükselip palmiyelerin üzerinde kubbe-lenen uçsuz bucaksız semaya erişiyor. O sırada her biri diğ-gerinden daha göz kamaştırıcı ışınlar birbirini izleyerek çoğalıyorlar; sonunda parlak güneş ışığında açılan uçsuz bucaksız koruluğun içinde Anselmus'u görüyorum. – Işıl ışıl parlayan sümbüller, laleler ve güller güzel başlarını doğrultup, mis kokularını etrafa yayarak tatlı nağmeleriyle o mutlu kişiye sesleniyorlar: “Dolaş aramızda, ey sevgili, bizi sen anlarsın – yaydığımız koku, aşk özlemidir – biz seni seviyoruz ve sonsuza kadar seniniz!” – Altın ışınlar parıldayarak sesleniyorlar: “Biz aşkın tutuşturduğu ateşiz. – Koku özlem, ateş ise arzudur, senin yüreğinde var olan da biz değil miyiz? Biz seniniz!” Sık çalılıklar – ulu ağaçlar, hışırtılar ve çatırtılarla sesleniyorlar: “Gel bize! – Ey sevilen – mutlu kişi! – Ateş arzudur, umut ise bizim serin gölgemiz! Biz başının etrafında tatlı tatlı esiyoruz, çünkü kalbi aşkla dolu olan sen bizi anlarsın.” Kaynaklar ve dereler fışırdayıp şırıldayarak sesleniyorlar: “Ey sevgili, önümüzden hızla geçip gitme, şu billur gibi suyumuza bir bak – senin görüntün içimizde barınıyor, biz onu sev-

giyle kucaklıyoruz, çünkü bizi sen anladın!" Rengârenk kuşlar koro halinde cıvıdayıp ötüşüyorlar: "Bize kulak ver, kulak ver bize, biz aşkın sevinci, mutluluğu ve coşkusuyuz!" – Anselmus özlem içinde uzaklardaki muhteşem tapınağı seyrediyor. Bir sanatkâr tarafından yapıldığı belli olan sütunlar ağaçları andırıyor, başlıklar ve pervazlar ise şahane kıvrımlar ve figürlerle süslü akantus¹ yapraklarına benziyor. Anselmus adım adım tapınağa yaklaşıyor, içinden yükselen bir mutlulukla rengârenk mermeri, yosun tutmuş hayranlık verici basamakları seyrediyor. "Ah!" diye haykırıyor, coşku içinde, "O artık uzaklarda olamaz!" Tam o sırada Serpentina muhteşem güzelliği ve zarafetiyle tapınağın derinliklerinden çıkıyor, elinde tuttuğu altın çanağın içinden muhteşem bir zambak yükseliyor. Sonsuz özlemin tarifsiz mutluluğuyla parlayan büyüleyici gözleriyle Anselmus'a bakarak konuşmaya başlıyor: "Ah, sevgilim! İşte zambak bütün ihtişamıyla çiçekaçtı – en ulvi amaç yerine geldi, bizim mutluluğumuza benzer bir mutluluk var mıdır?" Anselmus onu yakıcı bir arzunun ateşli duygularıyla kucaklıyor – zambak alev alev ışıklar saçarak başının üzerinde tutuşup yanıyor. Ağaçların ve çalılıkların hışırtıları giderek yükseliyor, kaynaklar daha tiz ve neşeli şırıldıyor – kuşlar – rengârenk böcekler havada dans edercesine savruluyorlar – her tarafta neşeli, mutlu, sevinçli bir curcuna, havada – suda – yeryüzünde aşk şenliği kutlanıyor! Birden çalılıarın arasında ışık saçan şimşekler çakıyor – elmaslar toprağın içinden ışıldayan gözler gibi etrafa bakıyorlar! – Kaynaklardan fiskiye gibi sular fışkırıyor – olağanüstü kokular kanat çırparcasına etrafa yayılıyor – ve böylece doğadaki dört ana unsur, zambağa bağlılıklarını bildiriyorlar ve

1. Antik Yunan mimarisinde Korint sütun başlıklarını süslemek üzere kullanılan bir bitki figürü. (Ç.N.)

Anselmus'a mutluluklar diliyorlar. – Anselmus sanki bir ışık halesiyle aydınlanmış olan başını kaldırıyor. – Bakışlarıyla mı? – Sözleriyle mi? – Yoksa şarkısıyla mı? – Açıkça duyulur bir şekilde sesleniyor: “Serpentina! – Sana duyduğum inanç ve aşk bana doğanın özünü tanıma yolunu açtı! – Sen bana toprağın ana gücü olan altından filizlenen zambağı getirdin, üstelik daha Phosphoros düşünceyi ateşlemeden önce – zambak bütün varlıkların kutsal uyumunun bilgisini temsil eder ve ben bu bilgiyle daima mutluluğun doruklarında yaşayacağım. – Evet, mutluluğun doruğuna erişmiş olan ben, en yüce olanın bilgisine varmış bulunuyorum – seni sonsuza kadar sevmek boynumun borcudur, ah Serpentina! – Zambağın altın ışıkları hiçbir zaman sönmeyecek, çünkü tıpkı inanç ve sevgi gibi, bilgi de sonsuzdur.”

Anselmus'un Atlantis'teki malikânesinde canlı olarak gözüme görünmesini, semenderin marifetine borçluyum. Görüntüler sislerin arasında kaybolurken, benim onları mor masanın üstündeki kâğıda düzgün ve görünüşe göre kendi elyazımla geçirilmiş olarak bulmam harikaydı. Ama şimdi birden yüreğimin derin bir acıyla deşildiğini ve parçalandığını hissediyordum. “Ah Anselmus, ne mutlu sana, sen artık gündelik hayatın sıkıntılarını üstünden attın, güzeller güzeli Serpentina'ya duyduğun aşkla kanatlarını hızla çırparak Atlantis'teki malikânende mutlu mesut yaşıyorsun! – Oysa zavallı ben! – Birazdan – hatta bir-iki dakika içinde, Atlantis'teki bir malikâne değilse bile güzel sayılabilecek bu salondan çıkıp tavan arasındaki daracık odama döneceğim ve yoksulluk içindeki yaşantımın bütün sefilliği aklımı tutsak edecek, kalın bir sis perdesi gibi binlerce dert ve tasa bakışlarımı bulandırdığı için, ben o zambağı asla göremeyeceğim.” – O anda Arşivci Lindhorst hafifçe omzu-

ma vurup şöyle dedi: "Susunuz, sakın olunuz, değerli dostum! Öyle yakınıp durmayınız! – Aslında az önce siz kendiniz de Atlantis'te değil miydiniz? En azından siz de orada kendi iç âleminizin şiirsel varlığı olarak güzel bir çiftlik evine sahip değil miydiniz? – Zaten Anselmus'un mutluluğu şiirde yaşamaktan başka ne olabilir ki? İşte orada bütün varlıkların kutsal uyumu doğanın en derin sırrı olarak kendini açığa vurmaktadır."

Masalın sonu

Üniversiteli Anselmus, elma satan yaşlı bir kadının sepetini devirince bir anda hayatı değişir ve kendini bambaşka bir dünyada bulur. Giderek gündelik yaşamın gerçekliği ile büyülü bir dünyanın gerçekdışılığı arasındaki sınır çizgisinde yaşamaya başlayan Anselmus, bir mürver ağacında gördüğü minik bir yılanın mavi gözlerine vurulur; oysa gerçek dünyada genç ve ihtiraslı Veronika, Anselmus'a âşıktır ve onunla ilgili başka planları vardır.

Hoffmann'ın geleneksel masal unsurlarını antik mistisizmin öğeleriyle harmanladığı **Altın Çanak**, Alman Romantizmi'nin simge metinlerinden biridir. **Altın Çanak**'ta birbirine tümüyle zıt fantastik dünya ile burjuva dünyası buluşur. Hoffmann, belirgin farklarına rağmen net çizgiler çizmez ve aradaki geçişi akışkan tutar. Zira Hoffmann'ın evreninde gerçeklik, paralel dünyaları mümkün kılan poetik eşiktir ve bu eşikte gerçek ve gerçeküstü tüm varlıklar uyum içinde yaşarlar.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #fantastik #fantastikrealizm #masal
#başkaalemler #atlantis #almanromantizmi

Kapak illüstrasyonu: Dinem Kurşun

FL

canyayinlari.com | f | t | canyayinlari

masal

ISBN 978-975-07-4885-1

9 789750 748851